

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism samt om ändring av vissa lagar som har samband med den

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. Lagen ersätter den gällande lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt.

Genom den föreslagna lagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Den föreslagna lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism har ett vidsträcktare tillämpningsområde än den gällande lagen. Nytt är att lagen ska gälla bland annat dem som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster och dem som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller i huvudsak skatterådgivningstjänster. Nya rapporteringsskyldiga som lagen ska tillämpas på är de som affärs- eller yrkesmässigt säljer eller förmedlar varor till den del som de får kontant betalning till ett belopp av minst 15 000 euro eller sammanhängande betalningar som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro.

I lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism tas det in sådana bestämmelser som direktivet förutsätter om kundkontroll och fortlöpande övervakning av kundförhållandena. Omfattningen av de åtgärder som krävs för kundkontrollen utgår från riskbaserad bedömning. Riskbaserad bedömning förutsätter att den rapporteringsskyldiga har tillräckliga metoder för att bedöma riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i anslutning till sin verksamhet och sina kunder. När risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är högre än vanligt ska den rapporteringsskyldiga tillämpa skärpa krav på kundkontroll. Sådan risk hänför sig bland

annat till korrespondentbankförbindelser, till kunder som har identifierats på distans och till kunder som är personer i politiskt utsatt ställning i en annan stat.

Vissa näringar åläggs i enlighet med direktivets krav registreringskyldighet innan verksamheten inleds. Registreringskyldigheten ska gälla dem som bedriver betalningsrörelse och valutaväxlingsverksamhet och dem som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster. Enligt förslaget ska länsstyrelsen i Södra Finlands län vara registrerings- och tillsynsmyndighet.

För de rapporteringsskyldiga som omfattas av lagens tillämpningsområde utses i enlighet med direktivet en behörig myndighet eller någon annan för att utöva tillsyn över att lagen iakttas.

I propositionen ingår dessutom ändringar som beror på nationella ändringsbehov. Skatte-, tull-, gränsbevaknings- och utskökningsmyndigheterna samt konkursombudsmannen ska se till att de i sin egen verksamhet riktar uppmärksamhet på förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism, och de ska till centralen för utredning av penningtvätt anmäla tvivelaktiga affärstransaktioner eller misstänkt finansiering av terrorism som kommer fram i samband med skötseln av de egna uppgifterna.

Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter ändras så att skatteförvaltningen har rätt att på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter och identifieringsuppgifter om den skatteskyldige till centralen för utredning av penningtvätt, om det i samband med skattekontrollen har upptäckts tvivelaktiga affärstransaktioner eller det kan misstänkas att medel som ingår i en affärstransaktion används till finansiering av terrorism eller till straffbart försök till detta.

I propositionen föreslås dessutom att tekniska ändringar som beror på den föreslagna lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism görs i kreditinstitutslagen och i lagarna om placeringsfonder, värdepappersföretag och värdeandelssystemet.

De föreslagna bestämmelserna syftar till att effektivera förhindrandet och utredningen av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	3
ALLMÄN MOTIVERING	5
1 Inledning	5
2 Nuläge	5
2.1 Lagstiftning och praxis	5
Lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt.....	5
Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter	12
Kreditinstitutslagen och lagarna om placeringsfonder, värdepappersföretag och värdeandelssystemet.....	12
2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU	12
Tredje penningtvättsdirektivet.....	12
Kommissionens tillämpningsdirektiv	16
Bestämmelser om penningtvätt och terrorism i andra medlemsstater i EU.....	17
Den internationella utvecklingen.....	17
2.3 Bedömning av nuläget	18
3 Målsättning och de viktigaste förslagen	19
3.1 Målsättning.....	19
3.2 Genomförandealternativ	19
3.3 De viktigaste förslagen	21
Kreditinstitut och finansiella institut	22
Försäkringsbolag	22
Penningspelsverksamhet	22
Tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster	23
Regler om mottagning av kontanta medel.....	24
Kundkontroll	24
Bevarande av uppgifter om kundkontroll.....	25
Skyldighet att rapportera om tvivelaktiga affärstransaktioner och avbrytande av affärstransaktioner	25
Tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten	25
Utbildning och skydd för anställda.....	25
Tillsyn.....	25
Omsorgsskyldighet för vissa myndigheter	26
Förordningen om information om betalaren.....	27
Lagen om beskattningsuppgifter	27
Kreditinstitutslagen och lagarna om placeringsfonder, värdepappersföretag och värdeandelssystemet.....	28
4 Propositionens konsekvenser	28
4.1 Ekonomiska konsekvenser	28
4.2 Konsekvenser för myndigheterna.....	29
4.3 Samhälleliga konsekvenser	30
5 Beredningen av propositionen.....	31
6 Samband med andra propositioner	31
DETALJMOTIVERING	32
1 Lagförslag	32

1.1	Lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.....	32
1 kap.	Allmänna bestämmelser	32
2 kap.	Kundkontroll	41
3 kap.	Rapporteringsskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av affärstransaktioner	57
4 kap.	Registreringsskyldighet för vissa verksamhetsidkare	60
5 kap.	Tillsyn och rätt att få uppgifter.....	63
6 kap.	Särskilda bestämmelser.....	67
1.2	Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningssuppgifter	72
1.3	Kreditinstitutslagen	73
1.4	Lagen om värdepappersföretag	73
1.5	Lagen om placeringsfonder	73
1.6	Lagen om värdeandelssystemet.....	73
2	Ikraftträdande	73
3	Lagstiftningsordning	73
	LAGFÖRSLAGEN.....	75
	1. Lag om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.....	75
	2. Lag om ändring av 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningssuppgifter.....	91
	3. Lag om ändring av 145 § i kreditinstitutslagen	92
	4. Lag om ändring av 69 § i lagen om värdepappersföretag	93
	5. Lag om ändring av 144 § i lagen om placeringsfonder	94
	6. Lag om ändring av 29 b § i lagen om värdeandelssystemet.....	95
	BILAGA	96
	PARALLELLEXTER	96
	2. Lag om ändring av 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningssuppgifter	96
	3. Lag om ändring av 145 § i kreditinstitutslagen	97
	4. Lag om ändring av 69 § i lagen om värdepappersföretag	98
	5. Lag om ändring av 144 § i lagen om placeringsfonder	99
	6. Lag om ändring av 29 b § i lagen om värdeandelssystemet.....	100

ALLMÄN MOTIVERING

1 Inledning

Förhindrande av penningtvätt är ett av de effektivaste sätten att bekämpa organiserad brottslighet. Att intäkter av olaglig verksamhet används inom finansieringssystemet utgör ett hot mot en sund och hållbar ekonomisk utveckling. Kreditinstitutens och de finansiella institutens pålitlighet, integritet och trovärdighet kan äventyras om brottslingar eller deras samarbetspartner lyckas dölja ursprunget till vinnig av brott via finansieringssystemet eller styra medel med lagligt eller olagligt ursprung till finansiering av terrorism.

Europaparlamentet och rådet antog den 26 oktober 2005 direktiv 2005/60/EG om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism, nedan *tredje penningtvättsdirektivet*. Dessutom har Europeiska gemenskapernas kommission den 1 augusti 2006 antagit direktiv 2006/70/EG om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG med avseende på definitionen av person i politiskt utsatt ställning, samt tekniska kriterier för att kunna tillämpa lägre krav på kundkontroll och göra undantag på grund av finansiell verksamhet som drivs tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning, nedan *kommissionens tillämpningsdirektiv*.

De ändringar i lagstiftningen som följer av genomförandet av tredje penningtvättsdirektivet ska sättas i kraft i medlemsstaterna senast den 15 december 2007. Tredje penningtvättsdirektivet och kommissionens tillämpningsdirektiv sätts i kraft i Finland genom att lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998), nedan *penningtvättslagen*, på det sätt som föreslås ersätts med en ny lag om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

2 Nuläge

2.1 Lagstiftning och praxis

Lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt

Lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt trädde i kraft den 1 mars 1998. Penningtvättslagen ändrades väsentligt genom den ändring av lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt som trädde i kraft den 1 juni 2003 (365/2003). Inrikesministeriets förordning om förhindrande och utredning av penningtvätt (890/2003), nedan *penningtvättsförordningen*, utfärdades den 23 oktober 2003. Genom ändringarna genomfördes Europaparlamentets och rådets direktiv 2001/97/EG om ändring av rådets direktiv 91/308 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar, nedan *andra penningtvättsdirektivet*.

Penningtvättslagens mål och tillämpningsområde

Penningtvättslagens syfte är att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, att bidra till att dessa avslöjas och utreds samt att effektivisera spårandet och återtagandet av vinningen av brott. Penningtvättslagens tillämpningsområde har utvidgats genom den ändring av penningtvättslagen som trädde i kraft den 1 juni 2003 även till förhindrande av och utredning av finansiering av terrorism i syfte att uppfylla förpliktelserna i den internationella konventionen mot finansiering av terrorism och de särskilda rekommendationerna mot finansiering av terrorism från den internationella arbetsgruppen för finansiella åtgärder mot penningtvätt (Financial Action Task Force on Money Laundering, nedan *FATF*). Enligt 1 § 2 mom. i penningtvättslagen tillämpas det som i penningtvättslagen bestäms om förhindrande och

utredning av penningtvätt också på förhindrande och utredning av sådan finansiering av terrorism som avses i 34 a kap. 5 § i strafflagen (39/1889). En anmälningsskyldig har vid misstanke som finansiering av terrorism samma plikt att identifiera kunden, omsorgsplikt och anmälningsskyldighet som vid ett eventuellt fall av penningtvätt. Skillnaden är emellertid den att vid misstanke om penningtvätt misstänker man att de medel som används vid en affärstransaktion inte har lagligt ursprung, medan finansiering av terrorism också kan ske med lagligt förvärvat medel.

Med penningtvätt avses verksamhet enligt 32 kap. 6—10 § i strafflagen. Till penningtvätt gör sig skyldig den som tar emot, använder, omvandlar, överlåter, överför eller förmedlar egendom som förvärvats genom brott eller vinning av brott eller egendom som kommit i stället för sådan egendom eller vinning och gör det för att dölja eller maskera vinningens eller egendomens olagliga ursprung eller för att hjälpa gärningsmannen att undandra sig de rättsliga följderna av brottet, eller i fråga om egendom som förvärvats genom brott eller vinning av brott eller egendom som kommit i stället för sådan egendom eller vinning döljer eller maskerar egendomens eller vinningens rätta karaktär, ursprung eller belägenhet eller förfogandet över den eller de rättigheter som är knutna till den, eller bistår någon annan vid sådant döljande eller sådan maskering.

34 a kap. i strafflagen innehåller bestämmelser om brott som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till sådana, ledande av terroristgrupp, främjande av en terroristgrupps verksamhet, finansiering av terrorism samt definitioner av terroristiskt syfte, terroristgrupp och internationell organisation. Med finansiering av terrorism avses verksamhet enligt 34 a kap. 5 § i strafflagen. För finansiering av terrorism döms den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera, eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera brott som nämns i 34 a kap. 5 § 1—5 punkten i strafflagen.

Med utredning av penningtvätt avses enligt 2 § 2 punkten i penningtvättslagen mottagande, registrering, utredning och undersökning

av anmälningar om tvivelaktiga affärstransaktioner.

Anmälningsskyldiga

Penningtvätt och finansiering av terrorism bekämpas med både förebyggande åtgärder och åtgärder som vidtas i efterhand. Viktigast av de förebyggande åtgärderna är anmälningssystemet. I 3 § i penningtvättslagen ingår en förteckning över sammanslutningar och näringsidkare som hör till lagens tillämpningsområde och som enligt definitionen i 2 § 3 punkten i penningtvättslagen kallas anmälningsskyldiga. Anmälningsskyldiga är kreditinstitut och finansiella institut, värdepappersföretag, fondbolag och förvaringsinstitut, försäkringsbolag, försäkringsförmedlare, pantlåneinrättningar, penningspelssammanslutningar samt näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i anslutning till penningspel, fastighetsmäklare och förmedlare av hyreslägenheter och hyreslokaler samt revisorer och bokförare som bedriver rörelse eller yrkesmässig verksamhet, den som i form av rörelse eller yrkesmässig verksamhet säljer eller förmedlar ädelstens- eller ädelmetallprodukter, konstföremål eller transportmedel, förrättar auktioner, biträder i rättsliga angelägenheter samt värdepapperscentralen och kontoförande institut.

Beträffande dem som biträder i rättsliga angelägenheter gäller anmälningsskyldigheten deltagande för en klients räkning vid planering eller genomförande av köp och försäljning av fastigheter eller företag, förvaltning av klients pengar, värdepapper eller andra tillgångar, öppnande eller förvaltning av bank- eller sparkonton eller värdeandelskonton, arrangering av nödvändigt kapital för bildande, drift eller ledning av företag eller bildande, drivande eller ledande av stiftelser, bolag eller liknande organisationer, eller genom att handla i en klients namn och för dennes räkning vid affärstransaktioner eller transaktioner med fast egendom. Anmälningsskyldigheten gäller däremot inte skötsel av uppdrag som utförs i egenskap av rättegångsbiträde eller rättegångsombud.

Centralen för utredning av penningtvätt

För uppdrag som gäller utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism finns vid centralkriminalpolisen en central för utredning av penningtvätt. Centralen för utredning av penningtvätt har inrättats genom penningtvättslagen 1998. Före detta hörde verksamheten för att utreda penningtvätt till den grupp för utredning av penningtvätt som verkade inom centralkriminalpolisens kriminalunderrättelsetjänst. Centralen för utredning av penningtvätt ska förutom förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism dessutom främja olika myndigheters samarbete för bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism samt samarbete och utbyte av information med myndigheter i en främmande stat och internationella organisationer som utreder penningtvätt och finansiering av terrorism.

Centralen för utredning av penningtvätt deltar i utbildningen av de anmälningsskyldiga samt ser till samarbetet med de anmälningsskyldiga utvecklas. Centralkriminalpolisen ger årligen inrikesministeriet en utredning om utredningscentralens verksamhet samt om den allmänna utvecklingen av arbetet med att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism i Finland.

Centralen för utredning av penningtvätt har befogenheter att göra förundersökning enligt förundersökningslagen (449/1987), som det finns skäl att misstänka brott i saken. I enlighet med de befogenheter som föreskrivs i penningtvätts- och polislagen (493/1995) kan utredningscentralen när den undersöker en anmälan förutom att granska register göra förhör, observation, teknisk observation och övervakning, teleövervakning, bevisprovokation och täckoperation. Dessutom har en polisman som tillhör befälet och som anställd vid centralen för utredning av penningtvätt med stöd av 11 § i penningtvättslagen rätt att meddela ett förordnande att under högst fem vardagar avstå från att utföra en tvivelaktig affärstransaktion, om en sådan åtgärd behövs för utredning av penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Myndigheters och andra tillsynsskyldigas tillsyns- och anmälningsskyldighet

Myndigheter som utöver tillsyn över anmälningsskyldiga, t.ex. Finansinspektionen och Försäkringsinspektionen, sparbanksinspektionen enligt sparbankslagen (1502/2001), centralinstitutet för sammanlutningen av andelsbanker enligt lagen om andelsbanker och andra kreditinstitut i andelslagsform (1504/2001) samt sparkasseinspektörer enligt lagen om andelslag ska utöva tillsyn över att de skyldigheter som föreskrivs i penningtvättslagen blir fullgjorda.

I 5 § 1 mom. i penningtvättslagen föreskrivs om tillsynsmyndigheters och tillsynsskyldigas anmälningsskyldighet. Om en myndighet som nämns ovan eller någon annan som har tillsatts för att utöva tillsyn, på basis av omständigheter som kommer fram i samband med tillsynen eller annars i samband med skötseln av sina uppgifter, anser att det finns skäl att betvivla att medel eller annan egendom som används vid en affärstransaktion har ett lagligt ursprung eller anser att det finns skäl att misstänka att de används för att finansiera terrorism eller för ett straffbart försök till detta, ska utredningscentralen informeras om saken.

Identifieringsskyldighet

En anmälningsskyldig ska enligt 6 § i penningtvättslagen konstatera sina regelbundna kunders identitet. Samma krav gäller också andra än regelbundna kunder, när omfattningen av en enskild affärstransaktion eller av flera sinsemellan sammanhängande transaktioner uppgår till sammanlagt minst 15 000 euro. Den som är anmälningsskyldig ska konstatera sina kunders identitet även i samband med kasinoverksamhet eller om det finns skäl att misstänka att de medel som ingår i en affärstransaktion eller annan egendom inte är av lagligt ursprung eller att de används för penningtvätt eller finansiering av terrorism eller för ett straffbart försök till detta. I samband med tippnings- och vadhållningsverksamhet och totospel ska kundens identitet konstateras om det penningbelopp som spelaren satsar per gång eller såsom till varandra kopplade satsningar är minst 3 000 euro. Om

det är sannolikt att kunden handlar för någon annans räkning, ska identifieringen med till buds stående medel uträckas också till denne.

I penningtvättsförordningen finns närmare bestämmelser om identifiering på distans. Om någon person eller den som handlar för personen i fråga eller ett ombud för denna inte är närvarande när identiteten konstateras ska personen låta sig identifieras elektroniskt med utnyttjande av ett kvalificerat certifikat eller annan identifieringsteknik som är data-tekniskt tillförlitlig och bevislig. Av särskilda skäl kan den anmälningspliktige identifiera personen på distans genom att för konstaterande av personens identitet inhämta en behövlig utredning genom att använda källor ur vilka en utredning kan fås på ett tillförlitligt sätt.

I 6 § 3 mom. i penningtvättslagen ingår vissa undantag från skyldigheten att identifiera kunder. Försäkringsbolag och försäkringsrepresentationer behöver inte konstatera en kunds identitet, om uppdragsavtalet gäller en försäkring vars premie för försäkringsperioden är högst 1 000 euro eller vars engångspremie är högst 2500 euro, eller om uppdragsavtalet gäller en sådan lagstadgad arbetspensionsförsäkring eller företagarpensionsförsäkring som saknar återköpsklausul och som inte kan användas som säkerhet för lån. Detsamma gäller om försäkringspremien betalas från försäkringstagarens konto i ett kreditinstitut eller finansiellt institut som har fått koncession i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller från försäkringstagarens konto i en inom detta område belägen filial till ett kreditinstitut eller finansiellt institut som har fått koncession i en stat som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Dessutom behöver kundens identitet inte konstateras när kunden är ett kreditinstitut, finansiellt institut, värdepappersföretag eller livförsäkringsbolag som har fått koncession i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller när kunden är en inom detta område belägen filial till ett kreditinstitut, finansiellt institut, värdepappersföretag eller livförsäkringsbolag som har fått koncession i en stat som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Kundens identitet behöver inte heller konstateras när

kunden är ett kreditinstitut, finansiellt institut, värdepappersföretag eller livförsäkringsbolag som har fått koncession i en sådan annan stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt uppfyller de internationella kraven eller när kunden är en i en dylik stat belägen filial till ett kreditinstitut, finansiellt institut, värdepappersföretag eller livförsäkringsbolag som har fått koncession i en sådan stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt inte uppfyller de internationella kraven.

Identifieringen ska enligt 5 § i penningtvättsförordningen utföras innan affärsförbindelsen inleds eller senast innan kunden får bestämmanderätt över de medel eller annan egendom som ingår i en enskild affärstransaktion eller innan den enskilda affärstransaktionen har slutförts. Om identifieringsplikten orsakas av att det sammanlagda värdet av enskilda affärstransaktioner är minst 15 000 euro, ska identifieringen utföras när nämnda gräns uppnås. Enligt 8 § i penningtvättslagen ska de anmälningspliktiga förvara kundens identifieringsuppgifter på ett tillförlitligt sätt minst fem år efter att affärstransaktionen eller kundförhållandet har upphört. I 6 § i penningtvättsförordningen bestäms vilka uppgifter som ska förvaras som identifieringsuppgifter.

Omsorgs- och anmälningsplikt

I 9 § i penningtvättslagen bestäms om omsorgsplikt. Den anmälningspliktige ska med vederbörlig omsorg reda ut grunderna för och syftet med att dess tjänster anlitas, om den observerar att tjänsterna till sin struktur och omfattning eller i fråga om den anmälningspliktiges storlek eller förrättningsställets läge avviker från det sedvanliga eller att de inte har något uppenbart ekonomiskt syfte eller att de inte är förenliga med kundens ekonomiska situation eller affärstransaktioner. Enligt 7 § i penningtvättsförordningen ska den anmälningspliktige reda ut orsaker till en sådan avvikelse från det sedvanliga i en affärstransaktion och till ett handlade för någon annans räkning. Det finns inte någon undre gräns i euro för att omsorgsplikt ska uppstå. Plikten aktualiseras när en affärstransaktion avviker från det sedvanliga.

Om en anmälningspliktig efter att ha uppfyllt omsorgsplikten har anledning att betvivla att medel som används vid en affärstransaktion har ett lagligt ursprung eller har anledning att misstänka att de används för att finansiera terrorism eller för ett straffbart försök till detta, ska den anmälningspliktige anmäla saken till centralen för utredning av penningtvätt. Anmälningsströskeln är här lägre än ströskeln för förundersökning av brott.

Utredningsskyldigheten initieras i allmänhet av uppgifter som den anmälningspliktige får i samband med sina normala uppgifter och som tyder på att en affärstransaktion avviker från det sedvanliga. En anmälningspliktig har således i princip inte någon aktiv undersökningsskyldighet för att uppfylla den föreskrivna omsorgsplikten. I 8 § i penningtvättsförordningen ingår en förteckning över vilka uppgifter som ska ingå i anmälan om penningtvätt. I samband med anmälan ska den anmälningspliktige på begäran lämna alla de upplysningar och handlingar som kan vara av betydelse för utredningen av misstanken. Om saken gäller en pant av betydande ekonomiskt värde, ska pantlåneinrättningen göra anmälan om penningtvätt. I 10 § 3 mom. i penningtvättslagen föreskrivs om förbud mot att röja att anmälan gjorts för den som misstanken gäller eller för någon annan.

Centralen för utredning av penningtvätt registrerar anmälan om en tvivelaktig affärstransaktion i ett personregister enligt 6 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) som är avsett för polisens bruk. Registeransvarig är centralkriminalpolisen. Endast de anställda vid centralen för utredning av penningtvätt har rätt att använda registret. Utredningscentralen har rätt att registrera, använda och lämna ut de upplysningar som anmäls till den endast för att förhindra och reda ut penningtvätt och finansiering av terrorism.

Efter att centralen för utredning av penningtvätt har tagit emot en anmälan om penningtvätt gör den en polisundersökning för att reda ut om det är skäl att misstänka att de medel som är föremål för den anmälda affärstransaktionen är av brottsligt ursprung eller används för att finansiera terrorism. När centralen för utredning av penningtvätt un-

dersöker penningtvätt eller finansiering av terrorism har den enligt penningtvättslagen bl.a. rätt att begära uppgifter utan hinder av sekretessbestämmelserna. Om det finns grundand anledning att misstänka medlens ursprung eller ändamål, överförs saken till förundersökning. Förundersökningen görs av centralen för utredning av penningtvätt eller en annan förundersökningsmyndighet.

Avbrytande av affärstransaktion och vägran att utföra sådan

Om en anmälningspliktig har anledning att betvivla att medel eller annan egendom som används vid en affärstransaktion har ett lagligt ursprung eller har anledning att misstänka att de används för finansiering av terrorism eller för ett straffbart försök till detta, ska den anmälningspliktige avbryta affärstransaktionen för tilläggsutredningar eller vägra utföra den. Om affärstransaktionen inte kan inställas eller om det sannolikt blir svårare att utröna vem som drar nytta av affärstransaktionen om den förvägras eller avbryts, kan den likväl utföras, varefter en anmälan om penningtvätt ska göras.

Centralen för utredning av penningtvätt har enligt 11 § 3 mom. i penningtvättslagen rätt att meddela den anmälningspliktige ett skriftligt förordnande att under högst fem vardagar avstå från att utföra affärstransaktionen, om en sådan åtgärd behövs för utredning av penningtvätt. Den anmälningspliktige får inte fortsätta att utföra affärstransaktionen sedan centralen för utredning av penningtvätt har meddelat nämnda förordnande. Tidsfristen på fem vardagar är reserverad för utredning av penningtvätt. Om fem vardagar har gått och inga andra tvångsmedel har använts, har den anmälningspliktige rätt och skyldighet att fortsätta att utföra affärstransaktionen i enlighet med avtalet mellan den anmälningspliktige och kunden.

Effektiviserad identifieringsplikt

I 11 a § i penningtvättslagen bestäms om effektiviserad identifieringsplikt, omsorgsplikt och anmälningsplikt. Den ska iakttas i fråga om kunder som har anknytning till en stat vars system för förhindrande och utred-

ning av penningtvätt inte uppfyller de internationella kraven. Genom beslut av statsrådet kan bestämmas vilka stater som inte uppfyller de internationella kraven. Sådana anknytningar är enligt 9 § i penningtvättsförordningen bl.a. att kunden är medborgare i staten i fråga eller kunden är en juridisk person som har hemort i staten i fråga eller som är registrerad där. Den effektiviserade identifieringsplikten innebär i praktiken att om de krävda identifieringsuppgifterna inte fås eller det finns brister i dem ska den anmälningsspliktige vägra att utföra affärstransaktionen.

För att uppfylla den effektiviserade identifieringsplikten ska den anmälningsspliktige enligt 11 § i penningtvättsförordningen kräva en utredning av en affärstransaktion och syftet med den. När en kundrelation eller affärsförbindelse inleds ska dessutom affärstransaktionens syfte och omfattning samt enskilda affärstransaktioners omfattning utredas. Den anmälningsspliktige ska vid behov kräva att få ett rekommendationsbrev om kunden av ett tillförlitligt kreditinstitut, finansiellt institut, värdepappersföretag, fondbolag, försäkringsbolag eller en tillförlitlig försäkringsmäklare. Om kunden inte ger den utredning som begärs för uppfyllande av omsorgsplikten eller om utredningen enligt den anmälningsspliktiges bedömning är otillförlitlig, ska den anmälningsspliktige göra anmälan enligt 10 § i penningtvättslagen till centralen för utredning av penningtvätt. Man ska förfara på samma sätt om grunden för affärstransaktionen och medlens ursprung inte framgår tillräckligt på grundval av de utredningar som den anmälningsspliktige skaffat. Om det inte går att identifiera en juridisk person eller tillförlitligt utreda förmånstagarna, ska den anmälningsspliktige göra anmälan till centralen för utredning av penningtvätt. Man ska förfara på samma sätt om en person för vars räkning kunden agerar inte kan identifieras på effektiviserat sätt.

Betalningsrörelseverksamhet

I 13 a § i penningtvättslagen föreskrivs om skyldighet att anmäla betalningsrörelseverksamhet. Med betalningsrörelseverksamhet avses annan betalningsrörelse än generell betalningsförmedling enligt kreditinstitutslagen

(121/2007). Skyldigheten att göra anmälan om betalningsrörelseverksamhet gäller företag som bedriver överföring av pengar eller värde. Anmälan görs till länsstyrelsen i Södra Finlands län som för en förteckning över dem som bedriver betalningsrörelse. För närvarande upptar förteckningen 45 instanser som bedriver betalningsrörelseverksamhet. I 12 § i penningtvättsförordningen ingår en förteckning över de uppgifter som ska ingå i anmälan om betalningsrörelseverksamhet.

Straffbestämmelser och skadeståndsskyldighet

Brott mot skyldigheten att identifiera kunder och skyldigheten att förvara identifieringsuppgifter bestraffas som brott mot identifieringsplikten med böter eller fängelse i högst sex månader. Underlåtenhet att göra anmälan och rövande av anmälan bestraffas som anmälningförseelse som gäller penningtvätt.

En anmälningsspliktig är skyldig att ersätta ekonomisk skada som en kund har förorsakats när en affärstransaktion har utretts, anmälan har gjorts om en tveaktig affärstransaktion, en affärstransaktion har avbrutits eller någon har vägrat utföra transaktionen, endast om den anmälningsspliktige inte har iakttagit sådan varsamhet som skäligen kan krävas av honom med beaktande av förhållandena. Skadeståndsansvaret inom anmälningsspliktiga i sammanslutningsform och mellan arbetstagaren och arbetsgivaren inriktas i enlighet med de allmänna bestämmelserna i skadeståndslagen (412/1974).

Praxis

Penningtvätt utgör en väsentlig del av den organiserade brottsligheten och är förenad med internationella drag som beror bl.a. på den organiserade brottslighetens internationalisering och EU:s princip som fri rörlighet för kapital. De kriminella pengar som tvättas i Finland härrör till stor del från narkotika- och ekobrott. Också vinning av brott som begåtts utomlands tvättas i Finland, varvid tillgångarna går via Finland både som kontanter och i elektronisk form. Centralen för utredning av penningtvätt har uppskattat att för

Finlands del uppgår beloppet av den egendom som kommer i fråga som föremål för penningtvätt åtminstone till hundra miljoner euro om året, kanske så mycket som en halv miljard euro.

Trots penningtvättens uppskattade omfattning har straffbestämmelserna tillämpats relativt sällan. Centralen för utredning av penningtvätt har 2006 publicerat undersökningen ”Rahanpesurikokset oikeuskäytännössä III” (’Penningtvättsbrott inom rättspraxis III’). I undersökningen har tagits med 54 domar, där det har funnits inalles 165 åtalade. Av dessa åtal har 35 förkastats och i ett fall har man avstått från åtal så sammanlagt 130 personer har dömts för penningtvätt. Ett fall har ofta omfattat flera dömda personer. Av de dömda personerna har 49 tilldelats straff för grov penningtvätt. Inte en enda person har dömts för yrkesmässig penningtvätt.

I de fall som framkommit i Finland kan man i praktiken märka att penningtvättsmetoderna varierar i fråga om olika förbrott. Vid narkotikabrott har gärningsmannan åtminstone i det första skedet en avsevärd mängd kontanta medel och det är vanligt att de förs in i banksystemet, växlas till en annan valuta eller omvandlas till annan egendom. Vilka värdetillgångar som helst, t.ex. bilar och fastigheter, lämpar sig för detta ändamål. Vid ekobrott är det i allmänhet lättare att föra ut medlem utomlands, eftersom de redan finns på ett bankkonto. Medlen förs ut utomlands antingen elektroniskt eller i form av kontanter. När dokumentkedjan styrs via vissa stater bryts den och därefter är det svårt eller till och med omöjligt att få reda på medlens ursprung. Medlen kan också cirkulera i olika bolag och sedan via olika skenrättshandlingar återföras till något annat bolag i Finland.

År 2006 noterade centralen för utredning av penningtvätt 9 975 anmälningar i penningtvättsregistret, varav 9 742 anmälningar gällde misstänkt penningtvätt och 233 finansiering av terrorism. Antalet anmälningar ökade med 6 247 stycken jämfört med 2005. Centralen för utredning av penningtvätt har i februari 2006 tagit i bruk en elektronisk anmälningsblankett, vilket bidrog till att avsevärt öka antalet anmälningar till utredningscentralen. De anmälningspliktiga har hittills gjort endast en anmälan där man uttryckligen

nämnde att misstanken gällde finansiering av terrorism. Centralen för utredning av penningtvätt har dock noterat sådana rapporter om personer, sammanslutningar eller grupper som eventuellt kan misstänkas ha kopplingar till finansiering av terrorism som nämns i FN:s sanktionsbeslut och i bilagorna till Europeiska unionens sanktionsförordningar och som kommit från både inhemska och utländska myndigheter, 496 stycken 2002, 512 stycken 2003, 593 stycken 2004, 166 stycken 2005 och 233 stycken 2006. Tills vidare har utredningscentralen inte hittat några kopplingar mellan dessa instanser och Finland.

Under åren 1994—2006 har utredningscentralen överfört sammanlagt 2 498 anmälningar om tvivelaktiga affärstransaktioner till förundersökningsmyndigheterna. Under 2006 har 779 anmälningar överförts till undersökning, dvs. 8 % av alla mottagna anmälningar. Av de anmälningar som centralen för utredning av penningbrott överfört till undersökning hänförde sig 56,4 % till ekobrottslighet, 13,4 % till penningtvätt och 6,7 % till narkotikabrottslighet. Av de anmälningar om tvivelaktiga affärstransaktioner som utredningscentralen tagit emot kan man dock klart se att mera uppmärksamhet än tidigare har fästs vid föremålet och målet för de medel som använts vid affärstransaktionen.

Under åren 1998—2006 har centralen för utredning av penningtvätt meddelat sammanlagt 102 förordnanden om avbrott av affärstransaktioner, vilkas värde har uppgått till 38 891 169 euro. Härav har myndigheterna permanent lagt beslag på egendom till ett värde av 9 763 586 euro. När utredningscentralen gör förundersökning kan den också vidta säkringsåtgärder som grundar sig på tvångsmedelslagen (450/1987). Genom säkringsåtgärder och beslut om avbrott av affärstransaktioner har centralen för utredning av penningtvätt under åren 1998—2006 sett till att myndigheterna kunnat lägga beslag på egendom till ett värde av sammanlagt 18 431 339 euro. Den vinning av brott som myndigheterna kunde lägga beslag på 2006 tack vare enhetens verksamhet uppgick till sammanlagt 1 316 110 euro, varav 517 027 euro kom genom beslut om avbrott och 799 083 euro genom andra säkringsåtgärder.

Centralen för penningtvätt publicerar två gånger om året utredningar om penningtvättssituationen i Finland. Dessutom samlar centralen för utredning av penningtvätt in uppgifter om domar för penningtvätt och förverkandepåföljder i anslutning till dem. Dessa har samlats i publikationen "Rahanpesurikokset oikeuskäytännössä" ('Penningtvättsbrott inom rättspraxis'). Som ett led i anvisningarna och utbildningen för de anmälningspliktiga har utredningscentralen utarbetat bästa praxis för bekämpning av penningtvätt i synnerhet för de anmälningspliktiga enligt penningtvättslagen, vilkas syfte är att främja lösandet av praktiska problem som orsakas av skyldigheterna enligt penningtvättslagen och -förordningen och att skapa en enhetlig handlingsmodell. Under 2006 deltog ungefär 1 500 personer i utbildningen. Av dessa var ungefär 1 200 företrädare för de anmälningspliktiga och 300 anställda hos polisen eller andra myndigheter.

Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

I 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) föreskrivs om skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter. Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretessskyldigheten på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige bl.a. till polisen om omständigheter i anslutning till näringsförbud som upptäckts vid skattekontrollen och som kan vara av betydelse för tillsynen över efterlevnaden av näringsförbudet.

Kreditinstitutslagen och lagarna om placeringsfonder, värdepappersföretag och värdeandelssystemet

I 145 § i kreditinstitutslagen ingår en bestämmelse om identifiering av kunder. Motsvarande bestämmelser ingår i 144 § i lagen om placeringsfonder (48/1999), i 69 § i lagen om värdepappersföretag (922/2007) och i 29 b § i lagen om värdeandelssystemet (826/1991).

2.2 Den internationella utvecklingen samt lagstiftningen i utlandet och i EU

Tredje penningtvättsdirektivet

Syfte

Syftet med tredje penningtvättsdirektivet är att förebygga att det finansiella systemet används för penningtvätt samt finansiering av terrorism. Efter att andra penningtvättsdirektivet antogs 2001 har hotet om penningtvätt och finansieringen av terrorism ökat. Eftersom den allt hårdare kontrollen inom den finansiella sektorn har föranlett personer som sysslar med penningtvätt och finansierar terrorism att söka alternativa metoder för att dölja ursprunget av vinning av brott och eftersom sådana kanaler skulle kunna användas för att finansiera terrorism, har skyldigheterna när det gäller att förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism i penningtvättsdirektivet utvidgats även till tillhandahållare av tjänster till företag. Större kontantbetalningar har vid upprepade tillfällen visat sig vara mycket sårbara för penningtvätt och finansiering av terrorism. Trots att det i rådets direktiv 91/308/EEG om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar, nedan *det första penningtvättsdirektivet* föreskrevs om skyldighet att identifiera kunder, innehöll direktivet relativt få bestämmelser om detaljer i identifieringsförfarandena. Eftersom detta skede i verksamheten mot penningtvätt och finansiering av terrorism är av avgörande betydelse, har i tredje penningtvättsdirektivet fastställts mera detaljerade bestämmelser än tidigare om kundidentifiering och kundkontroll.

FATF har reviderat sina 40 rekommendationer mot penningtvätt i juni 2003. Dessutom har FATF antagit 9 särskilda rekommendationer mot finansiering av terrorism. Genom direktivet har man också velat säkerställa att FATF:s reviderade rekommendationer tillämpas på ett enhetligt sätt inom EU.

Penningtvättsdirektivet kompletteras av kommissionens tillämpningsdirektiv. Genom tillämpningsdirektivet utfärdas preciserade bestämmelser om definitionen av person i politiskt utsatt ställning samt lägre krav på

kundkontroll samt undantag på grund av finansiell verksamhet som drivs tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning.

Tillämpningsområde

Penningtvättsdirektivets tillämpningsområde omfattar förutom förhindrande av penningtvätt även förhindrande av finansiering av terrorism. Som penningtvätt anses i direktivet sådana handlingar där egendom omvandlas eller överförs i vetskap om att egendomen härrör från brottsliga handlingar eller från medverkan till brottsliga handlingar och i syfte att hemlighålla eller dölja egendomens olagliga ursprung, eller för att hjälpa någon om är delaktig i sådan verksamhet att undandra sig de rättsliga följderna av sitt handlande. Penningtvätt är också hemlighållande eller döljande av en viss egendoms rätta beskaffenhet eller ursprung, av dess belägenhet, av förfogandet över den, av dess förflyttning, av de rättigheter som är knutna till den, eller av äganderätten till den, i vetskap om att egendomen härrör från brottsliga handlingar eller från medverkan till brottsliga handlingar, eller förvärv, innehav eller brukande av egendom i vetskap om, vid tiden för mottagandet, att egendomen härrörde från brottsliga handlingar eller från medverkan till brottsliga handlingar. I 32 kap. 6—10 § i strafflagen föreskrivs om penningtvättsbrott. Penningtvättsdirektivet medför inga ändringar i strafflagen.

Med finansiering av terrorism avses tillhandahållande eller insamling av medel, oavsett tillvägagångssätt, direkt eller indirekt, i uppsåt att dessa ska användas eller med vetskap om att dessa helt eller delvis kommer att användas för att genomföra något av de brott som anges i artiklarna 1—4 i rådets rambeslut 2002/475/RIF av den 13 juni 2002 om bekämpande av terrorism. Definitionen motsvarar finansiering av terrorism enligt 34 a kap. 5 § i strafflagen.

Penningtvättsdirektivet tillämpas på kreditinstitut och finansiella institut samt revisorer, skatterådgivare, fastighetsmäklare och kasinon. Direktivet tillämpas också på notarier och andra oberoende jurister, antingen när de handlar i en klients namn eller genom att hjälpa till vid planering eller genomförande

av transaktioner för klientens räkning vid: köp och försäljning av fastigheter eller företag, förvaltning av klientens pengar, värdepapper eller andra tillgångar, öppnande eller förvaltning av bank-, spar- eller värdepapperskonton, organisering av nödvändigt kapital för bildande, drift eller ledning av företag eller bildande, drivande eller ledande av stiftelser, bolag eller liknande sammanslutningar.

Nya rapporteringsskyldiga som omfattas av penningtvättsdirektivets räckvidd är tillhandahållare av tjänster till företag samt alla som säljer och förmedlar varor till den del som betalningen fås kontant till ett belopp av minst 15 000 euro eller som sammanhängande betalningar som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro. Till dessa delar måste den gällande penningtvättslagens tillämpningsområde utvidgas. Medlemsstaterna kan besluta att penningtvättsdirektivet inte tillämpas på sådana kreditinstitut och finansiella institut som bedriver finansiell verksamhet tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning, om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är liten. Tekniska kriterier för tillfällig eller mycket begränsad verksamhet har getts i kommissionens tillämpningsdirektiv.

Definitioner

Artikel 3 i penningtvättsdirektivet innehåller direktivets centrala definitioner. I artikeln definieras bl.a. kreditinstitut, finansiellt institut och person i politiskt utsatt ställning.

Penningtvättsdirektivet innehåller också en definition av verklig förmånstagare, varmed avses den fysiska person som ytterst äger eller kontrollerar kunden och/eller den fysiska person för vars räkning en transaktion eller en verksamhet utförs. Dessutom innehåller direktivet en förteckning över vem den verkliga förmånstagaren åtminstone ska innefatta.

Kundkontroll

Förfarandena för kundkontroll är en av de viktigaste delfaktorerna när det gäller att effektivt förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt artikel 6 i penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna förbjuda sina kreditinstitut och finansiella institut att

föra anonyma konton eller utfärda anonyma motböcker. I Finland finns inte anonyma konton. Enligt 135 § i kreditinstitutslagen ska vid insättning av medel i en bank banken och den som öppnar kontot ingå ett avtal om insättningen. I avtalet ska antecknas tillräckliga uppgifter om den som öppnar kontot, om kontoinnehavaren och om vilka som har rätt att använda kontot. Sådana anonyma motböcker (*bearer shares*) som avses i penningtvättsdirektivet används inte i Finland. Till dessa delar medför penningtvättsdirektivet inga ändringar i den nationella lagen.

Penningtvättsdirektivets bestämmelser om kundkontroll (på engelska *customer due diligence*) har utvidgats och preciserats. Kundkontroll innefattar att identifiera kunden och styrka kundens identitet på grundval av handlingar, uppgifter eller upplysningar från tillförlitliga och oberoende källor. Ett nytt krav i fråga om kundkontrollen är dessutom att identifiera den verkliga förmånstagaren och vidta riskbaserade åtgärder för att kontrollera dennes identitet. Dessutom ska den rapporteringsskyldige skaffa information om affärsförbindelsens syfte och avsedda form samt utöva fortlöpande övervakning av den aktuella affärsförbindelsen. Bestämmelserna om kundidentifiering i den gällande lagen är snävare än vad penningtvättsdirektivet förutsätter.

De rapporteringsskyldiga ska enligt artikel 7 tillämpa åtgärder rörande kundkontroll vid etableringen av en affärsförbindelse, vid tillfälliga transaktioner som uppgår till 15 000 euro eller mer, oavsett om transaktionen genomförs på en gång eller i flera led som verkar ha samband. Dessutom ska kunden alltid identifieras och dennes identitet styrkas om det finns misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism samt om det råder osäkerhet om tidigare erhållna kunduppgifters tillförlitlighet eller tillräcklighet. Kasinokunder skal identifieras och deras identitet kontrolleras om de köper eller växlar in spelmarker till ett värde av 2 000 euro eller mer. De åtgärder för att identifiera kunder anses dock vara vidtagna av kasinon underkastade statlig tillsyn om dessa registrerar och identifierar sina kunder redan i samband med att kunderna träder in i lokalen, oavsett

hur stora belopp som växlas in mot spelmarker.

Penningtvättsdirektivet innehåller ett riskbaserat angreppssätt när det gäller att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Omfattningen av de åtgärder som krävs för kundkontroll utgår från riskbaserad bedömning. Riskbaserad bedömning förutsätter att de rapporteringsskyldiga har tillräckliga metoder för att bedöma de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som hänförs till deras verksamhet och kunder. När risken för penningtvätt eller terrorism är högre än vanligt ska de rapporteringsskyldiga tillämpa skärpta krav på kundkontroll. Sådan risk hänförs till bl.a. till korrespondentbankförbindelser, kunder som identifierats på distans eller om kunden är en person i politiskt utsatt ställning i en annan stat. Penningtvättsdirektivet innehåller inte längre till skillnad från andra penningtvättsdirektiv några bestämmelser om undantag från skyldigheten att identifiera kunder utan i direktivet bestäms om lägre krav på kundkontroll. Lägre krav på kundkontroll betyder att när villkoren uppfylls behöver kunden inte identifieras eller identiteten styrkas, men det förutsätts att den rapporteringsskyldige utövar fortlöpande övervakning kundförhållandet och affärstransaktionerna, så att den rapporteringsskyldige kan upptäcka exceptionella affärstransaktioner. Penningtvättsdirektivet innehåller bestämmelser om situationer där lägre krav på kundkontroll kan tillämpas. I kommissionens tillämpningsdirektiv föreskrivs om kriterier för lägre krav på kundkontroll. Penningtvättsdirektivet innehåller inte längre något undantag enligt 6 § 3 mom. 3 punkten i penningtvättslagen enligt vilket kunden inte behöver identifieras om försäkringspremien betalas från försäkringstagarens konto i ett kreditinstitut eller finansiellt institut som har fått koncession i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller från försäkringstagarens konto i en inom detta område belägen filial till ett kreditinstitut eller finansiellt institut som har fått koncession i en stat som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Enligt penningtvättsdirektivet ska skärpta krav på kundkontroll tillämpas om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism i

anknytning till kunden, produkten, tjänsten eller affärstransaktionen är högre än vanligt. I direktivet föreskrivs också om situationer då åtgärderna för kundkontroll måste skärpas. När kunden har identifierats på distans ska kompletterande åtgärder vidtas för att minska risken för penningtvätt. Likaså ska åtgärder för skärpt kundkontroll vidtas när det gäller högrisk kunder eller affärsförbindelser. Som sådana kunder anses t.ex. personer i politiskt utsatt ställning i en annan stat och sådana personers närmaste familjemedlemmar och kända medarbetare. Kommissionens tillämpningsdirektiv innehåller närmare bestämmelser om vem som kan betraktas som personer i politiskt utsatt ställning eller deras familjemedlemmar. Kreditinstituten ska likaså iakttä skärpta krav på kundkontroll om de ingår en korrespondentbankförbindelse med ett kreditinstitut i en stat som inte hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Den gällande penningtvättslagen innehåller effektiviserad skyldighet att identifiera kunder endast när en affärstransaktion har anknytning till en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism inte uppfyller de internationella kraven. Således bör till penningtvättslagen fogas krav på generell skärpt kundkontroll när risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är högre än vanligt. Skärpta krav på kundkontroll bör också tillfogas i anslutning till kunder som har definierats på distans, kunder i politiskt utsatt ställning och korrespondentbankförbindelser.

Medlemsstaterna ska förbjuda kreditinstituten att ingå eller upprätthålla korrespondentbankförbindelser med brevlådebanks och ska begära att kreditinstituten vidtar lämpliga åtgärder för att se till att de inte ingår eller fortsätter att upprätthålla korrespondentbankförbindelser med en bank som tillåter att dess konton används av brevlådebanks.

Utförande genom tredje part

Penningtvättsdirektivet tillåter att rapporteringsskyldiga godkänner åtgärder för uppfyllande av kravet på kundkontroll som vidtas av tredje part för att undvika överlappande förfaranden för att identifiera kunder och styrka kunders identitet.

I penningtvättsdirektivet föreskrivs om förutsättningar för att anlita tredje part. En tredje part ska bl.a. vara registreringsskyldig enligt lag samt tillämpar bestämmelser om krav på kundkontroll enligt penningtvättsdirektivet. Bestämmelserna om tredje part gäller inte outsourcing eller agenturförhållanden där en kontraktstagande tjänsteleverantör eller en agent enligt avtal ska anses utgöra en del av den rapporteringsskyldige. Den gällande penningtvättslagen har inga bestämmelser om rätten att anlita tredje part vid uppfyllandet av kraven på kundkontroll.

Rapporteringsskyldighet

Penningtvättsdirektivet förutsätter att medlemsstaterna ska inrätta en finansunderrättelseenhet för att kunna bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Denna finansunderrättelseenhet ska inrättas som en central nationell enhet. Den ska ansvara för att ta emot, analysera och till behöriga myndigheter sprida uppgifter som gäller möjlig penningtvätt eller möjlig finansiering av terrorism eller som krävs enligt nationell lagstiftning. De rapporteringsskyldiga ska utan dröjsmål och på eget initiativ underrätta finansunderrättelseenheten när de har vetskap om, misstänker eller har skäligt grund att misstänka penningtvätt eller finansiering av terrorism. De rapporteringsskyldiga ska på begäran av finansunderrättelseenheten utan dröjsmål förse denna, i enlighet med vad som gäller enligt tillämplig lag, med alla erforderliga uppgifter. I Finland är centralen för utredning av penningtvätt en enhet i anslutning till centralkriminalpolisen. I detta avseende finns det ingen orsak att ändra den gällande lagen.

Bevarande av uppgifter och förbud mot röjande av uppgifter

När det gäller kraven på kundkontroll ska de rapporteringsskyldiga bevara en kopia av eller uppgifter om den bevisning som krävs under minst fem år efter det att affärsförbindelsen med kunden har upphört. Den gällande penningtvättsförordningen innehåller en motsvarande bestämmelse.

I artikel 28 i penningtvättsdirektivet ingår ett förbud mot att för kunden eller någon tredje person röja att uppgifter har lämnats till finansunderrättelseenheten eller att en undersökning om penningtvätt eller finansiering av terrorism utförs eller kan komma att utföras.

Det finns undantag från tystnadsplikten bl.a. i fråga om finans- och försäkringsgrupperingar.

Interna förfaranden, utbildning och feedback

Penningtvättsdirektivet innehåller bestämmelser om skyldigheten att skydda de arbetstagare som rapporterar misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism. Direktivet förutsätter att de rapporteringsskyldiga ska ha tillfredsställande och lämpliga riktlinjer och rutiner för kundkontroll, rapportering, bevarande av uppgifter, internkontroll, riskbedömning, riskhantering och kommunikation, för att förhindra transaktioner som har samband med penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Penningtvättsdirektivet förutsätter att de rapporteringsskyldigas anställda deltar i särskilda fortlöpande utbildningsprogram som är avsedda att hjälpa dem att känna igen transaktioner som kan ha samband med penningtvätt eller finansiering av terrorism samt ge dem vägledning om hur de ska handla i sådana fall.

Den gällande penningtvättslagen innehåller inga bestämmelser om interna förfaranden, skydd för arbetstagarna eller utbildningsskyldighet.

Registreringsskyldighet för och tillsyn över vissa branscher

Medlemsstaterna ska se till att valutaväxlingskontor, betalningsrörelser och leverantörer av tjänster till företag är skyldiga att ha tillstånd eller vara registrerade. Dessutom ska de behöriga myndigheterna se till, när de registrerar valutaväxlingskontor, betalningsrörelser eller leverantörer av tjänster till företag eller beviljar dem tillstånd nationellt, att de personer som styr eller kommer att styra affärsverksamheten eller som är de verkliga

huvudmännen i sådana företag är lämpade för detta.

De behöriga myndigheterna ska effektivt övervaka att de företag som omfattas av direktivet uppfyller penningtvättsdirektivets krav. När det gäller kreditinstitut, finansiella institut och kasinon ska de behöriga myndigheterna ha förstärkta övervakningsbefogenheter.

Till dessa delar måste den gällande penningtvättslagen ändras. Till lagen måste fogas registreringsskyldighet för ovan nämnda aktörer och för alla rapporteringsskyldiga förordnas en tillsynsmyndighet eller ett självreglerande organ för att följa (engelska *monitor*) att lagen iakttas.

Kommissionens tillämpningsdirektiv

Enligt artikel 40 i tredje penningtvättsdirektivet får Europeiska gemenskapens kommission anta genomförandeåtgärder för att garantera ett enhetligt genomförande av penningtvättsdirektivet. Tekniska kriterier kan fastställas bl.a. i fråga om vissa definitioner som person i politiskt utsatt ställning. Dessutom kan tekniska kriterier fastställas för att bedöma huruvida en situation innebär en låg risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism enligt artikel 11.2 och 11.5 eller en hög risk för penningtvätt enligt artikel 13. Dessutom kan kommissionen fastställa tekniska kriterier för undantag i fråga om tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning bedriven finansiell verksamhet.

I kommissionens tillämpningsdirektiv bestäms vem som kan anses som person i politiskt utsatt ställning och sådana personers närmaste familjemedlemmar och kända medarbetare. Personer i politiskt utsatt ställning är bl.a. stats- eller regeringschefer, ministrar samt vice och biträdande ministrar och parlamentsledamöter i en annan stat. Närmaste familjemedlemmar till personer i politiskt utsatt ställning är bl.a. maka/make, barn och föräldrar. Kända medarbetare till personer i politiskt utsatt ställning är bl.a. fysiska personer om vilka det är känt att de är verkliga förmånstagare till juridiska enheter eller juridiska konstruktioner, eller som på annat sätt haft nära affärsförbindelser med en person i politiskt utsatt ställning.

I tillämpningsdirektivet bestäms om närmare kriterier för kunder på vilka kan tillämpas lägre krav på kundkontroll enligt artikel 11 i penningtvättsdirektivet. Sådana kriterier är bl.a. att kundens identitet är allmänt tillgänglig, öppen och säker och att kundens verksamhet och redovisningsmetoder medger insyn.

Tillämpningsdirektivet innehåller detaljerade bestämmelser om när finansiell verksamhet kan anses drivas tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning. Den finansiella verksamheten ska bl.a. vara begränsad både i absoluta termer och begränsad sett till antalet transaktioner. Den finansiella verksamheten får inte heller vara huvudsaklig verksamhet utan den ska vara en biverksamhet och ha direkt samband med den huvudsakliga verksamheten. Dessutom förutsätts att den finansiella verksamhetens omsättning inte överskrider 5 % av den berörda juridiska eller fysiska personens sammanlagda omsättning.

Bestämmelser om penningtvätt och terrorism i andra medlemsstater i EU

De nationella genomförandeåtgärder som genomförandet av penningtvättsdirektivet förutsätter pågår i de flesta medlemsstater.

I Danmark trädde den nya lov om forebyggende foranstaltninger mod hvidvask af penge og finansiering af terrorisme (hvidvaskloven lov nr. 117 af 27. februar 2006) i kraft den 1 mars 2006. Genom lagen genomfördes tredje penningtvättsdirektivet. I penningtvättslagen förbjuds mottagande av mer än 100 000 danska kronor, vilket motsvarar ungefär 13 700 euro, i kontanter. Lagens tillämpningsområde har utvidgats och i lagen har intagits mer exakta bestämmelser om krav på kundkontroll. Kravet på kundkontroll är förenat med ett riskbaserat angreppssätt. De rapporteringsskyldiga ska tillämpa skärpta krav på kundkontroll när kunden har identifierats på distans, när det är fråga om en korrespondentbankförbindelse eller när kunden är en person i politiskt utsatt ställning. Finanstilsynet övervakar största delen av de rapporteringsskyldiga. Erhvervs- og Selskabsstyrelsen har tillsatts för att registrera

och övervaka tillhandahållare av girerings-, valutaväxlings- och företagstjänster samt även andra sektorer som hör till lagens tillämpningsområde, t.ex. jurister och bokförare, som inte står under Finanstilsynets övervakning.

Sveriges regering har publicerat ett betänkande i mars 2007 om genomförande av tredje penningtvättsdirektivet (SOU 2007:23). Sverige har uppskattat att man kommer att genomföra tredje penningtvättsdirektivet den 1 juli 2008.

Den internationella utvecklingen

Förordningen om information om betalaren som skall åtfölja överföringar av medel

Europaparlamentet och rådet gav den 15 november 2006 förordning (EG) nr 1781/2006 om information om betalaren som skall åtfölja överföringar av medel, nedan *förordningen om information om betalaren*. Syftet med förordningen är att genomföra FATF:s särskilda rekommendation nr VII mot terrorism. Information om den ursprungliga betalaren åtföljer hela betalningskedjan, varvid myndigheterna har möjlighet att snabbare än förr få information om internationella betalningar som kan ha samband med finansiering av terrorism. Förordningen tillämpas på överföringar av medel i samtliga valutor som sänds eller mottas av betalningsleverantörer som är etablerade inom gemenskapen. Enligt artikel 5 ska betalningsleverantörerna se till att överföringar av medel åtföljs av fullständig information om betalaren. Betalarens betalningsleverantör ska, innan han överför medlen, kontrollera den fullständiga informationen om betalaren med hjälp av handlingar, uppgifter eller information som införskaffats från en tillförlitlig och oberoende källa. Vid överföringar av medel som inte görs från ett konto ska betalarens betalningsleverantör kontrollera informationen om betalaren endast om beloppet överstiger 1 000 euro, såvida inte överföringen görs genom flera överföringar som förefaller ha ett samband och som tillsammans överstiger 1 000 euro.

Förordningen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen

Det system som har tagits i bruk för att förhindra penningtvätt och där man följer transaktioner som genomförs via kreditinstitut och finansiella institut samt vissa yrkesgrupper, har ansetts kunna öka transporten av kontanta medel för olagliga ändamål. Av denna orsak antog Europaparlamentet och rådet den 26 oktober 2005 förordning (EG) nr 1889/2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen. Förordningen tillämpas på kontroller av kontanta medel som medförs av fysiska personer som reser in i eller ut ur gemenskapen. I förordningen föreskrivs om anmälningsplikt för varje fysisk person som reser in i eller ut ur gemenskapen och medför kontanta medel till ett värde av minst 10 000 euro. Detta belopp ska anmälas till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat genom vilken personen i fråga reser in i eller ut ur gemenskapen. Tack vare anmälningsplikten är det möjligt att vid gemenskapens yttre gräns samla information om förflyttningar av kontanta medel och överföra den till den myndighet som ansvarar för bekämpandet av penningtvätt i medlemsstaten i fråga. Vid behov kan informationen också överföras till behöriga myndigheter i andra medlemsstater, Europeiska gemenskapens kommission och länder utanför Europeiska gemenskapen.

Lagen om kontroller av kontanta medel som förflyttas över Europeiska gemenskapens gräns (653/2007) trädde i kraft den 15 juni 2007. Genom lagen har utfärdats nationella bestämmelser som kompletterar Europaparlamentets och rådets förordning om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen bl.a. om anmälningsplikten i fråga om kontanta medel, behörig myndighet och dess befogenheter samt om påföljder om anmälningsplikten inte uppfylls. Den behöriga myndighet som avses i artikel 2 i förordningen är i Finland tullverket. Tullstyrelsen lämnar utan hinder av sekretessbestämmelserna ut information till centralen för utredning av penningtvätt samt beslutar om utlämnande av informationen till de behöriga myndigheterna i övriga med-

lemsstater, kommissionen och länder utanför Europeiska gemenskapen.

2.3 Bedömning av nuläget

De viktigaste behoven av ändringar i penningtvättslagen hänför sig till det nationella genomförandet av EU:s tredje penningtvättsdirektiv och FATF:s reviderade bestämmelser mot penningtvätt och särskilda rekommendationer mot terrorism från 2003.

Genom programmet för bekämpning av ekonomisk brottslighet och grå ekonomi genomförs de åtgärder för att bekämpa ekonomisk brottslighet och grå ekonomi som förutsatts i det program för den inre säkerheten som statsrådet fastställde den 23 september 2004 och i det inkomstpolitiska avtalet för 2005—2007. Ett centralt mål för bekämpningsprogrammet är att effektivisera avslöjandet och utredningen av den grå ekonomin och ekonomiska brottsligheten genom att undanröja de hinder som försvårar samarbetet vid informationsutbytet mellan de myndigheter som deltar i kampen mot ekobrott. Ett projekt för att utveckla myndigheternas samarbete och undanröja hindren för informationsutbyte är att utvidga skyldigheten att rapportera tvivelaktiga affärstransaktioner till att gälla vissa myndigheter. Projektet grundar sig på punkt 9 i rekommendationerna i programmet för den inre säkerheten. Enligt rekommendationen är privata sektorns skyldighet att anmäla misstänkta affärstransaktioner till centralen för utredning av penningtvätt förhållandevis täckande, men rapporteringsskyldigheten bör gälla även myndigheterna, som har goda möjligheter att observera misstänkta affärstransaktioner med hjälp av sina omfattande behörigheter.

Den nuvarande situationen, då det kommer bara några anmälningar från myndigheterna per år, kan inte betraktas som tillfredsställande. Myndigheter som hela tiden hanterar penningprestationer och affärstransaktioner i sina tjänsteåligganden, t.ex. gränsbevaknings-, skatte-, tull- och utskökningsmyndigheterna samt konkursombudsmannen, befinner sig i en central ställning med tanke på en effektiv kamp mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Dessa myndigheter har också redan på grund av sina uppgifter minst

lika goda förutsättningar som aktörerna inom den privata sektorn att bedöma om affärstransaktioner är tvivelaktiga.

FATF utförde en ländergranskning i Finland 2007. Resultaten av ländergranskningen finns noterade i en rapport som godkändes på FATF:s plenum i oktober 2007. I rapporten bedömdes om Finlands bestämmelser mot penningtvätt och terrorism överensstämmer med FATF:s 40 rekommendationer mot penningtvätt och 9 rekommendationer mot terrorism. Enligt FATF:s bedömning är Finlands system för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism bra och effektivt. Trots detta finns det vissa brister hos oss som beror på att Finland ännu inte har genomfört tredje penningtvättsdirektivet.

3 Målsättning och de viktigaste förslagen

3.1 Målsättning

Syftet med propositionen är att genomföra tredje penningtvättsdirektivet. I propositionen beaktas de brister som upptäcktes i samband med FATF:s ländergranskning när det gäller förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism.

Förhindrande av penningtvätt är en av de effektivaste metoderna att bekämpa organiserad brottslighet. Syftet med propositionen är å ena sidan att främja kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism genom att utfärda mera exakta bestämmelser om kundkontroll samt å andra sidan öka effektiviteten genom att föreskriva om riskbaserad bedömning som grund för omfattningen av åtgärderna för kundkontroll. Med hjälp av riskbaserad bedömning kan den rapporteringsskyldige rikta sina resurser i anslutning till förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism till sådana kunder och affärstransaktioner som är förenade med högre risk för penningtvätt och finansiering av terrorism än vanligt. God kundkontroll gör det lättare att upptäcka tvivelaktiga affärstransaktioner.

Syftet med propositionen är att genomföra programmet för bekämpning av ekonomisk brottslighet och grå ekonomi, med vars hjälp man försöker försvåra möjligheterna att begå brott, öka risken för att de som begår brott

ska åka fast samt minska och återföra vinning av brott. Genom omsorgsskyldighet för skatte-, tull-, gränsbevaknings- och utökningsmyndigheterna samt konkursombudsmannen och undanröjande av hindren för informationsutbyte effektivteras avslöjandet och utredningen av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet.

3.2 Genomförandeanternativ

Penningtvättsdirektivet kräver att betalningsrörelser och de som bedriver valutaväxlingsverksamhet samt de som tillhandahåller tjänster som avses i artikel 3.7 i direktivet, nedan *de som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster*, ska ha tillstånd eller vara registrerade samt ha genomgått pålitlighetsbedömning. Under beredningen av propositionen har man som alternativ när det gäller reglerna om betalningsrörelser och valutaväxlingsverksamhet jämfört tillståndsplikt, varvid Finansinspektionen kunde fungera som behörig myndighet, och registreringsskyldighet, varvid länsstyrelsen kunde fungera som behörig myndighet. För länsstyrelsernas del har man dessutom jämfört å ena sidan en centralisering av myndighetsförpliktelserna och å andra sidan att alla länsstyrelser skulle fungera som registreringsmyndigheter. Enligt grundlagsutskottets praxis har bestämmelser om registreringsskyldighet i sak betraktats som reglering som jämföras med tillståndsplikt. Sålunda finns det just ingen skillnad mellan tillståndsplikt och registreringsskyldighet med tanke på näringsfriheten.

Syftet med penningtvättsdirektivet är att förhindra att direktörer och verkliga förmåntagare i betalningsrörelser och företag som bedriver valutaväxlingsverksamhet utnyttjar dessa företag i brottsligt syfte. Sålunda är det tillräckligt att betalningsrörelser och de som bedriver valutaväxlingsverksamhet registrerar sig hos den behöriga myndigheten innan verksamheten inleds och att den behöriga myndigheten före registreringen kontrollerar att ledningen för företaget i fråga är pålitlig. Förutsättningarna för tillståndsplikt är således betydligt mera begränsade än för Finansinspektionens tillsynsobjekt, på vilka man även ställer flera andra krav, såsom yrkes-

kompetens och lämplighet samt kapitalkrav. Länsstyrelserna skulle dock vara en lämplig myndighet eftersom de med stöd av flera lagar getts uppgifter i anslutning till närings-tillstånd. Länsstyrelserna fungerar bl.a. som registreringsmyndighet enligt lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000). Enligt 13 a § i den gällande penningtvättslagen ska en näringsidkare göra en anmälan om betalningsrörelseverksamhet till länsstyrelsen i Södra Finlands län. För länsstyrelsen talar förutom de resurser som står till buds för registreringen och tillsynen dessutom länsstyrelsernas erfarenhet som allmänna förvaltnings-, registrerings- och tillståndsmyndigheter samt det att många som för närvarande bedriver betalningsrörelseverksamhet har något annat än betalningsförmedling eller valutaväxling som huvudsaklig verksamhet.

För närvarande finns det 45 betalningsrörelser i förteckningen över betalningsrörelser, varav 26 har sitt verksamhetsställe i huvudstadsregionen. Det finns färre än 10 företag som bedriver valutaväxlingsverksamhet (exklusive banker, hotell och båtar) och största delen av dem verkar i huvudstadsregionen. Sålunda skulle vissa länsstyrelser få bara några registreringsansökningar att behandla. Länsstyrelsen i Södra Finlands län kan på grund av sitt läge betraktas som det bästa alternativet. Länsstyrelsen i Södra Finlands län vore lämplig registreringsmyndighet också därför att den redan behandlar de anmälningar om betalningsrörelseverksamhet som näringsidkare ska göra med stöd av 13 a § i penningtvättslagen och som nu föreslås bli ändrade till en registreringsskyldighet. Dessutom är länsstyrelsen i Södra Finlands län tillståndsmyndighet bl.a. i fråga om inkasso-verksamhet.

Europaparlamentets och rådet utfärdade den 13 november 2007 direktiv 2007/64/EG om betaltjänster på den inre marknaden och om ändring av direktiven 97/7/EG, 2002/65/EG, 2005/60/EG och 2006/48/EG samt upphävande av direktiv 97/5/EG, nedan *betaltjänstdirektivet*. Genom betaltjänstdirektivet harmoniseras de bestämmelser som gäller betaltjänstvillkoren och informations-skyldigheterna för betaltjänstleverantörer lik-

som även rättigheterna och skyldigheterna i samband med tillhandahållande och användning av betaltjänster. Direktivet har också som syfte att FATF:s särskilda rekommendation nr IV ska införlivas på ett enhetligt sätt i EU. Direktivet förutsätter en auktorisation av betaltjänstleverantörerna. De kontor för över-sändande av pengar som avses i penning-tvättsdirektivet bedriver verksamhet som förutsätter auktorisation enligt betaltjänstdirektivet. Betaltjänstdirektivet ska genomföras nationellt före den 1 november 2009. Den föreslagna regleringen av betalningsrörelser och valutaväxlingsverksamhet och behörig myndighet måste omvärderas när betaltjänstdirektivet sätts i kraft nationellt. Av denna anledning har man beslutat föreslå att föreskriva om registreringsskyldighet för betalningsrörelser och valutaväxlingsverksamhet i penningtvättslagen och inte genom en särskild lag.

Penningtvättsdirektivet förutsätter också motsvarande tillståndsförfarande och pålitlighetsbedömning för tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster som för betalningsrörelse- och valutaväxlingsverksamhet. Enligt penningtvättsdirektivet gäller tillståndsförfarandet sådana tillhandahållare av tjänster som anknyter till bildande av företag och trustar samt anordnande av förvaltning som inte redan omfattas av tillämpningsområdet för artikel 2 a eller 2 b i direktivet (revisorer och skatterådgivare samt notarier och andra oberoende jurister). Motiveringen till att dessa rapporteringsskyldiga har ställts utanför registreringsskyldigheten i penningtvättsdirektivet beror på att i Europa hör dessa yrken till de reglerade branscherna som i allmänhet kräver tillstånd. Beviljandet av tillstånd inbegriper en viss pålitlighetsbedömning.

I Finland innehåller lagen angående rättighet att idka näring (122/1919) inga begränsade bestämmelser för dem som tillhandahåller juridiska tjänster eller sköter bokföringsuppdrag. När det gäller dem som tillhandahåller juridiska tjänster är endast advokaternas verksamhet reglerad och övervakad, men i fråga om andra som tillhandahåller juridiska tjänster är verksamheten inte reglerad eller övervakad och det ställs inte heller några pålitlighetskrav på dessa aktörer. Detsamma

gäller revisionsbyråer och andra konsultföretag. I den nya penningtvättslagen gäller således det undantag från registreringskyldigheten som direktivet föreskriver endast advokater, CGR-revisorer, CGR-sammanslutningar, GRM-revisorer och GRM-sammanslutningar, eftersom lagarna om dessa branscher innehåller sådana lämplighets- och pålitlighetskrav för aktörerna som uppfyller kraven i penningtvättsdirektivet.

Också till tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster riktar sig endast regleringsbehov i anslutning till förhindrande av penningtvätt, så registreringskyldigheten regleras i penningtvättslagen. Som behörig myndighet föreslås länsstyrelsen i Södra Finlands län på samma grunder som konstaterats ovan i punkten om betalningsrörelser och valutaväxlingsverksamhet.

När propositionen bereddes funderade man på ett anmälningssystem för företag som tar emot mer än 15 000 euro i kontanter. Syftet med anmälningssystemet skulle ha varit att ge myndigheten information om att verksamhet som kräver tillsyn inleds. Ett sådant system används bl.a. i Storbritannien, där företag som i sin verksamhet tar emot kontanta betalningar som överstiger 15 000 euro ska anmäla sig till ett register. Anmälan till registret gör att företaget samtidigt blir en rapporteringsskyldig enligt penningtvättslagen, varvid även lagens övriga förpliktelser ska uppfyllas. Införandet av ett sådant anmälningssystem i Finland endast för ordna tillsyn enligt penningtvättslagen ansågs ändå vara tungt i administrativt avseende, så man har stannat för att inte föreslå ett anmälningssystem. Penningtvättsdirektivet tillåter att tillsynen över kontantaffärer (över 15 000 euro) kan genomföras på basis av riskbedömning. Tillsynen kan även utan anmälningssystem riktas mot sådana näringsidkare vilkas verksamhet omfattar mottagande av stora kontantsummor och därför är utsatta för en relativt stor risk för penningtvätt. Sådana näringsidkare kunde vara t.ex. ädelstens-, smycke- och klockaffärer samt försäljare av färdmedel inom ett visst område. Länsstyrelsen föreslås bli tillsynsmyndighet för mottagare av kontanta medel. För länsstyrelsen talar att den redan nu fungerar som övervakare av lagenligheten i flera tillståndspliktiga när-

ingsgrenar, t.ex. förmedlingsverksamhet och inkassoverksamhet. Tillsynsskyldigheten ankommer på den länsstyrelse inom vars område den rapporteringsskyldige har sitt verksamhetsställe.

3.3 De viktigaste förslagen

För att kunna genomföra tredje penningtvättsdirektivet och FATF:s rekommendationer mot penningtvätt och finansiering av terrorism är det nödvändigt med en totalrevision av den gällande lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt.

I propositionen föreslås också att det stiftas en lag om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Lagen ersätter den gällande lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt. Penningtvättsdirektivets bestämmelser förutsätter så pass omfattande och många ändringar i den gällande lagen att det inte är motiverat att genomföra direktivet genom ändringar i den gällande lagen med tanke på lagens klarhet.

Enligt förslaget fogas till lagens namn förhindrande och utredning av finansiering av terrorism. Lagens tillämpningsområde preciseras så att det motsvarar penningtvättsdirektivet. Nya rapporteringsskyldiga som börjar omfattas av lagens tillämpningsområde är de som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller i huvudsak skatterådgivning samt de som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster. Lagen börjar också omfatta dem som affärs- eller yrkesmässigt säljer eller förmedlar varor till den del som betalningen fås kontant till ett belopp av minst 15 000 euro eller som sammanhängande betalningar som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro.

Jämfört med den gällande lagen innehåller lagförslaget ny reglering i fråga om de rapporteringsskyldigas skyldigheter, såsom skärpta krav på kundkontroll och krav på fortlöpande övervakning av affärsförbindelser. Lagen förutsätter också att de rapporteringsskyldiga anpassar sina skyldigheter i fråga om kundkontroll till risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.

För vissa näringar föreslås i enlighet med direktivets krav registreringskyldighet innan

verksamheten inleds. Registreringsskyldigheten gäller betalningsrörelser, dem som bedriver valutaväxlingsverksamhet och dem som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster. Med betalningsrörelse avses den som bedriver annan betalningsrörelse än generell betalningsförmedling enligt kreditinstitutslagen.

Kreditinstitut och finansiella institut

Lagens tillämpningsområde i fråga om kreditinstitut och finansiella institut förblir i huvudsak oförändrat. Lagen tillämpas på kreditinstitut och finansiella institut. I kreditinstitutslagen betraktas som finansiella institut bl.a. finländska eller utländska företag som inte är kreditinstitut eller utländska kreditinstitut och vars huvudsakliga verksamhet är att tillhandahålla tjänster som avses i 30 § 1 mom. 3—11 punkten. Verksamheten är huvudsaklig som den utgör över 50 % av verksamheten. Penningtvättsdirektivets räckvidd utgår emellertid ifrån att ett företag omfattas av penningtvättsdirektivet, om det tillhandahåller någon av ovan nämnda tjänster oberoende av om verksamheten är huvudsaklig eller inte. I den nya penningtvättslagen föreskrivs att lagen tillämpas förutom på kreditinstitut och finansiella institut även på andra som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller tjänster som avses i 30 § 1 mom. 3—11 punkten i kreditinstitutslagen.

Försäkringsbolag

När det gäller försäkringsbolagen omfattar tredje penningtvättsdirektivet för försäkringsföretagens del endast direkt livförsäkring och försäkringsförmedlare när dessa förmedlar livförsäkringar eller andra investeringsförsäkringar. I Finland har bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt sedan 1994 omfattat alla försäkringsbolag trots att första penningtvättsdirektivet inte gällde skadeförsäkring. När den gällande lagen stiftades i Finland utsträcktes penningtvättsbestämmelserna till att helt eller delvis gälla sådana yrken och företagstyper där det inte är fråga om kreditinstitut eller finansiella institut men den verksamhet som bedrivs där lämpar sig särskilt för att användas för penningtvättsändamål.

I praktiken kan även skadeförsäkring användas för penningtvätt.

Penningtvättslagens tillämpningsområde ska även i fortsättningen gälla skadeförsäkring. Det föreslås att penningtvättslagen ska tillämpas även på arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997). Ett arbetspensionsförsäkringsbolag är definitionsmässigt ett försäkringsbolag på vilket lagen om försäkringsbolag tillämpas. I praktiken har det dock framförts olika uppfattningar om hur penningtvättslagen ska tillämpas på arbetspensionsförsäkringsbolag. Av denna orsak föreslås i lagen för tydlighetens skull ett uttryckligt omnämnande av att lagen tillämpas på arbetspensionsförsäkringsbolag. Dessutom föreslås att penningtvättslagen utsträcks även till försäkringsföreningar som avses i lagen om försäkringsföreningar (1250/1987). Försäkringsföreningar bedriver delvis samma typ av skadeförsäkringsrörelse som skadeförsäkringsbolagen. Eftersom skadeförsäkring ska omfattas av lagen är det nödvändigt att utsträcka bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism även till försäkringsföreningar.

Penningspelsverksamhet

Tredje penningtvättsdirektivet gäller endast kasinon men inte andra penningspel. När den gällande lagen stiftades i Finland utsträcktes penningtvättsbestämmelserna till att helt eller delvis gälla sådana yrken och företagstyper där det inte är fråga om kreditinstitut eller finansiella institut men den verksamhet som bedrivs där lämpar sig särskilt för att användas för penningtvättsändamål. Motiveringen till ett vidare tillämpningsområde än penningtvättsdirektivet har varit att inom penningspelsverksamheten byter stora kontantsummor ägare varför den erbjuder betydande penningtvättsmöjligheter.

Den gällande lagen tillämpas på penningspelsammanslutningar som avses i 12 § 1 mom. i lotterilagen (1047/2001) och som bedriver tippnings-, vadhållnings-, totospels- eller kasinoverksamhet. Med den nuvarande formuleringen tillämpas lagen inte på kasinospel som ordnas utanför kasinon, med vilka

enligt 3 § 5 punkten i lotterilagen avses roulett-, kort- och tärningsspel samt andra därmed jämförbara spel som kan ge spelaren vinst i form av pengar. Dessa spel kan en penningsspelssammanslutning som fått penningsspelstillstånd anordna även utan för kasinon i restauranger eller spelhallar. Det föreslås att penningtvättslagens tillämpningsområde utsträcks även till kasinospelverksamhet utanför kasinon samt till penninglotteri-verksamheten. Lagen ska ändå inte tillämpas på tillhandahållande av penningautomater utanför kasinon men däremot ska kasinons penningautomatverksamhet omfattas av lagen. Efter utvidgningen av lagens tillämpningsområde ska hela penningsspelverksamheten med undantag för penningautomatverksamheten omfattas av penningtvättslagens tillämpningsområde. Enligt 18 § i självstyrelselagen för Åland (1144/1991) har landskapet Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om lotteriärenden. I enlighet med detta har man utfärdat en landskapslag om Lotterier (ÅFS 10/1966), där det bestäms om förrättande av lotterier i landskapet Åland. Landskapsförordningen om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet (ÅFS 56/1993) innehåller närmare bestämmelser om bedrivande av penningsspelverksamhet på Åland genom Ålands Penningautomatförenings (PAF) försorg. Med stöd av tillstånd som beviljats av Ålands landskapsstyrelse bedriver även Oy Veikkaus Ab penningsspelverksamhet på Åland. Eftersom rapporteringsskyldigheten redan tidigare har berört de penningsspelssammanslutningar som avses i 12 § 1 mom. i lotterilagen, konstateras nu för tydlighetens skull i lagen att penningtvättslagen ska tillämpas även på ovan nämnda penningsspelssammanslutningar. Lagen ska tillämpas på sammanslutningar som verkställer penningsspel och som avses i Ålands landskapslagstiftning samt på näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i penningsspel som avses i Ålands lotterilag.

Tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster

Lagens tillämpningsområde föreslås i enlighet med penningtvättsdirektivet bli utsträckt till dem som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster. Med tillhandahållare av tjänster till företag (engelska *trust and company service provider*) avses i artikel 3 i direktivet ett företag som bildar företag, fungerar som direktör i dem eller tillhandahåller tjänster i anslutning till förvaltningen eller fungerar som kapitalförvaltare i en trust. Det mest betydande delområdet i Finland är tillhandahållande av tjänster som anknyter till grundande av bolag, vilket tar sig uttryck som s.k. handel med färdiga bolag. Dessa tjänster tillhandahåller förutom advokater åtminstone juridiska byråer och sådana branscher som tillhandahåller tjänster som är en kombination av juridiska och ekonomiska tjänster. Till dessa hör t.ex. revisionsbranschen, tjänster som tillhandahålls av revisionsbyråer och olika konsultbranscher. I Finland omfattas största delen av dem som tillhandahåller tjänster som anknyter till bildande av företag eller trustar samt anordnande av förvaltning redan av penningtvättslagen.

Finsk lagstiftning känner inte till trustarrangemang. I Finland kan det emellertid finnas företag som tillhandahåller tjänster för utländska trustar eller fungerar som intressebevakare för egendom som är föremål för en trust, så tillhandahållande av tjänster till trustar måste tas in i lagen i enlighet med direktivets krav. Trust har utvecklats inom engelsk rätt och tagits i bruk i stora drag med samma innehåll i alla länder som tillämpas Common law. Trustar har varit så gott som okända inom de så kallade romersk-germanska rättssystemen på den europeiska kontinenten. Trust är en konstruktion mellan tre parter, dvs. grundaren (*settlor*), intressebevakaren (*trustee*) och förmånstagaren (*beneficiary*). Inom en trust har mellan grundaren och förmånstagaren med intressebevakarens samtycke genom en ensidig rättshandling upprättats ett arrangemang där grundaren överför den egendom som är föremål för trusten till intressebevakaren med full äganderätt och bestämmandebefogenheter.

Regler om mottagning av kontanta medel

I enlighet med penningtvättsdirektivet föreslås att lagen ska omfatta dem som affärs- eller yrkesmässigt säljer eller förmedlar varor till den del som betalningen fås kontant till ett belopp av minst 15 000 euro eller som sammanhängande betalningar som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro. Med kontanta medel avses sedlar och mynt i omlopp som betalmedel samt betalmedel som tillhör varje innehavare, t.ex. resecheckar. Enligt den gällande penningtvättslagen är de som i form av rörelse eller yrkesmässig verksamhet säljer eller förmedlar ädelstens- eller ädelmetallprodukter, konstföremål eller transportmedel samt förrättar auktioner anmälningspliktiga. De nämnda näringsidkarna blev anmälningspliktiga genom den ändring av penningtvättslagen som trädde ikraft den 1 juni 2003. I tredje penningtvättsdirektivet nämns inte längre enstaka branscher utan räckvidden omfattar alla som affärs- eller yrkesmässigt säljer eller förmedlar varor (engelska *high value goods dealers*) till den del som betalningen fås kontant till ett belopp av minst 15 000 euro eller som sammanhängande betalningar som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro. Inte heller i den nya lagen ska det särskilt föreskrivas om rapporteringsskyldighet för sammanslutningar och näringsidkare som säljer eller förmedlar ädelstens- eller ädelmetallprodukter, konstföremål eller färdmedel, eller för auktionsförrättare. Dessa ska vara rapporteringsskyldiga om de tar emot kontanta medel som överstiger det nämnda tröskelvärdet.

I viss europeiska länder, t.ex. i Danmark, är det helt och hållet förbjudet att ta emot mer än 13 700 euro i kontanta medel. Något sådant förbud övervägdes dock inte i lagens beredningskedje.

Kundkontroll

För att penningtvättsdirektivet ska kunna genomföras föreslås i lagen mera exakta krav på kundkontroll än i den gällande lagen. För kundkontroll ska en rapporteringsskyldig identifiera sin kund och styrka kundens identitet, identifiera de verkliga förmånstagarna

samt känna till sina kunders verksamhet, affärsverksamhetens art och omfattning samt grunderna för att en tjänst eller produkt används. Enligt 6 § i den gällande penningtvättslagen ska en kund identifieras genom konstaterande av kundens identitet. I den föreslagna lagen särskiljs i enlighet med direktivet och FATF:s rekommendationer identifiering och styrkande (verifiering) från varandra. Med identifiering avses att kundens identitet utreds på grundval av de uppgifter som kunden lämnat och med styrkande att det påvisas att kundens identitet är korrekt på basis av handlingar och uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa.

I penningtvättslagen intas motsvarande definition av verklig förmånstagare som i penningtvättsdirektivet och föreskrivs om skyldighet att identifiera den verkliga förmånstagaren.

Omfattningen av de åtgärder som krävs för kundkontroll ska utgå från riskbaserad bedömning. Riskbaserad bedömning förutsätter att de rapporteringsskyldiga har i förhållande till arten och omfattning av sin verksamhet tillräckliga metoder för att bedöma de risker för penningtvätt eller finansiering av terrorism som hänför sig till deras verksamhetsområde, produkter och tjänster samt deras kunder och dessas affärsverksamhet och -transaktioner. När risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är högre än vanligt ska skärpa krav på kundkontroll iakttas och å andra sidan när risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är låg kan kraven på kundkontroll vara lägre. I lagen föreskrivs om de situationer där lägre krav på kundkontroll kan tillämpas. När risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är högre än vanligt, ska de rapporteringsskyldiga tillämpa skärpta krav på kundkontroll. Sådan risk hänför sig bl.a. till korrespondentbanksförbindelser, kunder som har identifierats på distans eller om kunden är en person i politiskt utsatt ställning i en annan stat.

Penningtvättsdirektivet möjliggör att en tredje part kan utföra åtgärder för kundkontroll på den rapporteringsskyldiges vägnar. I enlighet med direktivet föreslås i lagen en ny bestämmelse om anlåtande av tredje part och de krav som ställs på tredje part. Regleringen

gäller inte utlägnings- eller ombudsförhållanden.

Penningtvättsdirektivets regler om brevlådebanksförbindelser genomförs genom Finansinspektionens föreskrifter som bereds särskilt vid Finansinspektionen.

Bevarande av uppgifter om kundkontroll

I penningtvättsdirektivet bestäms att uppgifterna om kundkontroll ska bevaras under fem år efter det att kundförbindelsen har upphört. I lagen intas en bestämmelse om vilka uppgifter av uppgifterna om kundkontroll som ska bevaras. För närvarande bestäms om saken i inrikesministeriets penningtvättsförordning. Till följd av penningtvättsdirektivets krav ska man utgående från riskbaserad bedömning insamla mera uppgifter än tidigare om vissa kunder för att uppfylla kraven på kundkontroll.

Skyldighet att rapportera om tvivelaktiga affärstransaktioner och avbrytande av affärstransaktioner

Bestämmelsen om rapporteringsskyldighet förblir i huvudsak oförändrad. Uttrycket ”anledning att betvivla att medel har ett lagligt ursprung” enligt den gällande lagen har i förslaget ändrats till ”tvivelaktiga affärstransaktioner”. Uttrycket ”anledning att betvivla” används i förundersökningslagen i samband med tröskeln för att inleda förundersökning. Tröskeln för misstanke enligt penningtvättslagen är lägre än tröskeln för att inleda förundersökning. I praktiken har penningtvättslagens nuvarande formulering om betvivlande av medels lagliga ursprung medfört tolkningsproblem för de rapporteringsskyldiga. Ofta väcks misstanke om penningtvätt eller finansiering av terrorism när en affärstransaktion är tvivelaktig, ovanlig eller avvikande. Det är fråga om en tvivelaktig affärstransaktion när den rapporteringsskyldige anser att en åtgärd är tvivelaktig på grund av de allmänna erfarenheterna av tillhållandet av tjänster i branschen i fråga.

Tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten

I artikel 28 i penningtvättsdirektivet bestäms om förbud mot att röja för den misstänkte att anmälan om penningtvätt har gjorts. Artikel 28 innehåller också undantag från tystnadsplikten. I enlighet med artikel 28 i penningtvättsdirektivet bestäms vem som under vilka förutsättningar kan informeras om att anmälan om penningtvätt har gjorts. Till följd av skyddsaspekten när det gäller personuppgifter har man stannat för att undantagen från tystnadsplikten ska vara så snäva som möjligt.

Utbildning och skydd för anställda

I lagen intas i enlighet med direktivets krav nya bestämmelser om skyldighet att utbilda de anställda samt om skydd för de anställda.

Tillsyn

Penningtvättsdirektivet förutsätter att för alla rapporteringsskyldiga som omfattas av penningtvättslagens tillämpningsområde tillsätts en behörig myndighet eller någon annan som förordnats att utöva tillsyn för att följa med (engelska *monitor*) att penningtvättslagen iakttas.

I den penningtvättslag som nu föreslås ska Finansinspektionen övervaka i penningtvättslagen angivna tillsynsobjekt, Försäkringsinspektionen dem som är verksamma i försäkringsbranschen, inrikesministeriet penningsspelsammanslutningar och länsstyrelsen fastighetsmäklare. De här tillsynsmyndigheterna övervakar dessa aktörer även annars så de vore de naturliga myndigheterna att övervaka även iakttagandet av penningtvättslagen.

Direktivet tillåter att även ett självreglerande organ kan fungera som tillsynsmyndighet. Av ett självreglerande organ förutsätts vanligtvis institutionaliserade strukturer, styrning och kontroll av sammanslutningens uppträdande som medlem samt sanktioner för brott mot normerna.

Enligt revisionslagen (459/2007) övervakar Centralhandelskammarens revisionsnämnd CGR-revisorernas och CGR-

sammanslutningarnas kvalitetssäkring. En handelskammarens revisionsutskott övervakar inom sitt verksamhetsområde GRM-revisorers och GRM-sammanslutningars kvalitetssäkring. Centralhandelskammarens revisionsnämnd och en handelskammarens revisionsutskott vore naturliga tillsynsmyndigheter att övervaka även iakttagandet av penningtvättslagen. I Finland finns 1 465 revisorer och 65 revisionssammanslutningar som är godkända av Centralhandelskammaren eller en handelskammare.

Bokföringsbyråerna är vanligtvis små företag och de är fördelade över hela landet. Till Ekonomiadministrationsförbundet hör ungefär 700 revisionsbyråer. I Finland finns uppskattningsvis 4 000 företag som tillhandahåller revisionsbyråtjänster. Bokförarna har inte något heltäckande självreglerande organ så det föreslås att länsstyrelsen ska övervaka att de iakttar penningtvättslagen. Länsstyrelsen är en allmän förvaltningsmyndighet som har allmänna tillsynsuppgifter. Länsstyrelsen övervakar också fastighetsmäklarna och inkassoväsendet.

När det gäller dem som tillhandahåller juridiska tjänster föreslås att tillsynen delas upp så att advokaterna övervakas av advokatföreningen och andra som bistår i juridiska ärenden av länsstyrelsen. Om advokater föreskrivs i lagen om advokater (496/1958). Advokat är den som i egenskap av medlem i landets allmänna advokatförening införts i advokatregistret. Finlands Advokatförbund har ungefär 1 700 medlemmar. Advokatföreningens stadgar fastställs genom beslut av justitieministeriet. Advokatföreningens styrelse ska övervaka advokaternas verksamhet. I lagens 6 § föreskrivs om tillsynsbefogenheterna. Även justitiekanslern har rätt att anhängiggöra ett tillsynsärende om han anser att en advokat inte uppfyller sina förpliktelser. Advokatföreningens tillsynsnämnd handlägger och avgör tillsynsärenden. I samband med ändringen av lagen om advokater har tillsynen över advokaterna behandlats. I lagutskottets betänkande 5/2004 rd framhävs ett självständigt advokatväsendes roll som en del av det utvecklade rättsskyddssystemet och dess oberoende i förhållande till det allmänna. För advokaternas del föreslås att tillsynen över

att penningtvättslagen iakttas tillkommer advokatföreningen enligt lagen om advokater.

För dem som tillhandahåller andra juridiska tjänster föreslås att länsstyrelserna ska övervaka att penningtvättslagen iakttas. Juridiska byråer sköter ofta samma slags uppdrag som advokater. I handelsregistret finns ungefär 550 juridiska byråer och 114 andra som tillhandahåller juridiska tjänster. Ägarna till juridiska byråer har i allmänhet avlagt juridisk examen men de har inte ålagts samma krav på yrkesskicklighet och utbildning som ställs på advokater. De juridiska byråernas verksamhet är inte reglerad eller övervakad. Tillsynen över jurister eller andra som tillhandahåller juridiska tjänster är dock förenad med motsvarande krav på oberoende som i fråga om advokater. De sjunker dock av att penningtvättslagen inte gäller skötseln av uppdrag som rättegångsbiträde eller rättegångsombud.

Omsorgsskyldighet för vissa myndigheter

Lagens syfte är att ytterligare effektivisera systemet för utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism genom att utveckla myndigheternas samarbete och undanröja hindren för informationsutbyte. I propositionen föreslås en ny bestämmelse om omsorgsskyldighet för skatte-, tull-, gränsbevaknings- och utsködningsmyndigheterna samt konkursombudsmannen. De ska se till att det i den egna verksamheten fästs uppmärksamhet vid förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism samt att tvivelaktiga affärstransaktioner eller misstänkt finansiering av terrorism som kommer fram i samband med skötseln av de egna uppgifterna anmäls till centralen för utredning av penningtvätt. Omsorgsskyldigheten ska gälla de myndigheter som är de mest typiska när det gäller att få sådan information som kan vara av betydelse vid förhindrande eller utredning av penningtvätt eller finansiering av terrorism. Genom den omsorgsskyldighet som nu föreslås gälla skatte-, tull-, gränsbevaknings- och utsködningsmyndigheterna samt konkursombudsmannen kan iakttagelser om penningtvätt eller finansiering av terrorism lättare uppfattas som en del av myndigheternas uppgiftsfält och beaktas bl.a. i personalut-

bildningen och anvisningar till de anställda. Dessutom föreslås i lagen att en polisman som tillhör befälet och som är anställd vid centralen för utredning av penningtvätt kan meddela tull- och gränsbevakningsmyndigheten ett förordnande att under högst fem vardagar hålla inne medel, om en sådan åtgärd behövs för förhindrande eller utredning av penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Förordningen om information om betalaren

Enligt förordningen om information om betalaren ska betalarens betalningsleverantör se till att överföringar av medel åtföljs av fullständig information om betalaren. Med fullständig information om betalaren avses enligt förordningen information om betalarens namn, adress och kontonummer. Adressen kan ersättas med betalarens födelsedatum och födelseort, kundnummer eller nationella identitetsnummer. Om betalaren inte har något kontonummer ska det ersättas med en unik identifikationskod.

Då både betalarens betalningsleverantör och betalningsmottagares betalningsleverantör är etablerade inom EU, kan i stället för fullständig information endast lämnas betalarens kontonummer eller en unik identifikationskod. En förutsättning är dock att betalningsmottagarens betalningsleverantör på begäran får den fullständiga informationen inom tre arbetsdagar.

Förordningen om information om betalaren innehåller även bestämmelser om skyldigheterna för betalningsmottagarens betalningsleverantör. Denne ska se till att inkommande betalningar innehåller uppgifter om betalaren. Det förutsätts inte att betalningsleverantören systematiskt ska gå igenom alla betalningar, utan säkerställandet kan göras utifrån en riskbaserad bedömning.

Förordningen är en direkt tillämplig rättsakt som inte förutsätter något nationellt genomförande. I förordningen förutsätts dock att medlemsstaterna fastställer regler om sanktioner vid överträdelser av förordningens bestämmelser (artikel 15.1). Medlemsstaterna ska dessutom ha en myndighet eller myndigheter som övervakar att kraven i förordningen uppfylls. (artikel 15.3).

I Finland utgörs största delen av de betalningar som hör till förordningens tillämpningsområde av kontoöverföringar, direktdebiteringar och betalningar med kredit- eller betalkort. Sådana erbjuds i huvudsak av kreditinstitut och andra sammanslutningar som hör till deras finansiella företagsgrupper. Dessa övervakas av Finansinspektionen. De tillhandahållare av tjänster för överföring av medel som inte övervakas av Finansinspektionen har i den gällande lagen inte fastställs som sådana som ska övervakas enligt förordningen. Sådana är de som bedriver annan generell betalningsförmedling än sådan som avses i kreditinstitutslagen samt finansiella institut som inte hör till en finansiell företagsgrupp som övervakas av Finansinspektionen. I propositionen föreslås att dessa tillhandahållare av tjänster när det gäller lagen om penningtvätt och finansiering av terrorism ska övervakas av länsstyrelsen i Södra Finlands län eller av länsstyrelserna. Det är ändamålsenligt att samma tillsynsmyndighet även övervakar iakttagandet av förordningen om information om betalaren.

I lagen om Finansinspektionen ingår flera administrativa påföljder som Finansinspektionen kan påföra sina tillsynsobjekt. Finansinspektionen kan använda dessa påföljder även i fråga om förordningen om information om betalaren. När det gäller övriga som omfattas av förordningens tillämpningsområde föreskrivs i den gällande lagen inte om påföljderna för överträdelser av förordningen. I samband med genomförandet av betaltjänstdirektivet görs en övergripande bedömning av ställningen för sådana betalningsleverantörer som inte övervakas av Finansinspektionen. Samtidigt bedöms även tillämpningsområdet för de administrativa påföljderna. Därför är det inte motiverat att i detta skede föreskriva om de administrativa påföljderna för överträdelser av förordningen om information om betalaren, utan i propositionen föreslås för överträdelser av förordningen straffrättsliga påföljder som är tillämpliga på samtliga betalningsleverantörer.

Lagen om beskattningsuppgifter

I propositionen föreslås att 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskatt-

ningsuppgifter ändras så att skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige till centralen för utredning av penningtvätt, när i samband med skattekontrollen har upptäckts tvivelaktiga affärstransaktioner eller när det kan misstänkas att medel som ingår i affärstransaktionen används till finansiering av terrorism eller till straffbart försök till detta.

Kreditinstitutslagen och lagarna om placeringsfonder, värdepappersföretag och värdeandelssystemet

I propositionen föreslås vissa tekniska ändringar i 145 § i kreditinstitutslagen till följd av den nya penningtvättslagen. I 144 § i lagen om placeringsfonder, 69 § i lagen om värdepappersföretag och 29 b § i lagen om värdeandelssystemet görs motsvarande ändringar till följd av den nya penningtvättslagen som i 145 § i kreditinstitutslagen.

4 Propositionens konsekvenser

4.1 Ekonomiska konsekvenser

Syftet med regeringens proposition är att genomföra de mål som satts för penningtvättsdirektivet och FATF:s rekommendationer för att förebygga penningtvätt och finansiering av terrorism samt att minska den ekonomiska brottsligheten och bekämpa terrorismen enligt programmet för den inre säkerheten. När man ska bedöma förslagens ekonomiska konsekvenser är det skäl att beakta den utgångspunkten att största delen av de föreslagna lagändringarna beror på att tredje penningtvättsdirektivet och FATF:s rekommendationer mot penningtvätt och finansiering av terrorism sätts i kraft nationellt. Någon separat konsekvensbedömning har inte gjorts inom Europeiska unionen i samband med beredningen av tredje penningtvättsdirektivet.

I regeringens proposition har ett mål varit att utnyttja det angreppssätt baserat på riskbedömning som penningtvättsdirektivet möjliggör och genom vilket man försöker göra förfarandena flexibla och effektivare de till

buds stående resurserna så att kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism inriktas på sådant där risken för penningtvätt och finansiering av terrorism är högre än vanligt. Härigenom försöker man säkerställa att penningtvättslagen skyldigheter inte fullgörs på ett ineffektivt sätt i företagen.

Lagen berör uppskattningsvis 10 000 företag. Enligt förslaget utvidgas lagens tillämpningsområde till dem som affärs- eller yrkesmässigt säljer eller förmedlar varor till den del som betalningen fås kontant till ett belopp av minst 15 000 euro eller som sammanhängande betalningar som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro. Det finns ingen statistik över försäljare och förmedlare av varor som tar emot kontanter som överskrider nämnda tröskelvärde. Det kan dock antas att en del av dem som för närvarande handlar med värdevaror enligt den gällande penningtvättslagen, t.ex. de som säljer eller förmedlar ädelstens- eller ädelmetallprodukter, konstföremål eller färdmedel samt förrättar auktioner, tillfälligt tar emot kontanta medel över nämnda tröskelvärde. Enligt statistikcentralen finns det ungefär 200 konsthandlare, ungefär 600 smycke- och guldsmedsaffärer och ungefär 2000 som säljer färdmedel. Enligt förslaget är dessa instanser rapporteringsskyldiga endast om de tar emot kontanta medel över ovan nämnda tröskelvärde. Efter som de som handlar med värdevaror för närvarande är anmälningspliktiga oberoende av om de tar emot kontanta medel eller inte, lindras lagstiftningen för dessa branscher.

Lagens tillämpningsområde utvidgas till dem som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster när verksamheten gäller bildande av bl.a. bolag och andra juridiska personer. Det viktigaste delområdet är tillhandahållande av tjänster som anknyter till bildande av bolag, som i Finland tar sig uttryck som handel med s.k. färdigbolag. Dessa tjänster tillhandahålls förutom av advokater åtminstone av juridiska byråer samt i någon mån av de yrkesgrupper och branscher som tillhandahåller tjänster som är en kombination av juridiska och ekonomiska tjänster. Sådana är t.ex. revisorer, tjänster som tillhandahålls av revisionsbyråer samt olika branscher med anknytning till ekonomiska konsulttjänster och konsulttjänster för affärs-

ledningen. Största delen av dessa aktörer omfattas redan av lagens tillämpningsområde, så utvidgningen av tillämpningsområdet till dem som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster antas ha endast liten betydelse.

Propositionen utökar de rapporteringsskyldigas skyldigheter. För aktörerna innebär detta att arbetsbördan till följd av iakttagandet av regleringen ökar och förutsätter mera omsorgsfull verksamhet än tidigare samt behov av att utbilda och instruera de anställda. De rapporteringsskyldiga åläggs i förslaget krav som gäller tillvägagångssätten och anordnandet av verksamheten. De kostnader som propositionen medför för de rapporteringsskyldiga beror framför allt på skyldigheterna i anslutning till tillvägagångssätten i kundförbindelser, såsom ökade krav på att skaffa information om affärsrelationernas art och omfattning samt fortlöpande övervakning av kundförbindelser. För de rapporteringsskyldiga innebär den föreslagna lagen mera exakta bestämmelser än tidigare om kundidentifiering och styrkande av identiteten samt kundkontroll. Till god banksed och bankverksamhetens grunder samt riskhantering hör redan enligt den gällande kreditinstitutslagen kundidentifiering och kännedom om kundens verksamhet. Motsvarande bestämmelser ingår även i andra lagar om finansieringsbranschen. Identifiering och kundkontroll är således inte verksamhet som bedrivs endast för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. Kundidentifiering och kundkontroll utgör en del av den operativa riskhanteringen och den dagliga verksamheten i finansieringsbranschen. Kravet på riskbaserad bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och fortlöpande kontroll innebär ändå för många aktörer investeringar av engångsnatur och därefter underhållskostnader för datasystemen. I lagen föreslås inga närmare bestämmelser om på vilket sätt den fortlöpande kontrollen av kundförbindelser borde ordnas. För stora företag, t.ex. kreditinstitut, kan dock kontrollskyldigheten innebära exempelvis ändringar i datasystemet. Konsekvenserna för datasystemen varierar dock avsevärt mellan de rapporteringsskyldiga. Det är därför svårt att komma med några heltäckande uppskattningar om de kostnader

som skyldigheterna i anslutning till bekämpande av penningtvätt och finansiering av terrorism medför för företagen. Enligt en banks mycket preliminära och grova uppskattning kostar beredskapen och de förberedande åtgärderna 0,8 miljoner euro, anvisningarna och personalutbildningen 1 miljon euro och ändringarna i datasystemet 2 miljoner euro. Enligt bankens uppskattning skulle ändringen av penningtvättslagen orsaka kostnader på sammanlagt 3,8 miljoner euro. Dessutom har banken uppskattat att det tillkommer årliga förvaltnings-, kontroll- och andra kostnader på uppskattningsvis 0,5 miljoner euro. Andra aktörer har inte framfört några egna uppskattningar av sina kostnader. Till de centrala faktorer som påverkar kostnaderna hör också de befintliga datasystemens egenskaper.

De som bedriver betalningsrörelse och valutaväxlingsverksamhet samt de som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster bör enligt förslaget registrera sig hos länsstyrelsen i Södra Finlands län innan verksamheten inleds. Ett villkor för registrering är att sökanden är pålitlig. En del av de juridiska byråerna och revisionsbyråerna skulle vara sådana som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster och som omfattas av registreringskyldigheten. Dessa aktörer åsamkas kostnader av anmälan, eftersom avsikten är att ta ut en avgift för registreringen. Registreringsavgiften kunde vara av samma storleksklass som vad som tas ut för registrering av fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler. Registreringsavgiften för dem är för närvarande 165 euro. I och med kraven på pålitlighet vid registreringen blir verksamheten pålitligare.

4.2 Konsekvenser för myndigheterna

Registreringskyldigheten för betalningsrörelser, dem som bedriver valutaväxlingsverksamhet samt dem som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster medför inga merkostnader för staten, eftersom avsikten är att ta ut kostnaderna för registreringen av dem som ansöker om registrering. Det finns 45 som bedriver betalningsrörelser, ungefär 10 som bedriver valutaväxlingsverk-

samhet och grovt uppskattat 250 som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företags-tjänster. Om registreringsavgiften var ovan nämnda 165 euro, skulle i registreringsavgifter inflyta 50 325 euro under det första året efter att lagen trätt i kraft. Under de följande åren skulle registreringarna ge några tusen euro.

Propositionen ökar uppgifterna för länsstyrelsen i Södra Finlands län till följd av behandlingen av registreringsansökningar samt tillsynen över dessa aktörer. Länsstyrelsen i Södra Finlands län använder enligt egen uppskattning för närvarande 0,10–0,20 årsverken för behandlingen av betalningsrörelseärenden. Effekten av den föreslagna verksamheten som registreringsmyndighet och övervakare är uppskattningsvis ett årsverke.

I penningtvättsdirektivet förutsätts att det tillsätts en behörig myndighet eller någon annan som förordnats att utöva tillsyn som ska övervaka att de rapporteringsskyldiga som omfattas av lagens tillämpningsområde iakttas lagen. Denna tillsyn kan vara riskbaserad utgående från vilken risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som hänför sig till den rapporteringsskyldige. I lagen föreslås att länsstyrelserna ska sköta tillsynen över bokförare, dem som säljer varor till den del som betalningarna fås kontant till ett belopp av minst 15 000 euro, skatterådgivare och andra som tillhandahåller juridiska tjänster än advokater. Dessutom ska länsstyrelsen övervaka iakttagandet av förordningen om information om betalaren i fråga om de rapporteringsskyldiga som inte övervakas av Finansinspektionen. Tillsynsskyldigheten ökar länsstyrelsernas uppgifter, men eftersom tillsynen i första hand består i uppföljning och kan vara riskbaserad är ökningen av arbetsbördan inte betydande. Uppgiftsökningen har beräknats motsvarar sammanlagt två årsverken om alla länsstyrelser räknas med.

Enligt förslaget övervakar Centralhandelskammarens revisionsnämnd och en handelskammarens revisionsutskott att revisorerna och advokatföreningen att advokaterna iakttar penningtvättslagen. Denna tillsynsuppgift ökar i någon mån tillsynsarbetet. Det föreslagna riskbaserade angreppssättet kan öka även andra tillsynsorgans, t.ex. Finansinspektionens och Försäkringsinspektionens, till-

synsarbete, eftersom de rapporteringsskyldiga måste kunna påvisa för tillsynsmyndigheten eller den som förordnats att utöva tillsyn att åtgärderna för kundkontroll och fortlöpande övervakning är tillräckligt omfattande med hänsyn till risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.

Genom propositionen försöker man förebygga ekobrottslighet och främja utredningen av ekobrott. För att uppnå målen ska de myndigheter som närmare anges i lagen se till att det i den egna verksamheten fästs uppmärksamhet vid förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism samt att tvivelaktiga affärstransaktioner eller misstänkt finansiering av terrorism som kommer fram i samband med skötseln av de egna uppgifterna anmäls till centralen för utredning av penningtvätt. Propositionen inverkar inte på myndigheternas inbördes befogenhetsförhållanden. Propositionen ökar behovet av personalutbildning och anvisningar för personalen.

4.3 Samhälleliga konsekvenser

Syftet med penningtvättsdirektivet är att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt samt att förhindra finansiering av terrorism. Genom att effektivt bekämpa penningtvätt medverkar man till att utreda sådana penningflöden som ansluter sig till stöd för terrorism. Uppdagande, bekämpande och undersökning av ekobrottslighet lyckas genom effektivt myndighetssamarbete och informationsutbyte.

Förhindrande av penningtvätt är ett av de effektivaste sätten att bekämpa organiserad brottslighet. Syftet med rapporterings- och utredningssystemet är att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism genom att utveckla verksamheten i olika branscher så att de inte kan användas för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Genom att utveckla de funktioner som syftar till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism säkerställs det finansiella systemets pålitlighet och skyddar man sig mot att det utnyttjas i kriminellt syfte. Målet är ett effektivt återtagande av vinning av brott och på detta sätt att förhindra gärningsmännen att

med hjälp av vinning av brott finansiera nya brott och skaffa sig själva egendom.

De nya bestämmelserna inverkar också på de rapporteringsskyldigas kunder, som kan avkrävas mera uppgifter än tidigare för uppfyllande av kraven på kundkontroll och för den riskbaserade bedömningen.

5 Beredningen av propositionen

Saken har beretts i en arbetsgrupp som tillsattes av inrikesministeriets polisavdelning den 3 november 2003. Arbetsgruppens skulle föreslå nödvändiga ändringar i lagen om förhindrande av och utredning av penningtvätt och den förordning som getts med stöd av den. Arbetsgruppens uppgift bestod i nationell beredning av tredje penningtvättsdirektivet av den 2 januari 2004. Arbetsgruppens medlemmar kom från inrikesministeriet, handels- och industriministeriet, finansministeriet, justitieministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, Finansinspektionen, Försäkringsinspektionen och centralkriminalpolisen.

Utlåtande om förslaget begärdes av finansministeriet, justitieministeriet, dataombudsmannens byrå, handels- och industriministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, skyddspolisen, centralkriminalpolisen, länsstyrelsen i Södra Finlands län, länsstyrelsen i Östra Finlands län, länsstyrelsen i Västra Finlands län, länsstyrelsen i Lapplands län, länsstyrelsen i Uleåborgs län, länsstyrelsen på Åland, Ålands landskapsregering, Finlands Bank, Finansinspektionen, Försäkringsinspektionen, gränsbevakningsväsendet, tullstyrelsen, skattestyrelsen, konkursombudsmannens byrå, Oy Veikkaus Ab, Penningautomatföreningen, Fintoto Oy, Ålands Penningautomatförening, Helsingfors härads exekutionsverk, Finska Fondhandlareföreningen, Autoalan keskusliitto, Finlands näringsliv, Näringslivets Delegation, GRM-

revisorer rf, centralhandelskammaren, Föreningen CGR rf, Finlands Advokatförbund, Förbundet för Finsk Handel, Finlands Juristförbund rf, Yksityisalojen Lakimiehet ry,

Finlands Fastighetsmäklareförbund rf, Finansbranschens Centralförbund, Suomen Kultaseppien Liitto ry, Finlands Antikhandlare rf, Suomen Rahoitusyhtiöiden Yhdistys ry, Ekonomiadministrationsförbundet i Finland rf, Finska Försäkringsbolagens Centralförbund rf, Lähivakuutusryhmän Keskusliitto ry, Finlands Försäkringsmäklarförbund rf, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf, Försäkringsföreningarnas Centralförbund rf, Företagarna i Finland rf och inrikesministeriet.

Synpunkterna i utlåtandena har i regel beaktats. De viktigaste ändringarna i förslaget gäller kraven på kundkontroll och undantag i fråga om hemlighållande av anmälningar om penningtvätt. I några utlåtanden från i synnerhet banksektorn fästes uppmärksamhet vid propositionens ekonomiska konsekvenser. I utlåtandena berömdes i synnerhet de nya reglerna om riskbaserat bekämpande av penningtvätt och terrorism. I utlåtandena uppmärksammades också skyddet för personuppgifter och bemyndigandet att utfärda förordning. Dessutom tog man upp bl.a. registreringsskyldigheten för vissa branscher och myndigheternas omsorgsskyldighet, utbildningsfrågor och skydd för arbetstagarna.

6 Samband med andra propositioner

Vid social- och hälsovårdsministeriet bereds en totalrevision av lagen om försäkringsbolag. Den hänvisning till lagen om försäkringsbolag som föreslås i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism måste under riksdagsbehandlingen samordnas med lagförslaget (RP 13/2008 rd) i nämnda proposition.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 §. Lagens syfte. Syftet med lagen är att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, att bidra till att dessa avslöjas och utreds samt att effektivisera spårning och återtagande av vinningen av brott. Systemet för utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism effektiviseras genom att det bestäms om omsorgsskyldighet för myndigheter som har goda möjligheter att upptäcka tvivelaktiga affärstransaktioner eller finansiering av terrorism.

En betydande del av brotten siktar till ekonomisk vinning. Med hjälp av penningtvätt försöker man gömma undan eller skingra medel som fåtts genom brott för att medlen ska kunna användas senare utan att några misstankar väcks. För penningtvätt behövs det ett s.k. förbrott genom vilket medlen har förvärvats. Penningtvätt siktar vanligen till att den som begår förbrottet ska kunna finansiera nya brott och förvärva sig egendom med hjälp av vinnen av brottet. Framgångsrik penningtvätt får egendomen att se ut som lagligt förvärvat egendom.

Finansiering av terrorism är inte någon metod för penningtvätt, utan ett brott i sig. Medlen för finansiering av terrorism har inte nödvändigtvis något brottsligt ursprung utan de kan också ha förvärvats på laglig väg. Ju effektivare man förmår ingripa i vinningen av brott och i finansieringskanalerna, desto bättre lyckas man förhindra brottslighet och finansiering av terrorism.

Syftet med rapporterings- och utredningssystemet är att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism genom att utveckla verksamheten inom olika branscher så att dessa inte kan användas för verksamhet av detta slag. Rapporteringsskyldiga sammanslutningar och näringsidkare, vilka enligt lagen om penningtvätt ska känna till sina

kunder, spelar en central roll när det gäller att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism. Genom att utveckla funktioner med sikte på att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism kan man säkerställa att finansieringssystemet är tillförlitligt och skydda sig mot brottsligt utnyttjande.

Om egendom med brottsligt ursprung trots bekämpningsförsök har lyckats bli inplacerad i finansieringssystemet eller i laglig ekonomisk verksamhet, gör systemet för utredning av penningtvätt det möjligt att under den andra fasen avslöja penningtvätten samt identifiera och spåra medlen och egendomen samt eliminera vinningen av brottet.

I lagen föreslås bestämmelser om registreringsskyldighet för dem som driver betalningsrörelse och valutaväxlingsverksamhet samt för tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster. I lagen föreslås också bestämmelser om krav på och tillsyn över funktioner av detta slag. Bestämmelser om registreringskyldighet föreslås i 27 och 28 §.

2 §. Lagens tillämpningsområde. I paragrafen föreslås en förteckning över sammanslutningar och näringsidkare som omfattas av tillämpningsområdet. I enlighet med definitionen i 3 § benämns dessa rapporteringsskyldiga. I 3 § i den gällande lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (nedan lagen om penningtvätt) förtecknas anmälningsskyldiga sammanslutningar och näringsidkare. På samma sätt som på det internationella planet har i Finland som anmälningsskyldiga angetts sådana branscher som kan utnyttjas för penningtvätt eller finansiering av terrorism eller som har goda möjligheter att i sin normala verksamhet upptäcka penningtvätt eller finansiering av terrorism.

I artikel 2 i tredje penningtvättsdirektivet föreskrivs om näringsidkare och sammanslutningar som omfattas av direktivets räckvidd. I den föreslagna lagen breddas tillämpningsområdet i enlighet med kraven i penningtvättsdirektivet till att gälla dem som affärs- eller yrkesmässigt säljer eller förmedlar varor till den del som betalningen fås kon-

tant till ett belopp av minst 15 000 euro eller som sammanhängande betalningar som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro. Tillämpningsområdet utvidgas till att gälla också dem som affärs- och yrkesmässigt tillhandahåller skatterådgivningstjänster samt dem som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster, när verksamheten gäller sådana funktioner som avses i artikel 3.7 i penningtvättsdirektivet.

1 punkten. Lagen ska tillämpas på kreditinstitut och finansiella institut som avses i kreditinstitutslagen samt på andra som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller tjänster som avses i 30 § 1 mom. 3—11 punkten i kreditinstitutslagen. Enligt 3 § 1 punkten i den gällande lagen om penningtvätt är kreditinstitut och finansiella institut som avses i kreditinstitutslagen anmälningspliktiga. Enligt 8 § i kreditinstitutslagen är ett kreditinstitut ett företag som har koncession för kreditinstitutsverksamhet. Ett kreditinstitut kan vara en inlåningsbank, ett kreditföretag eller ett betalningsförmedlingsföretag. Med finansiella institut avses enligt 13 § i kreditinstitutslagen finländska eller utländska företag som inte är kreditinstitut eller utländska kreditinstitut vars huvudsakliga verksamhet är att tillhandahålla tjänster som avses i 30 § 1 mom. 3—11 punkten. Sådan verksamhet består av kreditgivning och finansiering samt annat ordnande av finansiering, valutaväxling, finansieringsleasing, allmän förmedling av betalningar och annan betalningsrörelse, emittering av elektronisk valuta, därtill anknuten databehandling och elektronisk lagring av data för något annat företags räkning, indrivning av betalningar, notariatverksamhet, värdepappershandel och annan värdepappersverksamhet samt borgensverksamhet. Enligt artikel 2.1 i tredje penningtvättsdirektivet omfattar direktivets räckvidd kreditinstitut och enligt punkt 2 finansiella institut. I artikel 3 definieras kreditinstitut och finansiellt institut.

Enligt definitionen av finansiellt institut i det första och det andra penningtvättsdirektivet gällde definitionen verksamhet som drivs som huvudsaklig verksamhet. Definitionen av finansiellt institut i det tredje penningtvättsdirektivet innehåller inte något krav på huvudsaklig verksamhet, utan direktivet gäll-

er även andra finansiella institut än sådana som tillhandahåller de ovan nämnda tjänsterna i form av huvudsaklig verksamhet. Enligt förslaget ska den nya lagens tillämpningsområde utvidgas i enlighet med tredje penningtvättsdirektivet till att omfatta även andra som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller tjänster som avses i 30 § 1 mom. 3—11 punkten i kreditinstitutslagen.

Artikel 2.2 i tredje penningtvättsdirektivet innebär att medlemsstaterna får besluta att lagstiftningen inte ska tillämpas på kreditinstitut eller finansiella institut som driver finansiell verksamhet endast tillfälligt eller i mycket ringa omfattning och där risken för att penningtvätt eller finansiering av terrorism ska förekomma är låg. Europeiska gemenskapernas kommission har antagit ett tillämpningsdirektiv med stöd av artikel 40.1 d i tredje penningtvättsdirektivet. I 4 § föreslås ett bemyndigande enligt vilket finansministeriet, i syfte att genomföra kommissionens direktiv, genom förordning ska kunna utfärda närmare bestämmelser om när tillhandahållandet av finansiell verksamhet ska kunna betraktas som tillfälligt eller av mycket begränsad omfattning.

Definitionen i penningtvättsdirektivet täcker också sådana kreditinstituts och finansiella instituts filialer belägna inom gemenskapen som har sitt huvudkontor utanför gemenskapen.

2 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i huvudsak 3 § 2 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Den nya lagen ska tillämpas på utländska kreditinstituts och finansiella instituts filialer som avses i lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993). Enligt den gällande lagen är även representationer för utländska kreditinstitut och finansiella institut som avses i lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland anmälningspliktiga. Enligt 11 § i den nämnda lagen får en representation inte driva verksamhet som avses i 30 § i kreditinstitutslagen. Det är därmed inte nödvändigt att tillämpa lagen på representationer, eftersom representationerna bara presenterar produkter och tjänster för de företag de representerar. Representationer omfattas därför inte längre av den nya lagen.

3 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 3 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på värdepappersföretag som avses i lagen om värdepappersföretag samt på andra sammanslutningar som inte är värdepappersföretag men som yrkesmässigt som sin affärsverksamhet driver verksamhet som avses i 15 § i lagen om värdepappersföretag.

4 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 4 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på utländska värdepappersföretags filialer som avses i lagen om utländska värdepappersföretags rätt att tillhandahålla investeringstjänster i Finland (580/1996).

5 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 4 a-punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på fondbolag och förvaringsinstitut som avses i lagen om placeringsfonder.

6 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 4 b-punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på utländska fondbolags filialer som avses i lagen om utländska fondbolags verksamhet i Finland (225/2004).

7 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 5 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på dem som driver begränsad kreditinstitutsverksamhet som avses i 5 § i kreditinstitutslagen.

8 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 12 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på den värdepapperscentral samt kontoförande institut och utländska sammanslutningars som kontoförande institut auktoriserade verksamhetsställen i Finland vilka avses i lagen om värdeandelssystemet.

9 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 9 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på pantlåneinrättningar som avses i lagen om pantlåneinrättningar (1353/1992).

10 punkten. I fråga om försäkringsbolag motsvarar den föreslagna bestämmelsen 3 § 6 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Dessutom föreslås ett tillägg enligt vilket lagen också ska tillämpas på arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag. Arbetspen-

sionsförsäkringsbolag är per definition försäkringsbolag på vilka lagen om försäkringsbolag tillämpas. I praktiken har det likväl framförts olika uppfattningar om hur lagen om penningtvätt bör tillämpas på arbetspensionsförsäkringsbolag. För tydlighetens skull föreslås i lagen därför uttryckligen bli nämnt att lagen ska tillämpas på arbetspensionsförsäkringsbolag. Inom arbetspensionssystemet kan penningtvätt förekomma t.ex. när arbetsinkomst enligt lagen om pension för företagare uppges felaktigt eller när förskott betalas till alltför stort belopp. Inom arbetspensionsbolagens placeringsverksamhet kan det förekomma situationer där ett visst projekt förefaller suspekt med hänsyn till aktörens ekonomiska situation.

I tredje penningtvättsdirektivet omfattar definitionen av finansiellt institut även försäkringsbolag som är vederbörligt auktoriserade i enlighet med Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/83/EG om livförsäkring och driver verksamheter som avses i direktivet samt försäkringsförmedlare enligt definitionen i artikel 2.5 i direktiv 2002/92/EG om försäkringsförmedling. Skadeförsäkring omfattas därmed inte att penningtvättsdirektivets räckvidd. När det första penningtvättsdirektivet genomfördes nationellt genom den ändring av lagen om försäkringsbolag som trädde i kraft den 1 januari 1994 utsträcktes bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt till att gälla alla försäkringsbolag trots att det första penningtvättsdirektivet inte gällde skadeförsäkring. Motiveringen var att eftersom penningtvätt kan genomföras också via företag av annan typ utvidgades bestämmelserna om penningtvätt till att helt eller delvis täcka de yrkesgrupper och företag vilkas verksamhet sannolikt används för penningtvätt. Bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism har därför utsträckts till att gälla alla försäkringsbolag. Det föreslås att andra försäkringsbolag än livförsäkringsbolag i enlighet med direktivet alltså ska vara rapporteringsskyldiga, eftersom även skadeförsäkring kan användas för penningtvätt.

11 punkten. Den föreslagna bestämmelsen är ny. Det föreslås att den nya lagen ska tillämpas på försäkringsföreningar som avses i lagen om försäkringsföreningar (1250/1987).

Försäkringsföreningarna driver delvis samma typ av skadeförsäkringsverksamhet som skadeförsäkringsbolagen. Eftersom skadeförsäkring kan användas som ett instrument för penningtvätt är det nödvändigt att bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism utsträcks till att gälla försäkringsföreningar.

12 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 7 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på utländska försäkringsbolags representationer som avses i lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995).

13 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 8 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på försäkringsförmedlare som avses i lagen om försäkringsförmedling (570/2005). Försäkringsförmedlare ingår i definitionen av finansiellt institut i penningtvättsdirektivet. Bestämmelsen motsvarar artikel 2.1.2 i direktivet.

14 punkten. Den föreslagna bestämmelsen är delvis ny. Det föreslås att lagen ska tillämpas på penningsspelssammanslutningar som avses i 12 § 1 mom. i lotterilagen samt på näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i penningsspel. En penningsspelssammanslutning som avses i 12 § 1 mom. i lotterilagen är en sammanslutning som bildats för att driva penningsspelverksamhet och som beviljats penningsspelstillstånd. Med penningsspelverksamhet avses enligt 4 § i lotterilagen anordnandet av sådana lotterier där spelaren kan vinna pengar. Tillämpningsområdet för den nya lagen utvidgas till att gälla kasinospel. Enligt 3 § 5 punkten i lotterilagen avses med kasinospel roulett-, kort- och tärningsspel samt andra därmed jämförbara spel som kan ge spelaren vinst i form av pengar. Penningsspelssammanslutningar som erhållit penningsspelstillstånd får anordna dessa spel även i restauranger eller spelhallar utanför kasinon. Inom Finlands riksgrenser tillhandahåller Penningautomatföreningen (PAF) kasinospel med ensamrätt. Utanför kasinon driver PAF kasinospelverksamhet på ca 300 restauranger och 26 spelhallar i olika delar av landet.

Lagens tillämpningsområdet utvidgas till att gälla även penninglotterier. Med penninglotteri avses enligt 3 § 1 punkten i lotterilagen ett lotteri där pengar kan vinnas genom lottning. Oy Veikkaus Ab har penningsspelstillstånd för att anordna penninglotterier samt tippnings- och vadhållningsspel. Penninglotterier är bl.a. snabblotter som säljs via tipsombud och elektroniska snabblotter som säljs via elektroniska kanaler. Efter utvidgningen omfattas Oy Veikkaus Ab:s hela penningsspelverksamhet av tillämpningsområdet.

I 4 § i lagförslaget föreslås en bestämmelse om undantag från tillämpningsområdet. Lagen ska inte tillämpas på tillhandahållande av penningautomater utanför kasinon. Däremot ska penningautomatverksamhet på kasinon omfattas av lagen.

Penningtvättsdirektivet gäller kasinon, men inte andra penningsspel. När den gällande lagen stiftades utvidgades bestämmelserna om penningtvätt till att helt eller delvis gälla sådana yrken och företagsslag där det inte är fråga om kreditinstitut eller finansiella institut men där den verksamhet som drivs lämpar sig särskilt för ändamål som hänför sig till penningtvätt. FATF har fått kännedom om flera fall av penningtvätt i samband med lotterier och hästsport på andra håll i världen. I samband med verksamheterna byter stora kontansummor ägare, och därför erbjuder de betydande möjligheter till penningtvätt. Enligt FATF inrymmer i synnerhet penningsspel på Internet risk för penningtvätt. Det föreslås därför att hela penningsspelverksamheten ska omfattas av lagens tillämpningsområde, bortsett från undantaget enligt 4 §.

15 punkten. Den föreslagna bestämmelsen är ny. Enligt 18 § i självstyrelselagen för Åland har landskapet Åland lagstiftningsbehörighet i fråga om lotteriärenden. I enlighet med det har det utfärdats en lotterilag (Landskapslagen om Lotterier, ÅFS 10:1966), där det föreskrivs om anordnande av lotterier på Åland. Landskapsförordningen om Ålands Penningautomatförening och dess verksamhet (ÅFS 56/1993) innehåller närmare bestämmelser om verksamheten för Ålands Penningautomatförening (PAF), som driver penningsspelverksamhet på Åland. Enligt koncession av Ålands landskapsregering dri-

ver även Oy Veikkaus Ab penningspelsverksamhet på Åland. Eftersom rapporterings-skyldigheten redan tidigare har gällt penningspelsammanslutningar som avses i 12 § 1 mom. i lotterilagen, föreslås nu för tydlighetens skull ett omnämnande av att denna lag ska tillämpas även på de ovan nämnda penningspelsammanslutningarna. Lagen ska tillämpas på sammanslutningar som verkställer penningspel och som avses i Ålands landskapslagstiftning samt på näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i penningspel som avses i Ålands landskapslag om lotterier. I 4 § i lagförslaget föreslås en bestämmelse om undantag från tillämpningsområdet. Lagen ska inte tillämpas på tillhandahållande av penningautomater utanför kasinon.

16 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 11 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler som avses i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler. Bestämmelsen baserar sig på artikel 2.1.3 d i penningtvättsdirektivet.

17 punkten. Enligt 3 § 14 punkten i lagen om penningtvätt tillämpas lagen på den som i form av rörelse eller yrkesmässig verksamhet sköter uppgifter som avses i 1 § 1 mom. i revisionslagen. Det föreslås att denna lag ska tillämpas på revisorer som avses i revisionslagen. Revisionslagen trädde i kraft den 1 juli 2007. Enligt den avses med revisor en fysisk person som har godkänts i enlighet med 30 eller 31 § eller en sammanslutning som har godkänts i enlighet med 33 eller 34 § i lagen. Sådana är CGR-revisorer, GRM-revisorer, CGR-sammanslutningar och GRM-sammanslutningar. Innehållet i bestämmelsen motsvarar den gällande lagen, eftersom inte heller den gällande lagen tillämpas på lekmanarevisorer. Med stöd av övergångsbestämmelsen i revisionslagen slopas lekmanarevisionen senast efter den räkenskapsperiod som utgår den 31 december 2011. Bestämmelsen baserar sig på artikel 2.1.3 a i penningtvättsdirektivet.

18 punkten. Den föreslagna bestämmelsen är ny. Lagen ska tillämpas på OFR-revisorer och OFR-sammanslutningar som avses i lagen om revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (467/1999). Eftersom OFR-revisorer och OFR-sammanslutningar i vissa fall kan vara verkamma som revisorer i t.ex. aktiebolag, är det ändamålsenligt att bestämmelserna om penningtvätt utsträcks till att gälla även dessa revisorer och revisionsammanslutningar.

19 punkten. Den föreslagna bestämmelsen är ny. Det föreslås att lagen ska tillämpas på dem som affärs- och yrkesmässigt tillhandahåller i huvudsak skatterådgivning enligt uppdrag. Verksamheten är huvudsaklig, om skatterådgivningen täcker mer än 50 procent av hela verksamheten. Bestämmelsen baserar sig på artikel 2.1.3 a i tredje penningtvättsdirektivet, enligt vilken direktivet ska vara tillämpligt på revisorer och skatterådgivare. I Finland har det inte tidigare funnits någon separat yrkeskår av skatterådgivare, men t.ex. i revisionsammanslutningar finns det personal som specialiserat sig på uppgifter av det slaget. Under den senaste tiden har bl.a. vissa revisionsammanslutningar bildat bolag med skatterådgivning som specialitet. I enlighet med kraven enligt penningtvättsdirektivet bör tillämpningsområdet för lagen om penningtvätt därför utvidgas till att omfatta även dem som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller skatterådgivning.

20 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 13 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på dem som tillhandahåller annan betalningsrörelse än sådan generell betalningsförmedling som avses i kreditinstitutslagen. Enligt artikel 36 i penningtvättsdirektivet krävs det tillstånd eller registrering för betalningsrörelser enligt den föreslagna punkten. I 27 § föreslås bestämmelser om registreringsskyldighet. Bestämmelsen baserar sig på artikel 2.1.2 i penningtvättsdirektivet.

21 punkten. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 3 § 15 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lagen ska tillämpas på dem som affärs- eller yrkesmässigt har hand om bokföringsuppgifter enligt uppdrag. De som har hand om bokföringsuppgifter och som är anställda hos ett bokföringsskyldigt

företag eller de som tillfälligt har hand om bokföringsuppgifter ska inte heller i fortsättningen vara rapporteringsskyldiga, vilket beror av kravet på uppdragsförhållande. Bestämmelsen baserar sig på artikel 2.1.3 a i penningtvättsdirektivet.

22 punkten. I paragrafen föreslås att lagens tillämpningsområde utvidgas i enlighet med kraven i direktivet till att gälla dem som säljer och förmedlar varor till den del som betalningen fås kontant till ett belopp av minst 15 000 euro eller som sammanhängande betalningar som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro. Med kontanta medel avses sedlar och mynt i omlopp som betalmedel samt betalmedel som tillhör varje innehavare, t.ex. resecheckar. Kontant betalning används rätt ofta för penningtvätt och finansiering av terrorism, och därför bör riskerna med kontanta medel beaktas i den nya lagen. Enligt den gällande lagen om penningtvätt är de som i form av rörelse eller yrkesmässig verksamhet säljer eller förmedlar ädelstens- eller ädelmetallprodukter, konstföremål eller transportmedel anmälningspliktiga. De nämnda näringsidkarna blev anmälningspliktiga genom den ändring av lagen som trädde i kraft den 1 juni 2003. Genom ändringen genomfördes det andra penningtvättsdirektivet nationellt. I det tredje penningtvättsdirektivet nämns inte längre enstaka branscher utan räckvidden omfattar alla som affärs- eller yrkesmässigt säljer eller förmedlar varor till den del som betalningen fås kontant till ett belopp av minst 15 000 euro eller som sammanhängande betalningar som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro. Inte heller i den nya lagen ska det särskilt föreskrivas om rapporteringsskyldighet för sammanslutningar och näringsidkare som säljer eller förmedlar ädelstens- eller ädelmetallprodukter, konstföremål eller transportmedel, eller för auktionsförrättare. Dessa ska vara rapporteringsskyldiga om de tar emot kontanta medel som överstiger det ovan nämnda tröskelvärdet. Paragrafen motsvarar artikel 2.1.3 e i penningtvättsdirektivet.

23 punkten. Den föreslagna bestämmelsen är ny. Enligt förslaget ska lagen tillämpas på dem som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster när verksamheten gäller funktioner enligt artikel 3.7 a—e i penning-

tvättsdirektivet. Bestämmelsen motsvarar artikel 2.1.3 b v i penningtvättsdirektivet.

Enligt artikel 3.7 a i direktivet ska rapporteringsskyldigheten omfatta bildande av bolag och andra typer av juridiska personer. Det viktigaste delområdet gäller tillhandahållande av tjänster för bildande av bolag, vilket i Finland kommer till uttryck som handel med s.k. färdiga bolag. Dessa tjänster tillhandahålls förutom av advokater också av åtminstone advokatbyråer samt i viss mån av sådana yrkesgrupper och branscher vilkas tjänster utgörs av en kombination av juridiska och ekonomiska tjänster. Som exempel kan nämnas revisorer, revisionsbyråernas tjänster samt olika branscher i anslutning till ekonomisk konsultation och affärsledningskonsultation. Största delen av dessa aktörer omfattas redan av tillämpningsområdet för den gällande lagen om penningtvätt.

Enligt artikel 3.7 b i direktivet ska rapporteringsskyldigheten gälla fullgörande av funktion som styrelseledamot eller bolagsrättsligt ansvarig (company secretary), som bolagsman i ett handels- eller kommanditbolag eller i någon liknande ställning i förhållande till andra juridiska personer eller åtgärder för att någon annan person ska kunna utföra sådana funktioner. Fullgörandet av funktion som styrelseledamot eller bolagsrättsligt ansvarig medför inte direkt att personen driver verksamhet av detta slag, utan villkoret är att de som idkar affärs- eller yrkesverksamhet fullgör funktionen som styrelseledamot eller bolagsrättsligt ansvarig för tredje part. I Finland drivs nästan inte alls verksamhet av denna typ, men den förekommer däremot ofta i s.k. offshore-bolag. Ett sådant bolag förvärvas genom köp och samtidigt ingås ett avtal om t.ex. förvaltningstjänster. Den part som sålt bolaget börjar administrera det sålda bolaget och en nominell ledning (styrelse) registreras. En nominell ledning av detta slag har i typiska fall ett flertal motsvarande bolag. Rekryteringsverksamhet betraktas dock inte som sådan verksamhet som avses här.

Enligt artikel 3.7 c i direktivet ska rapporteringsskyldigheten gälla tillhandahållande av ett registrerat kontor eller en tillfällig postadress, korrespondensadress eller administrativ adress och andra därmed sammanhängande tjänster för ett aktiebolag, ett han-

dels- eller kommanditbolag eller någon annan form av juridisk person eller juridisk konstruktion. I Finland finns det antagligen ännu inte några sådana s.k. tillhandahållare av kulisskontorstjänster. Som verksamhet av detta slag betraktas inte företag som allmänt tillhandahåller lokaltiteter och inte heller s.k. ”business parker”.

Enligt artikel 3.7 d i direktivet ska rapporteringsskyldigheten omfatta förvaltning av en klassisk trust eller liknande juridisk konstruktion. Det anglosaxiska begreppet trust har inte någon motsvarighet i lagstiftningen i Finland. Rättskapaciteten för ett trustbolag som bildats utomlands erkänns, men truststrukturen kan inte nyttiggöras i samband med rättshandlingar på vilka Finlands lag tillämpas. Ett finländskt företag eller ett företag som förlagts till Finland kan likväl verka som kapitalförvaltare för en trust eller en juridisk konstruktion med motsvarande juridiska form.

Enligt artikel 3.7 e i direktivet ska rapporteringsskyldigheten omfatta funktion som nominell aktieägare för en verklig förmånstagares räkning eller åtgärder för att någon annan person ska kunna utföra en sådan funktion.

24 punkten. Lagen ska tillämpas på advokater som avses i lagen om advokater samt dem som biträder advokaterna samt andra som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller juridiska tjänster. I Finland är advokaterna jurister som godkännts som medlemmar i det offentligrättsliga förbundet Finlands Advokatförbund. De som uppfyller behörighetsvillkoren har rätt att bli medlemmar i förbundet. Med dem som biträder advokaterna avses jurister som arbetar på advokatbyråerna. Ett villkor för godkänt medlemskap i Advokatförbundet är att advokatverksamheten utövas yrkesmässigt, och därför är det onödigt att nämna affärs- och yrkesmässig verksamhet när det gäller advokater. I den gällande lagen används termen den som biträder i rättsliga angelägenheter. Termen den som tillhandahåller juridiska tjänster beskriver dock bättre de juridiska tjänster som lagen gäller. Uttrycket den som biträder i juridiska tjänster åberopar assistans och därigenom direkt assistans vid rättegång, vilket dock på grund av den begränsning som föreslås i 4 §

inte hör till lagens tillämpningsområde. Juridiska tjänster har inte definierats i Finland, och i Finland tillhandahålls juridiska tjänster av olika tillhandahållare av tjänster. När det gäller dem som tillhandahåller juridiska tjänster ska rapporteringsskyldigheten inte heller i fortsättningen anknytas till juridisk utbildning eller medlemskap i advokatorganisationer. De som tillfälligt tillhandahåller juridiska tjänster ska inte vara rapporteringsskyldiga. När det gäller advokater och andra som tillhandahåller juridiska tjänster har rapporteringsskyldigheten anknutits till deltagande i kundens namn i planeringen eller genomförandet av förtecknade affärstransaktioner och till verksamhet i kundens namn eller för dennes räkning i samband med transaktioner eller fastighetsaffärer. I det här sammanhanget bör även deltagande i handel med aktier i fastighets- eller bostadsaktiebolag betraktas som verksamhet vid affärstransaktioner och fastighetsaffärer.

Paragrafen motsvarar artikel 2.1.3 b i penningtvättsdirektivet.

3 §. Åtgärder på en annan stats territorium. Enligt paragrafen ska lagen tillämpas på förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism också då de medel som är föremål för en affärstransaktion härrör från åtgärder som vidtagits inom en annan stats territorium. Här avses t.ex. situationer där förbrott till penningtvätt har begåtts inom en annan stats territorium men själva penningtvätten äger rum i Finland eller medel som härrör från en annan stats territorium används för att finansiera terrorism i Finland eller via Finland.

4 §. Undantag som gäller tillämpningsområdet. Enligt 1 mom. ska lagen inte tillämpas på verksamhet där tjänster som avses i 2 § 1, 3 och 20 punkten tillhandahålls tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning. Artikel 2.2 i penningtvättsdirektivet innebär att medlemsstaterna får besluta att lagstiftningen inte ska tillämpas på kreditinstitut och finansiella institut som driver finansiell verksamhet endast tillfälligt eller i mycket ringa omfattning och där risken för att penningtvätt eller finansiering av terrorism ska förekomma är låg. Europeiska gemenskapernas kommission har antagit ett tillämpningsdirektiv med stöd av artikel 40.1 d. I artikel 4 i tillämpningsdi-

rektivet föreskrivs om förutsättningar för finansiell verksamhet som drivs tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning. Enligt punkt 1 i artikeln är villkoret att den finansiella verksamheten är begränsad både i absoluta termer och sett till antalet affärstransaktioner. Den finansiella verksamheten får inte vara huvudsaklig verksamhet, utan den ska vara en biverksamhet och ha direkt samband med den huvudsakliga verksamheten och erbjudas endast den huvudsakliga verksamhetens kunder. Eftersom de villkor som nämns i tillämpningsdirektivet är mycket tekniska till sin natur, föreslås i den aktuella paragrafen en bestämmelse om att det genom förordning av finansministeriet ska kunna utfärdas närmare bestämmelser om när tillhandahållandet av finansiell verksamhet ska kunna betraktas som tillfälligt eller av mycket begränsad omfattning i syfte att genomföra kommissionens direktiv.

När det gäller penningospelssammanslutningar ska lagen enligt 2 mom. inte tillämpas på tillhandahållande av penningautomater utanför kasinon. Med penningautomat avses enligt 3 § 4 punkten i lotterilagen en spelautomat eller spelanordning som kan ge spelaren vinst i form av pengar. Lagen ska inte tillämpas på penningautomater utanför kasinon. Däremot ska penningautomatverksamhet på kasinon omfattas av lagen.

Enligt 3 mom. ska lagen inte tillämpas på verksamhet som gäller fullgörande av funktion som nominell aktieägare för en verklig förmånstagares räkning eller åtgärder för att någon annan person ska kunna utföra en sådan funktion, om det är fråga om ett bolag vars värdepapper har tagits upp till offentlig handel eller motsvarande handel i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat). På sådana bolag tillämpas de detaljerade skyldigheterna att lämna information som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG, och därför är ett undantag av det här slaget motiverat. Bestämmelsen baserar sig på artikel 3.7 e i penningtvättsdirektivet.

I syfte att skydda den särskilda, konfidentiella relationen mellan ett rättegångsbiträde eller ett rättegångsombud och hans eller hennes huvudman ska enligt 4 mom. i fråga om advokater och dem som tillhandahåller andra

juridiska tjänster gälla att lagens tillämpningsområde inte heller i fortsättningen ska omfatta skötsel av uppdrag som utförs i egenskap av rättegångsbiträde eller rättegångsombud. Enligt 21 § 2 mom. i grundlagen ska garantier för en rättvis rättegång tryggas genom lag. I garantierna ingår också rätt att få juridisk hjälp, rätt att välja rättegångsbiträde och rätt att överlägga förtroligt med denne. En rättvis rättegång åtnjuter också skydd i artikel 6 i Den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (människorättskonventionen). I punkt 48 i ingressen i penningtvättsdirektivet konstateras att direktivet står i överensstämmelse med de grundläggande rättigheter och principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna och att inget i direktivet bör tolkas eller genomföras på ett sätt som strider mot människorättskonventionen.

Bestämmelsen motsvarar 3 § 2 mom. i den gällande lagen om penningtvätt. Till dessa uppdrag hör, utöver egentliga uppdrag i anslutning till rättegång, också juridisk rådgivning avseende en klients rättsliga ställning vid förundersökningen av ett brott eller i någon annan fas av behandlingen av ett ärende inför en rättegång samt inledande eller undvikande av rättegång. Om den som biträder i juridiska ärenden däremot ger klienten rådet att utföra en affärstransaktion som kan betraktas som penningtvätt, blir han eller hon själv delaktig i penningtvättsbrott. Juridisk rådgivning som gäller klientens rättsliga ställning behöver inte anknyta till en rättegång, utan det kan handla om att bedöma lagligheten hos en affärstransaktion som klienten redan utfört eller planerar. Detta utsträcks också till förundersökning i brottsärenden och till motsvarande faser som föregår en rättegång. Skötsel i domstol av ansökningsärenden i anslutning till de affärstransaktioner och fastighetsaffärer som nämns i 2 § 24 punkten samt skötsel hos myndigheterna av andra ärenden i anslutning till dem är inte sådana uppdrag utförda i egenskap av rättegångsbiträde eller rättegångsombud som omfattas av begränsningen.

5 §. Definitioner. I paragrafen definieras penningtvätt, finansiering av terrorism, rap-

porteringsskyldig, identifiering och kontroll av identiteten samt verklig förmånstagare.

Med penningtvätt avses verksamhet enligt 32 kap. 6—10 § i strafflagen. Definitionen motsvarar 2 § 1 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Den som tar emot, använder, omvandlar, överlåter, överför eller förmedlar egendom som förvärvats genom brott eller vinning av brott eller egendom som kommit i stället för sådan egendom eller vinning och gör det för att dölja eller maskera vinningens eller egendomens olagliga ursprung eller för att hjälpa gärningsmannen att undandra sig de rättsliga följderna av brottet, eller i fråga om egendom som förvärvats genom brott eller vinning av brott eller egendom som kommit i stället för sådan egendom eller vinning döljer eller maskerar egendomens eller vinningens rätta karaktär, ursprung eller belägenhet eller förfogandet över den eller de rättigheter som är knutna till den, eller bistår någon annan vid sådant döljande eller sådan maskering ska enligt strafflagen dömas för penningtvättsbrott. Även försök till penningtvätt är straffbart.

Med finansiering av terrorism avses verksamhet enligt 34 a kap. 5 § i strafflagen, I kapitlet finns bestämmelser om brott som begåtts i terroristiskt syfte, förberedelse till sådana brott, ledande av terroristgrupp, delaktighet i en terroristgrupps verksamhet, finansiering av terrorism samt definitioner av terroristiskt syfte med ett brott, terroristgrupp och internationell organisation. För finansiering av terrorism döms den som direkt eller indirekt tillhandahåller eller samlar in tillgångar för att finansiera eller med vetskap om att de ska användas till att finansiera brott som avses i 34 a kap. 5 § 1—5 punkten. Även uppsåtlig finansiering av terrorism är straffbart.

Med rapporteringsskyldiga ska avses samslutningar och näringsidkare som omfattas av lagens tillämpningsområde. En motsvarande definition finns i 2 § 3 punkten i den gällande lagen om penningtvätt.

Med identifiering ska avses klarläggning av kundens identitet på basis av de uppgifter som kunden tillhandahållit. Med kontroll av identiteten ska avses säkerställande av kundens identitet på basis av handlingar eller

uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa.

Skillnaden mellan identifiering och kontroll är att vid identifiering ska kunden uppge t.ex. sitt namn. Personen identifieras då på basis av de uppgifter han eller hon har lämnat. Med kontroll (verifiering) avses åtgärder som bevisar att personen är den han eller hon påstår sig vara. I identifieringssituationen jämförs då personens påstående med handlingar eller uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa.

För tillförlitlig utredning av kundens identitet förutsätts det att kundens identitet kontrolleras och dokumenteras. Utgångspunkten är att identiteten ska kontrolleras i en giltig identitetshandling som utfärdats av en myndighet. Genom förordning av statsrådet kan det utfärdas närmare bestämmelser om handlingar som med stöd av 22 § krävs för att kontrollera kundens identitet. En tillräcklig säkerhetsnivå på handlingar som påvisar identiteten är viktig också därför att missbruk av dem ofta ingår i annan, mera omfattande brottslig verksamhet. För att identiteten ska kunna kontrolleras på ett tillförlitligt sätt kan det vara nödvändigt att kombinera flera metoder och utföra ytterligare utredningar i synnerhet när ett kundförhållande inleds med en kund i annan stat.

Med verklig förmånstagare avses för det första den fysiska person för vilken en affärstransaktion utförs. Här avses situationer med indirekt representation där kunden utför affärstransaktionen direkt i eget namn, även om avsikten är att handla för någon annans räkning. Indirekt representation kan vara öppen, och då handlar det inte om försök att dölja identiteten för affärstransaktionens verkliga förmånstagare. Det kan handla om t.ex. ett gemensamt konto.

I enlighet med penningtvättsdirektivet täcker paragrafen också förmånstagarna till den egendom som en trust gäller. Truster har utvecklats inom den engelska rätten och införts i huvuddrag enligt samma typ i alla Common law-länder. Truster har varit nästan helt okända inom de så kallade romerskgermana rättsordningarna i Kontinentaleuropa. En trust är en konstruktion mellan tre parter, dvs. en grundare (*settlor*), en intressebevakare (*trustee*) och en förmånstagare (*beneficiary*).

ficiary). Inom en trust har det med intressebevakarens samtycke och genom en ensidig rättshandling inrättats ett arrangemang mellan grundaren och förmånstagaren där grundaren överför den egendom som trusten gäller med oinskränkt äganderätt och kontroll på intressebevakaren. Trots att det inte finns några truster i Finland kan en person vara intressebevakare (*trustee*) för den egendom som en trust avser, och därför bör de rapporteringsskyldiga också identifiera förmånstagarerna till egendomen vid trustarrangemang. I artikel 3.6 i penningtvättsdirektivet konstateras dock att om de enskilda förmånstagarerna i fråga om juridiska personer eller juridiska konstruktioner, såsom stiftelser eller truster, ännu inte har fastställts och det därför är omöjligt att fastställa att en enskild förmånstagare är en verklig förmånstagare, räcker det med att fastställa vilka fysiska personer som är avsedda att vara stiftelsens eller trustens förmånstagare.

Ibland används representanter därför att huvudmannen vill vara anonym. Genom olika slags personal- och företagsarrangemang försöker man dölja för vem affärstransaktionen utförs. Det kan dock vara svårt att i praktiken fastslå vem som verkligen drar nytta av strukturen i anslutning till en affärstransaktion eller ett företagsarrangemang. Det kan handla om förställande t.ex. när olika arrangemang med mellanhänder används. Verksamhet av det slaget kan drivas i s.k. offshore-bolag. Ett sådant bolag förvärvas genom köp och samtidigt ingås ett avtal om t.ex. förvaltningstjänster. Den part som sålt bolaget börjar ofta administrera det sålda bolaget och en nominell ledning (styrelse) registreras. Eftersom verksamhet av detta slag kan vara förenad med risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism bör affärstransaktioner med sådana konstruktioner också rent allmänt ägnas särskild uppmärksamhet.

Syftet med kravet på identifiering av den verkliga förmånstagaren är att säkerställa att den rapporteringsskyldiga känner till för vems räkning det ageras. Först när den rapporteringsskyldiga känner till för vems räkning det ageras kan den rapporteringsskyldiga bedöma hurdan risk för penningtvätt och finansiering av terrorism kunden eller affärstransaktionen utgör. I 7 § 3 mom. föreslås en

bestämmelse om representation där den som handlar för någon annans räkning avslutar affärstransaktionen i kundens namn och för kundens räkning.

I enlighet med definitionen avses med verklig förmånstagare för det andra den fysiska person som utövar bestämmande inflytande via ägarkontrollen avseende det företag som är kund eller via någon annan form av betydande kontroll. Som verklig förmånstagare ska för det första avses en fysisk person som innehar mer än 25 procent av det röstetal som aktierna eller andelarna medför. Ägandet kan som sådant vara direkt eller indirekt, och därmed behöver den part som har bestämmande inflytande inte vara direkt aktieägare i den sammanslutning där den har bestämmande inflytande. Röstetalet kan basera sig på ägande, medlemskap, bolagsordningen, bolagsavtalet eller därmed jämförbara stadgar eller något annat avtal. Som verklig förmånstagare ska enligt 2 punkten också betraktas den person som har rätt att utnämna eller avskeda majoriteten av ledamöterna i företaget eller sammanslutningens styrelse eller därmed jämförbara organ eller i det organ som har en motsvarande rätt, och denna rätt grundar sig på samma omständigheter som det röstetal som avses i 1 punkten. Utövande av rätt på basis av avtal eller någon annan omständighet kan bestå av administration av ägarandelar t.ex. med stöd av ett delägaravtal eller agerande via någon som står under förmyndarskap. Förtroendeuppdrag i form av t.ex. styrelsemedlem konstituerar däremot inte bestämmande inflytande, eftersom den förtroendevalda i sin ställning verkar enbart som företrädare för ägaren.

2 kap. Kundkontroll

Allmänna åtgärder för kundkontroll

6 §. Kundkontroll och riskbaserad bedömning. I paragrafen föreskrivs om kundkontroll och riskbaserad bedömning. Med kundkontroll avses förfaranden genom vilka den rapporteringsskyldiga förvissas sig om kundens riktiga identitet och om att den rapporteringsskyldiga känner till kundens verksamhet och bakgrund i så omfattande utsträckning som kundförhållandet kräver. Skyldig-

heter avseende kundkontroll har preciserats och utvidgats i tredje penningtvättsdirektivet, vilket förutsätter fler åtgärder av den rapporteringsskyldiga än förut. Kundkontroll (eng. *customer due diligence*) utgör en helhet av olika åtgärder. Enligt artikel 8 i penningtvättsdirektivet ska åtgärderna för att uppfylla kraven på kundkontroll inbegripa att identifiera kunden och styrka kundens identitet, att identifiera den verkliga förmånstagaren, att skaffa information om affärsförbindelsens syfte och avsedda form samt att utöva fortlöpande övervakning av affärsförbindelsen. I direktivet förutsätt att alla ovan nämnda delområden för kontroll genomförs, men åtgärdernas omfattning beror av hurdan risk för penningtvätt och finansiering av terrorism kunden, produkten, tjänsten och affärstransaktionen är förenad med.

Enligt den föreslagna paragrafen avses med kundkontroll åtgärder enligt 2 kap., t.ex. att identifiera kunden, att styrka identiteten, att identifiera den verkliga förmånstagaren, att fullgöra utredningsskyldigheten och att fortlöpande övervaka kundförhållandet. Nya krav i jämförelse med den gällande lagen om penningtvätt gäller skyldighet att identifiera de verkliga förmånstagarna, skyldighet att utreda affärsförbindelsens art och omfattning samt att fortlöpande övervaka kundförhållandet. Kundkontroll ingår givetvis redan nu i de anmälningspliktigas allmänna riskhantering, och därmed utgör inte skyldigheterna att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism någon separat från den övriga affärsverksamheten lösryckt samling av skyldigheter.

I 2 mom. föreskrivs om hur en rapporteringsskyldig ska gå till väga, om denne inte kan fullgöra de föreskrivna skyldigheterna avseende kundkontroll. En rapporteringsskyldig som inte kan genomföra de föreskrivna åtgärderna för kundkontroll ska inte få inleda ett kundförhållande eller genomföra en affärstransaktion. Den rapporteringsskyldiga ska dessutom lämna in en anmälan till centralen för utredning av penningtvätt, om de villkor för anmälan om penningtvätt som anges i 23 och 24 § uppfylls. Det innebär att när villkoren för anmälan om penningtvätt uppfylls ska anmälan göras även om ett kundförhållande inte inleds eller en affärs-

transaktion inte utförs på grund av att den rapporteringsskyldiga inte förmår genomföra de åtgärder för kundkontroll som föreskrivs i lagen. Bestämmelsen baserar sig på artikel 9.5 i tredje penningtvättsdirektivet.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om riskbaserad bedömning. Bestämmelsen är ny. I jämförelse med det första och det andra penningtvättsdirektivet innehåller det tredje penningtvättsdirektivet ett riskbaserat angreppssätt när det gäller att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. Med riskbaserat angreppssätt avses att riskhanteringsprocesser införs i syfte att bekämpa penningtvätt och finansiering av terrorism. De åtgärder som genomförs för kundkontroll bör ställas i proportion till riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. Riskerna bör bedömas och i olika situationer bör förfaras på olika sätt beroende på hurdan risk för penningtvätt och finansiering av terrorism som kunden, produkten, tjänsten eller affärstransaktionen är förenad med. Den riskbaserade bedömningen främjar möjligheterna att fördela de rapporteringsskyldigas resurser för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism i förhållande till risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt paragrafen ska de rapporteringsskyldiga ha i förhållande till arten och omfattningen av sin verksamhet tillräckliga metoder för riskhantering avseende penningtvätt och finansiering av terrorism. Den rapporteringsskyldiga bör dimensionera omfattningen av åtgärderna för kundkontroll enligt riskbaserad bedömning. Processen innebär att de kundförhållanden som kan medföra risk för penningtvätt och finansiering av terrorism identifieras och bedöms och att det utformas sätt att hantera och minska de fastställda riskerna. Den rapporteringsskyldiga ska analysera riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism för att kunna avgöra var de största riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism finns. Risk för penningtvätt och finansiering av terrorism kan förekomma t.ex. när det gäller kunder som driver affärsverksamhet med anknytningar till en stat som står som föremål för internationella finansiella sanktioner. Kunden kan också vara verksam inom en bransch som konstaterats hänföra sig till fenomenet med grå ekonomi eller driva verk-

samheten på ett sätt som kan väcka misstankar om att kunden är en mellanhand för brottslig verksamhet. De faktiska ägarna eller förmånstagarna eller bolagsgruppens ägarskapsarrangemang i kundens bakgrund kan väcka misstankar när det gäller affärstransaktionernas ekonomiska syfte. Också vissa distributionskanaler, såsom Internet, kan utsättas för missbruk. För att en bedömning ska vara möjlig bör den rapporteringsskyldiga ha med hänsyn till arten och omfattningen av sin verksamhet tillräckliga riskhanteringsmetoder för att bedöma riskerna för penningtvätt eller finansiering av terrorism i anslutning till sin bransch, sina produkter och tjänster, sina kunder och deras affärsverksamhet och affärstransaktioner och den teknologiska utvecklingen. De rapporteringsskyldiga ska identifiera de kunder, produkter och tjänster, distributionskanaler och geografiska lägen medräknade, där riskerna är högre. När det gäller de högsta riskkategorierna förutsätter uppfyllandet av kraven på kundkontroll effektiviserade åtgärder av de rapporteringsskyldiga. I situationer där risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är låg eller där t.ex. uppgifter om kundens eller förmånstagarens identitet är allmänt tillgängliga eller där tillräcklig granskning genomförs enligt andra system, ska den rapporteringsskyldiga kunna vidta enklare åtgärder så som föreskrivs i den nya lagen eller bestämmelser som utfärdas med stöd av den.

Utifrån den riskbaserade bedömningen bestäms i vilken omfattning de föreskrivna åtgärderna för kundkontroll ska genomföras. De rapporteringsskyldiga avviker från varandra när det gäller verksamhetens omfattning, organisation, kundstruktur och de produkter och tjänster de tillhandahåller. Den rapporteringsskyldiga ska fastställa riskerna för penningtvätt eller finansiering av terrorism i samband med sina kundrelationer och motparter samt dimensionera sina tillvägagångssätt och sin riskhantering i anslutning till sina kundförhållanden i enlighet med särdragen hos sina kunder och de tjänster dessa använder. Paragrafen innebär att de rapporteringsskyldiga själva får avgöra hur och med vilka metoder de utför riskbedömningen.

Enligt 4 mom. ska den rapporteringsskyldiga utifrån riskbaserad bedömning iaktta be-

stämmelserna om krav på kundkontroll under hela kundförhållandet. Det innebär att uppgifterna om kundkontroll är tidsenliga. Kundens verksamhet kan förändras eller kunden kan börja använda den rapporteringsskyldigas produkter på ett nytt sätt, och därför bör riskerna bedömas under hela kundförhållandet. Bestämmelsen baserar sig på artikel 8.1 c i tredje penningtvättsdirektivet.

Enligt 5 mom. ska den rapporteringsskyldiga kunna visa den myndighet som övervakar den rapporteringsskyldiga eller dem som förordnats att utöva tillsyn att metoderna för kundkontroll är tillräckligt omfattande i förhållande till riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism. I 31 § föreslås bestämmelser om tillsyn över efterlevnaden av lagen samt om tillsynsmyndigheterna och dem som förordnats att utöva tillsyn. Bestämmelsen baserar sig på artikel 8.2 i tredje penningtvättsdirektivet.

7 §. *Kundidentifiering och kontroll av kundens identitet.* I paragrafen föreskrivs om kundidentifiering och skyldighet att kontrollera kundens identitet. Kundidentifieringen och kontrollen av identiteten motsvarar identifieringsplikten enligt 6 § i den gällande lagen om penningtvätt. I 5 § föreslås definitioner av identifiering och kontrollen av identiteten. Det föreslås bli bestämt att identiteten ska kontrolleras på basis av handlingar eller uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa. Enligt 2 § i inrikesministeriets gällande förordning om förhindrande och utredning av penningtvätt ska vid identifiering av en fysisk person konstateras personens identitet utifrån en handling som utfärdats av en myndighet eller av särskilda skäl utifrån en annan handling på basis av vilken identiteten kan konstateras på ett tillförlitligt sätt. I 22 § i den nya lagen föreslås ett bemyndigande enligt vilket det genom förordning av statsrådet kan utfärdas närmare bestämmelser om förfaranden för kundkontroll och kundidentifiering och om handlingar som krävs för att kontrollera kundens identitet. Huvudprincipen är att kundens identitet kontrolleras medan kunden eller den som handlar för kunden är personligen närvarande. Enligt artikel 13 i tredje penningtvättsdirektivet är identifiering på distans förenad med högre risk för penningtvätt och finansiering av terrorism, och

då behövs det särskilda åtgärder för att hantera riskerna. I 18 § föreslås bestämmelser om skärpta krav på kundkontroll i anslutning till identifiering på distans.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska den rapporteringsskyldiga identifiera kunden och kontrollera kundens identitet när ett fast kundförhållande etableras. Bestämmelsen motsvarar 6 § 2 mom. i den gällande lagen om penningtvätt. Med kund avses en fysisk person eller en juridisk person för vilken den rapporteringsskyldiga tillhandahåller tjänster eller som begär eller använder den rapporteringsskyldigas tjänster. Med fast kundförhållande avses ett förhållande av permanent karaktär eller ett förhållande som vid tidpunkten för kontakten antas bli permanent. Ett sådant etablerande av ett kundförhållande kan innebära t.ex. att ett konto öppnas, att ett kreditavtal ingås, att en fondandel tecknas eller att ett avtal om värdepappersförmedling eller uppdragsavtal ingås.

Enligt 2 punkten ska identiteten hos tillfälliga kunder kontrolleras när omfattningen av en enskild affärstransaktion eller flera sammanhängande affärstransaktioner uppgår till sammanlagt minst 15 000 euro. En motsvarande bestämmelse finns i 6 § 2 mom. i den gällande lagen om penningtvätt. Med affärstransaktion avses en enskild transaktion där den rapporteringsskyldiga utför en begärd åtgärd. Syftet med bestämmelsen är att förhindra att kunden ska kunna kringgå kontrollen av sin identitet genom att fördela de medel som ingår i affärstransaktionen på flera separata transaktioner. Bestämmelsen baserar sig på artikel 7 b i penningtvättsdirektivet.

Enligt 3 punkten ska kundens identitet alltid kontrolleras i kasinoverksamhet. Bestämmelsen motsvarar 6 § 4 mom. i den gällande lagen om penningtvätt. Enligt artikel 10 i tredje penningtvättsdirektivet ska kasinokunder identifieras och deras identitet kontrolleras om de köper eller växlar in spelmarker till ett värde av 2 000 euro eller mer. Kasinon underkastade statlig tillsyn anses dock tillämpa åtgärderna för kundkontroll om de identifierar sina kunder redan i samband med att kunderna träder in i lokalen, oavsett hur stora belopp som växlas in mot spelmarker. Det innebär att kundkontroll och kontroll av identiteten i samband med att kunden träder

in på kasinot räcker till. Kundens identitet behöver då inte kontrolleras på nytt när han eller hon köper eller växlar in spelmarker till ett värde av 2 000 euro. Penningautomatföreningen (PAF) har ensamrätt att driva kasinoverksamhet i Finland. PAF har ett kasino. Kasinot kontrollerar kundernas identitet när de träder in på kasinot.

I 4 punkten föreslås en bestämmelse om skyldighet att kontrollera kundens identitet om det är fråga om en tvivelaktig affärstransaktion eller om den rapporteringsskyldiga misstänker att medlen används för finansiering av terrorism eller för straffbart försök till detta. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar 6 § 1 mom. i den gällande lagen om penningtvätt, med den ändringen att uttrycket "skäl att betvivla att medel har ett lagligt ursprung" har ändrats till "tvivelaktig affärstransaktion". Uttrycket "skäl att misstänka" används i förundersökningslagen i samband med tröskeln för inledande av förundersökning. Tröskeln för tvivel och misstanke enligt lagen om penningtvätt är lägre än tröskeln för inledande av förundersökning. Det villkor avseende tvivel på medlens lagliga ursprung som ingår i den nuvarande lagen om penningtvätt har i praktiken medfört tolkningsproblem för de anmälningsskyldiga. Misstankar om penningtvätt eller finansiering av terrorism uppkommer ofta i samband med tvivelaktiga, osedvanliga eller exceptionella affärstransaktioner. Det är fråga om en tvivelaktig affärstransaktion när den rapporteringsskyldiga anser åtgärden vara tvivelaktig på basis av de allmänna erfarenheterna av tillhandahållandet av tjänster inom branschen. Det är då tänkbart att den rapporteringsskyldigas tjänster används eller avses bli använda för att dölja eller maskera den rätta karaktären hos eller ursprunget eller belägenheten för eller förfogandet över eller de rättigheter som är anknutna till medel eller annan egendom med brottsligt ursprung eller för att finansiera terrorism. Det är omöjligt att på ett uttömmande sätt definiera gränsen mellan normala affärstransaktioner å ena sidan och tvivelaktiga affärstransaktioner som ska rapporteras å andra sidan. Den rapporteringsskyldiga ska fastslå sin bedömning enligt en riskbaserad helhetsbedömning utifrån kännedom om sin bransch och utifrån sin kund-

kännedom. Bestämmelsen baserar sig på artikel 7 c i penningtvättsdirektivet.

I 5 punkten föreslås en bestämmelse om skyldighet att kontrollera kundens identitet när den rapporteringsskyldiga ifrågasätter tillförlitligheten eller tillräckligheten hos uppgifterna om en kund vars identitet tidigare har styrkts. Om den rapporteringsskyldiga misstänker att uppgifterna om en kunds identitet är otillförlitliga eller otillräckliga, ska den rapporteringsskyldiga kontrollera kundens identitet. Någon motsvarande bestämmelse finns inte i den gällande lagen. Bestämmelsen baserar sig på artikel 7.4 i penningtvättsdirektivet.

Enligt 2 mom. ska i 2 § 14 och 15 punkten avsedda penningspelssammanslutningar samt näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i penningspel kontrollera kundernas identitet, om det penningbelopp som spelaren satsar per gång eller som sammanhängande spelinsatser sammanlagt uppgår till minst 3 000 euro. Skyldigheten att kontrollera identiteten ska dock inte gälla spelautomatverksamhet som avses i 4 §. Enligt 6 § 4 mom. i den gällande lagen om penningtvätt ska den som är anmälningspliktig konstatera sina kunders identitet i samband med tippnings- och vadhållningsverksamhet och totospel, om det penningbelopp som spelaren satsar per gång eller såsom till varandra kopplade satsningar är minst 3 000 euro. Skyldigheten att kontrollera kundens identitet ska nu i enlighet med 2 § 14 och 15 punkten också gälla kasinospel och penninglotterier. I kasinospel är satsningar som motsvarar det nämnda tröskelvärdet rätt så sällsynta.

I 3 mom. föreslås en bestämmelse om identifieringsskyldighet när det gäller representation. Om någon är representant för kunden ska också representanten identifieras och vid behov ska representantens identitet kontrolleras. Den rapporteringsskyldiga ska på basis av riskbaserad bedömning avgöra när identiteten bör kontrolleras. Bestämmelsen gäller situationer där en annan person handlar för kundens räkning och i kundens namn antingen med fullmakt eller som lagbestämd representant. I 7 § i den gällande lagen om penningtvätt föreskrivs om identifieringsplikt när kunden handlar för någon annans räkning.

Enligt motiveringen till paragrafen täcker paragrafen dels öppen representation där någon med fullmakt handlar i någon annans namn och för dennes räkning, dels situationer där det görs försök att dölja att någon handlar för någon annans räkning. Den föreslagna paragrafen gäller representation när representanten sluter avtal uttryckligen i kundens namn och representanten kommer att stå utanför det avtal som sluts. I 8 § föreslås bli bestämt om indirekt representation, där representanten utför en affärstransaktion direkt i eget namn men i avsikt att handla för någon annan. Representationen kan basera sig på en separat fullmakt eller vara lagbestämd. Bestämmelser om fullmakt finns i lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (228/1929). Lagbestämd representation baserar sig på personens organisatoriska ställning. Gränserna för representationsrätten bestäms utifrån lagen, bolagsordningen eller någon annan normsamling. Dagliga rättshandlingar kan för ett bolag utföras av en anställd med fullmakt på basis av sin ställning. Den anställda kan få t.ex. bankkoder för att inom sina åtkomsträttigheter använda bl.a. nättjänster och betala företagets räkningar. Själva kunden ska identifieras i enlighet med 1 mom.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om tidpunkten för kundidentifiering och kontroll av kundens identitet. Enligt momentet ska kunden identifieras och kundens identitet kontrolleras innan kundförhållandet inleds eller senast innan kunden får bestämmanderätt över de medel eller annan egendom som ingår i en affärstransaktion eller innan den enskilda affärstransaktionen har slutförts. Erhållande av bestämmanderätt över de medel eller annan egendom som ingår i affärstransaktionen hänför sig till exempelvis försäkringsverksamhet och betalning av försäkringsersättning. Enligt artikel 9 i penningtvättsdirektivet ska kundens eller den verkliga förmånstagarens identitet kontrolleras innan en affärsförbindelse ingås eller en transaktion utförs. Enligt artikel 9.3 är det i samband med livförsäkringsverksamhet tillåtet att förmånstagarens identitet kontrolleras före utbetalningen eller vid det tillfälle då eller innan förmånstagaren avser utöva de rättigheter som försäkringsbrevet medför. Be-

stämmelsen motsvarar 5 § i den gällande förordningen om penningtvätt.

Enligt 5 mom. gäller att om kundens identitet ska kontrolleras på grund av att det sammanlagda värdet av enskilda affärstransaktioner är minst 15 000 euro, ska identiteten kontrolleras när den nämnda gränsen nås. Bestämmelsen motsvarar 5 § i den gällande förordningen om penningtvätt. I paragrafen konstateras på motsvarande sätt att samma förfarande ska tillämpas om gränsen för kravet på identifiering är 3 000 euro.

Enligt 6 mom. finns bestämmelser om identifieringsskyldighet dessutom i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1781/2006 om information om betalaren som skall åtfölja överföringar av medel. Inom EU omfattas tillhandahållare av betalningstjänster av enhetliga regler för vilken information som ska förmedlas tillsammans med betalningar. EU-förordningen gällande detta, förordningen om information om betalaren som skall åtfölja överföringar av medel, trädde i kraft den 1 januari 2007 i alla EU-medlemsstater och i de länder som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Förordningen tillämpas på alla betalningar med alla valutor i hemlandet och utomlands. Enligt förordningen ska banken eller någon annan betalningsleverantör förmedla den information om betalaren som fastställs i förordningen till den betalningsleverantör som betalningsmottagaren använder, vanligen mottagarens bank. Förordningen tillämpas inte i samband med direkt betalning, checkar eller betalningar med kort. Förordningen tillämpas likväl om det är fråga om medel som inte överförs från ett konto. Detta gäller också när en kund deponerar kontanter. Betalningsleverantören ska då kontrollera uppgifterna om betalaren, om den kontanta överföringen överstiger 1 000 euro.

8 §. Identifiering av verkliga förmånstagare. I paragrafen föreslås bestämmelser om identifiering av verkliga förmånstagare. I den finska översättningen av direktivet används termen ”todellinen omistaja ja edunsaaja”. I det finskspråkiga lagförslaget används dock termen ”tosiasiallinen edunsaaja”. Den svenska motsvarigheten i direktivet och lagförslaget är ”verklig förmånstagare”. Definitionen av verklig förmånstagare (eng. *beneficial owner*) är ny i penningtvättsdirektivet

och har inte heller ingått i den gällande lagen om penningtvätt. Enligt artikel 8 i penningtvättsdirektivet inbegriper kundkontroll kravet på att identifiera den verkliga förmånstagaren.

Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen ska den verkliga förmånstagaren identifieras och också dennes identitet kontrolleras vid behov. För identifiering av den verkliga förmånstagaren förutsätts att den rapporteringsskyldiga utreder koncern- och ägarstrukturen för den juridiska person som är kund samt identifierar dem som har bestämmande inflytande enligt 3 mom. Enligt artikel 8.1 b i penningtvättsdirektivet ska den verkliga förmånstagaren identifieras och riskbaserade lämpliga åtgärder för att kontrollera dennes identitet vidtas så att den rapporteringsskyldiga är förvissad om att den känner till vem den verkliga förmånstagaren är och även, när det gäller juridiska personer, trustar och liknande juridiska konstruktioner. I direktivet förutsätts dessutom att den rapporteringsskyldiga vidtar riskbaserade och lämpliga åtgärder för att sätta sig in i kundens ägarskapsförhållanden och kontrollstruktur. I artikel 8.1 b förutsätts att den rapporteringsskyldiga tillämpar förfaranden för att vara förvissad om att den känner till vem den verkliga förmånstagaren är. Avsikten är att bestämmelsen ska skapa öppenhet för insyn, eftersom de som tvättar pengar och finansierar terrorism vanligen har rakt motsatt målsättning. Den rapporteringsskyldiga ska inte bara identifiera den verkliga förmånstagaren utan också utifrån riskerna bedöma huruvida den verkliga förmånstagarens identitet också bör kontrolleras. När det gäller att kontrollera den verkliga förmånstagarens identitet kan det i vissa fall vara svårt att få tag på handlingar som härrör ur tillförlitliga och oberoende källor. När det gäller utländska bolag, i synnerhet om kunden kommer från en stat där det inte finns några myndighetsregister eller registren är bristfälliga, kan den rapporteringsskyldiga bli tvungen att begära eller skaffa utredningar från olika källor. Utredningen bör vara tillräckligt färsk. I punkt 10 i ingressen i penningtvättsdirektivet konstateras att de rapporteringsskyldiga själva avgör om de vill använda offentliga register över

verkliga förmånstagare, be sina kunder om uppgifterna eller få uppgifterna på annat sätt.

En rapporteringsskyldig som inte kan identifiera den verkliga förmånstagaren och kontrollera dennes identitet så som det skulle förutsättas enligt en bedömning av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism, ska avsluta kundförhållandet i enlighet med 6 § 2 mom. och överväga huruvida tröskeln för anmälan om penningtvätt enligt 23 eller 24 § har nåtts.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om undantag från kravet på identifiering av den verkliga förmånstagaren. Den verkliga förmånstagarens ska inte behöva identifieras, om kunden är ett bolag vars värdepapper har tagits upp till offentlig handel som avses i värdepappersmarknadslagen (495/1989) eller motsvarande handel i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES-stat). Kravet på identifiering är onödigt, eftersom dessa bolag omfattas av den skyldighet att lämna information som avses i direktiv 2004/39/EG. Skyldigheten att lämna information inbegriper ägarinformation.

Enligt 3 mom. ska ett kreditinstitut inte heller behöva identifiera de verkliga förmånstagarna till gemensamma konton som förvaltas av en advokat eller någon annan som biträder i rättsliga ärenden, om dessa är verksamma i Finland eller i en EES-stat. En förutsättning är likväl att uppgifter om de gemensamma kontonas verkliga förmånstagares identitet på begäran finns tillgängliga för kreditinstitutet. I 4 mom. föreslås ytterligare bli bestämt om att ett kreditinstitut inte heller ska behöva identifiera de verkliga förmånstagarna till gemensamma konton som förvaltas av en advokat eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster, om advokaten eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster är verksam i en annan än en EES-stat. En förutsättning är att den verkliga förmånstagarens identitet på begäran är tillgänglig för kreditinstitutet samt att advokaten eller andra som tillhandahåller juridiska tjänster omfattas av skyldigheter som motsvarar skyldigheterna enligt den föreslagna lagen och att advokaten och tillhandahållarna övervakas när det gäller fullgörandet av skyldigheterna. I 22 § föreslås en bestämmelse om att det genom ett beslut som fattas vid statsrådets all-

männa sammanträde kan fastställas en förteckning över andra än EES-stater där bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism motsvarar bestämmelserna i den föreslagna lagen. Paragrafen motsvarar artikel 11.2 b i penningtvättsdirektivet.

I enlighet med 4 § 4 mom. ska lagen inte tillämpas på verksamhet som gäller skötsel av uppdrag som utförs i egenskap av rättegångsbiträde eller rättegångsombud. Det krav som ställs på kreditinstitut i den föregående punkten och enligt vilket den verkliga förmånstagarens identitet ska vara tillgänglig för kreditinstitutet på begäran ska inte gälla gemensamma konton som öppnats för skötseln av uppdrag som rättegångsbiträde eller rättegångsombud. I punkt 48 i ingressen i penningtvättsdirektivet konstateras att direktivet står i överensstämmelse med de principer som erkänns särskilt i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna. Inget i direktivet bör tolkas eller genomföras på ett sätt som strider mot mänskorskonventionen. Det krav på garantier för en rättvis rättegång som anges i 21 § 2 mom. i grundlagen förutsätter att ett förtroligt förhållande mellan ett rättegångsbiträde och hans eller hennes klient respekteras. Kravet innebär att kreditinstitutets möjlighet att få information om de verkliga förmånstagarna till kundmedelskonton inte gäller kundmedelskonton som öppnats för skötseln av uppdrag som rättegångsbiträde eller rättegångsombud eller av sådana uppdrag som utförs av en advokat eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster och som inte omfattas av tillämpningsområdet för denna lag.

9 §. Utredningsskyldighet och fortlöpande övervakning. I paragrafen föreskrivs om skyldighet att skaffa uppgifter för kundkontroll. I den gällande lagen om penningtvätt ingår inte någon allmän skyldighet att känna till arten av och syftet med kundens affärs- transaktioner, men i 9 § åläggs i anslutning till omsorgsplikten skyldighet att reda ut grunderna för och syftet med anlitaandet av tjänster, om tjänsterna avviker från det sedvanliga. I speciallagarna för olika branscher, t.ex. i kreditinstitutslagen, lagen om värdepappersföretag och lagen om värdeandels- sy-

stemet, finns bestämmelser om skyldighet att kontrollera kundens verksamhet och affärsverksamhetens art och omfattning.

Enligt det föreslagna 1 mom. ska den rapporteringsskyldiga skaffa uppgifter om sina kunders verksamhet, affärsverksamhetens art och omfattning samt grunderna för att en tjänst eller produkt används. Bestämmelsen baserar sig på artikel 8.1 c i penningtvättsdirektivet. Utredningsskyldigheten förutsätter för det första att den rapporteringsskyldiga har en klar uppfattning om hur produkter och tjänster inom den rapporteringsskyldigas affärsverksamhet används och för det andra vad affärsverksamheten för den kund som är motpart inrymmer, med andra ord hur affärsverksamheten drivs och hurdan omfattning den har. Omfattningen av de uppgifter om kundens bakgrund och grunderna för affärsverksamheten som ska skaffas ska grunda sig på riskbaserad bedömning. I 6 § 3 mom. föreslås bli bestämt om riskbaserad bedömning. Riskhantering i anslutning till den rapporteringsskyldigas affärsverksamhet och kundförhållanden förutsätter att den rapporteringsskyldiga dimensionerar sina förfaranden för kundkontroll i enlighet med särdragen hos de tjänster som kunderna anlitar eller hos andra kundrelationer och riskerna för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Om den rapporteringsskyldiga bedömer att risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är låg, är mängden uppgifter som ska skaffas liten. Om risken är högre bör utredningar naturligtvis begäras i större utsträckning för att den rapporteringsskyldiga ska kunna bli övertygad om att den aktuella kundens verksamhet trots riskerna inte är förenad med penningtvätt eller finansiering av terrorism.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om krav på fortlöpande övervakning. Bestämmelsen baserar sig på artikel 8.1 d i penningtvättsdirektivet. I den gällande lagen om penningtvätt finns det inte några bestämmelser om övervakningsskyldighet när det gäller kundförhållanden eller affärstransaktioner. I praktiken har de anmälningspliktiga varit tvungna att i någon mån följa utvecklingen av kundförhållandena och kontrollera arten av och syftet med kundernas affärstransaktioner för att kunna slå fast när kundens affärstransak-

tioner avviker från det sedvanliga. Det har då gällt att iakttä bestämmelserna om omsorgsplikt i 9 § eller bestämmelserna om anmälningskyldighet i 10 § i den gällande lagen om penningtvätt. Enligt förslaget ska den rapporteringsskyldiga ordna med tanke på arten och omfattningen av verksamheten tillräcklig övervakning för att säkerställa att kundens verksamhet stämmer överens med den rapporteringsskyldigas erfarenheter av och uppgifter om kunden och dennes verksamhet. I direktivet föreskrivs inte närmare om hur den fortlöpande övervakningen ska genomföras. Också den fortlöpande övervakningen är beroende av riskbedömning. Övervakningen bör vara sådan att den rapporteringsskyldiga kan upptäcka sådant som innebär att kundens verksamhet avviker från den förväntade verksamheten. När det gäller större rapporteringsskyldiga innebär kravet på fortlöpande övervakning antagligen övervakning på basis av informationssystem.

I 3 mom. föreslås bli bestämt om en särskild utredningsskyldighet som till sitt innehåll motsvarar omsorgsplikten enligt 9 § i den gällande lagen om penningtvätt. För den särskilda utredningsskyldigheten förutsätts att den rapporteringsskyldiga känner till sina kunder. Enligt momentet ska den rapporteringsskyldiga särskilt uppmärksamma ovanliga och exceptionella affärstransaktioner. Vid behov ska den rapporteringsskyldiga reda ut ursprunget för medlen i anslutning till en affärstransaktion. En affärstransaktion kan trots att den är exceptionell eller ovanlig vara en helt laglig transaktion, och då kan den utföras på normalt sätt. Om det inte heller efter utredningen finns några förklaringar till att affärstransaktionen avviker från det normala, ska den rapporteringsskyldiga göra en anmälan enligt 23 §. Bestämmelsen baserar sig på artikel 20 i penningtvättsdirektivet.

10 §. Uppgifter om kundkontroll och bevarande av uppgifterna. Enligt 1 mom. ska uppgifterna om kundkontroll bevaras på ett tillförlitligt sätt i minst fem år efter det att ett fast kundförhållande har upphört. Om det är fråga om en tillfällig affärstransaktion som gäller över 15 000 euro eller på motsvarande sätt i de fall som avses i 7 § 2 mom., affärstransaktioner på 3 000 euro ska uppgifterna om kundkontroll bevaras i fem år efter det att

affärstransaktionen har utförts. Enligt 8 § i den gällande lagen om penningtvätt ska identifieringsuppgifterna om en kund förvaras på ett tillförlitligt sätt minst fem år efter att affärstransaktionen eller kundförhållandet har upphört. Bestämmelsen baserar sig på artikel 30 i penningtvättsdirektivet. I artikeln sägs att när det gäller krav på kundkontroll ska uppgifterna sparas under minst fem år efter det att affärsförbindelsen med kunden har upphört. När det gäller affärsförbindelser och affärstransaktioner ska dokumenten bevaras under minst fem år efter att transaktionerna utförts eller affärsförbindelsen avslutades.

Behandling av personuppgifter med anledning av de föreskrivna skyldigheterna avseende kundidentifiering och kundkontroll handlar om sådan tillåten behandling av uppgifter som avses i 8 § 1 mom. 4 punkten i personuppgiftslagen (523/1999) och om vilken föreskrivs i lagen och som föräns av de uppgifter och skyldigheter som angetts för den registeransvarige i lagen eller med stöd av den.

I 2 mom. förtecknas de uppgifter för kontroll av personen som ska bevaras. Bestämmelsen grundar sig på artikel 30 i penningtvättsdirektivet.

Enligt 1 punkten ska kundens namn, födelsetid och finska personbeteckning, om en sådan finns, bevaras som uppgifter som styrker kundens identitet. Personbeteckningar får behandlas med anledning av de föreskrivna skyldigheterna i syfte att förhindra och utreda penningtvätt och terrorism, eftersom det är nödvändigt att så som avses i 13 § 1 och 2 punkten i personuppgiftslagen entydigt individualisera kunden för att utföra en i lag angiven uppgift och för att den registrerades och den registeransvariges rättigheter ska göras gällande och deras skyldigheter fullgöras.

Enligt 2 punkten ska också representantens namn, födelsetid och personbeteckning bevaras.

Enligt 3 punkten ska den juridiska personens namn, registernummer och registreringsdag samt registermyndigheten bevaras.

Enligt 4—5 punkten ska fullständiga namn på samt födelsetider och medborgarskap för ledamöterna i den juridiska personens styrelse eller i motsvarande beslutande organ samt

uppgifter om den juridiska personens bransch bevaras.

Enligt 6 punkten ska den verkliga förmånstagarens namn, födelsetid och finska personbeteckning bevaras.

Enligt 7 punkten ska namn och nummer på det dokument som använts för att styrka identiteten eller någon annan identifieringsuppgift och utfärdare eller en kopia av dokumentet bevaras. Den rapporteringsskyldiga kan bevara uppgifterna om det dokument som använts för att styrka identiteten genom att anteckna uppgifterna i ett eget dokument eller genom att ta en kopia på det dokument som använts för att styrka identiteten. Sådana uppgifter som inte behövs för att styrka identiteten vid spårning behöver inte bevaras. En kopia av dokumentet kan likväl vara till mycket stor nytta vid eventuell polisutredning eller förundersökning i ett senare skede.

Om kunden har identifierats på distans gäller enligt 8 punkten att uppgifter om de metoder eller källor som använts vid kontrollen ska bevaras.

Enligt 9 punkten ska nödvändiga uppgifter som skaffats för kundkontrollen och den riskbaserade bedömningen bevaras. Olika näringsgrenar och olika kundförhållanden är förenade med risker av olika grad när det gäller penningtvätt eller finansiering av terrorism. I samband med bevarande av uppgifterna om kundkontroll bör hänsyn tas till de principer för planering av behandlingen av personuppgifter och ändamålsbundenhet som anges i 6 och 7 § i personuppgiftslagen. Uppgifter om kundkontroll ska skaffas och bevaras bara i den omfattning de behövs för bedömning av den kundrelaterade risken för penningtvätt och finansiering av terrorism. Sådana uppgifter är t.ex. uppgifter om arten och omfattningen av kundens affärsverksamhet, kundens ekonomiska ställning, grunderna för att affärstransaktionen eller tjänsterna används och i förekommande fall uppgifter om medlens ursprung.

Enligt 10 punkten ska de nödvändiga uppgifter som skaffats för fullgörande av den utredningsskyldighet som föreskrivs i 9 § 3 mom. bevaras. Endast de uppgifter som är nödvändiga ska bevaras, eftersom en registrerad enligt 23 § 4 mom. inte har någon rätt till insyn i dessa uppgifter.

Om kunden är en utländsk person utan finsk personbeteckning, ska enligt 3 mom. i fråga om uppgifterna om kundkontroll utöver uppgifterna enligt 2 mom. bevaras uppgifter om den utländska personens medborgarskaps- och resedokument, t.ex. nummer eller någon annan identifieringsuppgift. Med någon annan identifieringsuppgift i fråga om resedokument avses en uppgift med vars hjälp resedokumentet kan individualiseras. När det gäller resedokument som inte försetts med något nummer kan det handla om uppgifter om plats och tid för utfärdandet samt vem som har utfärdat resedokumentet.

11 §. Tredje parts åtgärder för kundkontroll. Enligt paragrafen kan skyldigheterna avseende kundkontroll fullgöras av en tredje part på den rapporteringsskyldigas vägnar. När åtgärderna för kundkontroll redan en gång har utförts i analogi med den nya lagen ska den rapporteringsskyldiga, om vissa villkor uppfylls, inte behöva vidta åtgärderna för kundkontroll på nytt. Bestämmelsen är ny. Paragrafen gäller inte utläggnings- eller ombudsförhållanden när den som tillhandahåller utläggningstjänsterna eller ombudet, utifrån avtalsförhållandet kan anses vara en del av den rapporteringsskyldiga. Den nya lagen reglerar således inte vilka parter som på basis av avtalsförhållandet kan åläggas att vidta åtgärder för kundkontroll. Bestämmelsen baserar sig på artiklarna 14–17 i penningtvättsdirektivet.

Enligt 1 mom. kan den rapporteringsskyldiga som tredje part godkänna ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett fondbolag, ett värdepappersföretag, ett försäkringsbolag, en försäkringsförmedlare, en advokat eller en revisor som har fått koncession eller registrerats i ett obligatoriskt yrkesregister i Finland eller i en annan EES-stat. Som tredje part ska den rapporteringsskyldiga likaså kunna godkänna en i en EES-stat belägen filial till ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag, ett försäkringsbolag eller en försäkringsförmedlare som har fått koncession i någon annan än en EES-stat. För funktionen som tredje part förutsätts att den tredje parten har fått koncession eller registrerats i ett obligatoriskt yrkesregister i Finland eller i en annan EES-stat. Med koncession avses en handling som

myndigheterna utfärdat i vilken form som helst och genom vilken den sökande ges tillstånd att driva sin affärsverksamhet. Registrerade i ett yrkesregister har rätt att utöva ett visst yrke. Ett exempel på ett sådant register är advokatföreningens advokatförteckning. Handelsregistret kan inte betraktas som ett obligatoriskt yrkesregister enligt paragrafen.

Förutsättningarna avseende tredje part gäller också företag inom en finansiell företagsgrupp, om det inte mellan dem som hör till gruppen finns något avtal om åtgärderna för kundkontroll.

Enligt 2 mom. kan den tredje parten också vara ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett fondbolag, ett värdepappersföretag, ett försäkringsbolag, en advokat och en revisor som har fått koncession eller registrerats i ett obligatoriskt yrkesregister i en annan än en EES-stat och om den tredje parten omfattas av skyldigheter avseende kundkontroll vilka motsvarar den nya lagen och om den tredje parten övervakas när det gäller att fullgöra skyldigheterna. I 22 § föreslås en bestämmelse om att det genom ett beslut av statsrådet ska kunna fastställas en förteckning över andra än EES-stater där bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism uppfyller villkoren enligt den aktuella paragrafen.

Enligt 2 mom. ska den rapporteringsskyldiga dock inte kunna godkänna att någon som driver betalningsrörelse eller valutaväxlingsverksamhet är tredje part. Restriktionen baserar sig på artikel 15 i penningtvättsdirektivet.

Innan den rapporteringsskyldiga godkänner de åtgärder för kundkontroll som en tredje part genomfört ska den rapporteringsskyldiga enligt 4 mom. förvissa sig om att den tredje parten för affärstransaktionen tillhandahåller de uppgifter som avses i 10 § 2 mom. 1–8 punkten. Den rapporteringsskyldiga ska dessutom säkerställa att alla uppgifter om kundkontroll är tillgängliga för den rapporteringsskyldiga och att den tredje parten på begäran tillställer den rapporteringsskyldiga uppgifterna. För detta kan det förutsättas att kunden uttryckligen samtycker till att uppgifterna lämnas ut.

Enligt 5 mom. kan en tredje part dock inte fortlöpande övervaka affärsförbindelsen på den rapporteringsskyldigas vägnar, utan den rapporteringsskyldiga ska så som avses i 9 § 2 mom. fortlöpande övervaka även kundförhållanden där åtgärderna för kundkontroll har utförts av tredje part.

Enligt 6 mom. befrias den rapporteringsskyldiga inte från ansvar enligt den nya lagen med motiveringen att den rapporteringsskyldiga har anlitat en tredje part för att fullgöra skyldigheterna avseende kundkontroll. Det kan därmed anses att anlitaandet av tredje part baserar sig på ett förtroendeförhållande.

Förenklad kundkontroll

12 §. *Lägre krav på kundkontroll.* I paragrafen föreskrivs om situationer där lägre krav på kundkontroll får tillämpas. I 6 § i den gällande lagen om penningtvätt föreskrivs om undantag från identifieringsplikten när det gäller kunder. I artikel 11 i penningtvättsdirektivet föreskrivs om lägre krav på kundkontroll. Enligt penningtvättsdirektivet gäller i situationer där lägre krav på kundkontroll tillämpas att det någon annanstans i systemet finns tillräckliga kontrollförfaranden för att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. De krav som uppställts på de rapporteringsskyldiga upphör inte att gälla, utan de rapporteringsskyldiga ska fortlöpande övervaka kundförhållandena.

Enligt 1 mom. ska den rapporteringsskyldiga få tillämpa lägre krav på kundkontroll, om kunden, produkten eller tjänsten är sådan som utgör låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Europeiska gemenskapernas kommission har antagit tillämpningsdirektiv 2006/70/EG med avseende på bl.a. kriterier för att kunna tillämpa lägre krav på kundkontroll. I artikel 3.1 i tillämpningsdirektivet förtecknas de kriterier som ska uppfyllas för att en kund ska kunna anses vara en kund som utgör låg risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism. För genomförande av kommissionens direktiv föreslås i 22 § ett bemyndigande enligt vilket närmare bestämmelser kan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Lägre krav på kundkontroll innebär att den rapporteringsskyldiga inte behöver genomfö-

ra de åtgärder som anges i 7 och 8 §, 9 § 1 mom. och 10 §. Kundförhållandet ska dock övervakas så som avses i 9 § 2 mom. i syfte att säkerställa att den rapporteringsskyldiga upptäcker sådana exceptionella eller ovanliga affärstransaktioner som avses i 9 § 3 mom. Den rapporteringsskyldiga ska likväl skaffa tillräcklig information om kunden eller produkten och tjänsten för att kunna avgöra om villkoren för lägre krav på kundkontroll uppfylls. Bestämmelser om villkoren finns i 13—17 §.

13 §. *Lägre krav på kundkontroll när kunden är en finsk myndighet, ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag.* I paragrafen föreskrivs om lägre krav på kontroll, om kunden är en part som nämns i paragrafen. Om kunden är en finsk myndighet, ska den rapporteringsskyldiga få tillämpa lägre krav på kundkontroll. Det finns inte någon motsvarande bestämmelse i den gällande lagen om penningtvätt. Bestämmelsen motsvarar artikel 11.2 c i penningtvättsdirektivet.

Lägre krav på kundkontroll ska få tillämpas också om kunden är ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag som har fått koncession i Finland eller i en annan EES-stat eller en i en EES-stat belägen filial till ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag som har fått koncession i en någon annan än en EES-stat. En motsvarande bestämmelse finns i 6 § 6 mom. i den gällande lagen om penningtvätt. Den rapporteringsskyldig ska dessutom få tillämpa lägre krav på kundkontroll, om kunden är ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag som har fått koncession i någon annan än en EES-stat och som omfattas av skyldigheter som motsvarar den nya lagen och som övervakas när det gäller att fullgöra skyldigheterna. I 22 § föreslås en bestämmelse om att det genom ett beslut av statsrådet ska kunna fastställas en förteckning över andra än EES-stater där bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism uppfyller dessa villkor.

För förfarandet med lägre krav på kundkontroll förutsätts att den rapporteringsskyld-

diga skaffar tillräcklig information om villkoren, t.ex. att sammanslutningen har koncession och står under myndighetstillsyn. Bestämmelsen baserar sig på artikel 11.1 i penningtvättsdirektivet.

14 §. *Lägre krav på kundkontroll när kunden är ett bolag vars värdepapper tagits upp till offentlig handel.* Enligt paragrafen ska den rapporteringsskyldiga få tillämpa lägre krav på kundkontroll, om kunden är ett bolag eller en sammanslutning vars värdepapper har tagits upp till offentlig handel eller motsvarande handel i någon annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Paragrafen motsvarar artikel 11.2 b i penningtvättsdirektivet. I artikeln föreskrivs om bolag vars aktier handlas på en reglerad marknad i den mening som avses i direktiv 2004/39/EG. Begreppet reglerad marknad är centralt i Europeiska gemenskapens direktiv om marknaden för finansiella instrument. Offentlig handel motsvarar begreppet reglerad marknad. Dessa bolag omfattas av skyldighet att lämna information, och därför är ägarskapet i bolagen öppet.

15 §. *Lägre krav på kundkontroll när det gäller vissa produkter.* I paragrafen föreslås en förteckning över produkter och tjänster i fråga om vilka den rapporteringsskyldiga får tillämpa lägre krav på kundkontroll.

Bestämmelsen i 1 punkten motsvarar 6 § 3 mom. 1 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Lägre krav på kundkontroll ska få tillämpas när uppdragsavtalet gäller en försäkring vars premie för försäkringsperioden är högst 1 000 euro eller vars engångspremie är högst 2 500 euro. Undantaget baserar sig på artikel 11.5 a i penningtvättsdirektivet.

Bestämmelsen i 2 punkten motsvarar 6 § 3 mom. 2 punkten i den gällande lagen om penningtvätt. Den rapporteringsskyldiga ska få tillämpa lägre krav på kundkontroll, om uppdragsavtalet gäller en sådan lagfäst arbetspensionsförsäkring eller företagarpensionsförsäkring som saknar en återköpsklausul och som inte kan användas som säkerhet för lån. Försäkring enligt arbetspensionslagarna eller lagen om pension för arbetstagare och lagen om pension för företagare kan inte var förenad med någon återköpsklausul i Finland. Villkoret avseende återköpsklausulen

bör dock nämnas, eftersom arbetspensionsbestämmelserna i andra länder kan innehålla en återköpsklausul. Bestämmelsen baserar sig på artikel 11.5 b i penningtvättsdirektivet.

Bestämmelsen i 3 punkten är ny. Om uppdragsavtalet gäller pension, pensionsrätter eller liknande arrangemang som innebär pensionsförmåner för anställda, när inbetalning sker i form av avdrag på lön och reglerna inte tillåter att en medlem överför sina rättigheter på någon annan, ska lägre krav på kundkontroll få tillämpas. Bestämmelsen motsvarar artikel 11.5 c i penningtvättsdirektivet.

16 §. *Lägre krav på kundkontroll när det gäller elektroniska pengar.* I paragrafen föreskrivs om lägre krav på kundkontroll i anslutning till elektroniska pengar. Den rapporteringsskyldiga ska få tillämpa lägre krav på kundkontroll, om det i ett elektroniskt datamedium som inte kan laddas på nytt lagras i kreditinstitutslagen avsedda elektroniska pengar till ett belopp av högst 150 euro. Det samma gäller om det i ett elektroniskt datamedium som kan laddas på nytt lagras elektroniska pengar under samma kalenderår till ett belopp av högst 1 000 euro. Det finns inte någon motsvarande bestämmelse i den gällande lagen om penningtvätt. Bestämmelsen baserar sig på artikel 11.5 d i penningtvättsdirektivet. Med elektroniska pengar avses enligt 6 § i kreditinstitutslagen ett penningvärde som har lagrats på ett elektroniskt datamedium mot att ett lika stort belopp har betalats till utgivaren av de elektroniska pengarna och som ett eller flera företag har förbundit sig att godkänna som betalning.

Skärpt kundkontroll

17 §. *Skärpta krav på kundkontroll.* I paragrafen föreskrivs om skärpta krav på kundkontroll. Den rapporteringsskyldiga ska vidta skärpta åtgärder för kundkontroll, om risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism i anknytning till kunden, tjänsten, produkten eller affärstransaktionen är högre än vanligt. Å andra sidan ska skärpta förfaranden tillämpas i vissa situationer som till sin karaktär är sådana att risken är högre uttryckligen inom den rapporteringsskyldigas affärsverksamhet. Den rapporteringsskyldiga ska så som avses i 6 § 3 mom. bedöma ris-

kerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i anslutning till sin bransch, sina produkter, sina tjänster och den teknologiska utvecklingen. Likaså ska den rapporterings-skyldiga bedöma riskerna för penningtvätt eller finansiering av terrorism i anslutning till sina kunder och deras affärsverksamhet och affärstransaktioner. Med skärpta krav på kontroll avses att när risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är högre än normalt, ska den rapporteringsskyldiga fästa större uppmärksamhet vid kunden, kundens affärsverksamhet och kundens affärstransaktioner för att kunna förvissa sig om att kundförhållandet inte inbegriper penningtvätt eller finansiering av terrorism. Åtgärder för skärpt kundkontroll kan inrymma bl.a. att det fästs särskilt avseende vid att kundens identitet styrks och att dokumenteringen är tillförlitlig, att bakgrunden till och syftet med affärstransaktionerna samt eventuellt medlens ursprung utreds på bredare basis samt att kundförhållandet övervakas på ett skärpt sätt.

Enligt artikel 40 i penningtvättsdirektivet får kommissionen anta genomförandeåtgärder för att garantera ett enhetligt genomförande av penningtvättsdirektivet. Tekniska kriterier kan fastställas bl.a. när det gäller vissa definitioner, såsom person i politiskt utsatt ställning. Likaså kan det fastställas tekniska kriterier för bedömning av huruvida risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är låg i enlighet med artikel 11.2 och artikel 11.5 eller huruvida risken för penningtvätt är hög i enlighet med artikel 13. Hittills har kommissionen inte antagit några genomförandeåtgärder för skärpta kontrollförfaranden. I 22 § föreslås dock ett bemyndigande om att närmare bestämmelser om skärpta krav på kundkontroll ska kunna utfärdas, om kommissionen antar bestämmelser om tekniska kriterier för genomförandet.

Skärpta krav på kundkontroll ska tillämpas också om kunden eller affärstransaktionen har anknytning till en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism inte uppfyller de internationella förpliktelserna. I 24 § föreslås bestämmelser om skärpta krav på rapportering när det gäller kunder med anknytning till en sådan stat. I 11 a § 1 mom. i den gällande lagen om penningtvätt föreskrivs

om effektiviserad identifieringsplikt, omsorgsplikt och anmälningsplikt, om kunden eller en affärstransaktion har anknytning till en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt eller finansiering av terrorism inte uppfyller de internationella förpliktelserna. I 22 § föreslås bli bestämt att genom ett beslut som fattas vid statsrådets allmänna sammanträde ska en förteckning kunna fastställas över de stater där bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism inte uppfyller de internationella förpliktelserna enligt 17 §. Ett motsvarande bemyndigande finns i 14 § i den gällande lagen om penningtvätt. Hittills har ett sådant beslut fattats när det gäller republiken Myanmar och republiken Nauru. Beslutet har sedermera återtagits.

I artikel 13 i tredje penningtvättsdirektivet föreskrivs om situationer som inrymmer högre risker och där det förutsätts att särskilda skärpta förfaranden för kundkontroll tillämpas. Situationer som redan genom sin natur kan medföra högre risk för penningtvätt och finansiering av terrorism är sådana där kunderna inte är personligen närvarande när identiteten styrks, korrespondensbankförbindelser och personer i politiskt utsatt ställning i en annan stat. Bestämmelser om dessa föreslås i 18—20 §.

18 §. Skärpta krav på kontroll vid identifiering på distans. I paragrafen föreskrivs om skärpta krav på kontroll i anslutning till identifiering på distans. Enligt artikel 13.2 i penningtvättsdirektivet är risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism högre i fråga om kunder som inte är personligen närvarande när identiteten styrks. Kompletterande åtgärder ska tillämpas i syfte att hantera risken. Utifrån en riskbedömning ska den rapporteringsskyldiga avgöra vilka kompletterande åtgärder som behövs för att den rapporteringsskyldiga ska kunna minska den högre risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som eventuellt hänför sig till identifiering på distans. För tillförlitlig identifiering kan det vara nödvändigt att kombinera flera metoder och utföra ytterligare utredningar i synnerhet när ett kundförhållande inleds med en kund i annan stat.

Om kunden inte är närvarande vid identifieringen och styrkandet av identiteten, ska kundens identitet enligt 1 punkten styrkas med hjälp av ytterligare handlingar och uppgifter från en pålitlig källa. Enligt 4 § i den gällande förordningen om penningtvätt gäller att av särskilda skäl kan den anmälningspliktiga identifiera personen på distans genom att för konstaterande av personens identitet inhämta en behövlig utredning genom att använda källor ur vilka en utredning kan fås på tillförlitligt sätt. I den föreslagna bestämmelsen ingår inte något krav på särskilda skäl, men i övrigt motsvarar innehållet den gällande bestämmelsen. Som kompletterande åtgärder kan de uppgifter som kunden lämnat kompletteras och kontrolleras med hjälp av en pålitlig källa. Enbart de uppgifter som kunden själv lämnat kan inte betraktas som tillförlitliga. Den rapporteringsskyldiga kan jämföra kundens uppgifter med t.ex. uppgifterna i befolkningsdataregistret eller andra register. Den rapporteringsskyldiga kan också kräva att kunden dessutom lämnar in andra handlingar och ytterligare utredningar, t.ex. en rekommendation av kundens kreditinstitut.

Enligt 2 punkten ska den rapporteringsskyldiga i form av en kompletterande åtgärd säkerställa att en betalning görs från ett kreditinstituts konto eller betalas in på ett konto som tidigare öppnats i kundens namn. Metoden handlar t.ex. om en transaktionskedja där kunden erlägger en betalning från sitt konto i ett kreditinstitut (motkonto) och värdepappren registreras på kundens värdeandelskonto, eller den rapporteringsskyldigas betalningar till kunden alltid går till det motkonto som kunden har uppgett på förhand. Förfarandet förutsätter att den rapporteringsskyldiga har möjlighet att kontrollera och förvissa sig om att betalningen kommer från kundens eget konto och att t.ex. uppgifterna om aktietecknaren och betalaren stämmer.

Vid identifiering på distans ska kundens identitet enligt 3 punkten kunna styrkas med hjälp av ett kvalificerat certifikat som uppfyller kraven på kvalificerade certifikat i lagen om elektroniska signaturer, eller med hjälp av någon annan teknik för elektronisk identifiering som är informationssäker och bevislig. Som exempel på en sådan annan identifieringsteknik kan nämnas de kommunikationskoder som bankerna utformat för stabil och informationssäker identifiering, om kundens identitet har styrkts personligen i samband med att koderna har delats ut. En motsvarande bestämmelse finns i 4 § i förordningen om penningtvätt.

19 §. Skärpta krav på kontroll när det gäller korrespondentbankförbindelser. I paragrafen föreskrivs om skärpta krav på kontroll i anslutning till korrespondentbankförbindelser. Det finns inte någon motsvarande bestämmelse i den gällande lagen om penningtvätt. Med korrespondentbankförbindelse avses att ett kreditinstitut ingår ett avtal om skötsel av betalningar och andra uppdrag med ett annat kreditinstitut. Paragrafen gäller dock endast korrespondentbankförbindelser med kreditinstitut i ett land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Enligt 1 mom. ska kreditinstitutet i situationer av detta slag skaffa tillräckliga uppgifter om det kreditinstitut som är motpart innan avtalet ingås. Utifrån tillräckliga uppgifter bör kreditinstitutet få en heltäckande uppfattning om arten av affärsverksamhet för det kreditinstitut som är motpart.

I fråga om det kreditinstitut som är motpart ska kreditinstitutet enligt 2 mom. bedöma motpartens renommé och tillsynens kvalitet samt åtgärderna för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. Bedömningen kan göras med hjälp av allmänt tillgängliga uppgifter. Dessutom förutsätts att kreditinstitutet har den högre ledningens godkännande för att korrespondentbankförbindelsen inleds. Med den högre ledningens godkännande avses godkännande av den ledning som står direkt ovanför den person som begär godkännandet. I avtalet ska uttryckligen överenskommas om fullgörandet av skyldigheterna avseende kundkontroll. Här avses att kreditinstitutet ska avtala om vilken part som ansvarar för skyldigheterna avseende kundkontroll. Bestämmelsen baserar sig på artikel 13.3 i penningtvättsdirektivet.

Enligt 2 mom. gäller att om ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag ingår ett avtal om ett arrangemang som motsvarar 1 mom., ska den rapporteringsskyldiga iakttä denna paragraf. Bestämmelsen baserar sig på FATF:s rekommendationer.

Enligt 2 mom. gäller att om ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag ingår ett avtal om ett arrangemang som motsvarar 1 mom., ska den rapporteringsskyldiga iakttä denna paragraf. Bestämmelsen baserar sig på FATF:s rekommendationer.

mendation nr 7 mot penningtvätt. Enligt rekommendationen bör motsvarande bestämmelser om korrespondentbankförbindelser gälla även andra motsvarande arrangemang. Sådana arrangemang kan vara t.ex. arrangemang för förvaring av värdepapper eller fondförsäkringar med företag i stater utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

20 §. Skärpta krav på kontroll när det gäller personer i politiskt utsatt ställning. Skärpta åtgärder för kundkontroll ska tillämpas i samband med kundförhållanden med sådana personer som har eller tidigare har haft betydande offentliga uppdrag i en annan stat. Bestämmelsen är ny. Syftet med bestämmelsen är att bekämpa inte bara penningtvätt och finansiering av terrorism utan också korruption. I punkt 25 i ingressen i penningtvättsdirektivet konstateras att särskilt noggranna kontrollförfaranden ska tillämpas särskilt vid affärsförbindelser med enskilda som innehar, eller har innehaft, viktiga offentliga positioner, särskilt när det är fråga om personer från länder med utbredd korruption. Enligt artikel 40 i penningtvättsdirektivet får kommissionen anta genomförandeåtgärder för att garantera ett enhetligt genomförande av penningtvättsdirektivet. Tekniska kriterier kan fastställas bl.a. för vissa definitioner. Tillämpningsföreskrifter med avseende på definitionen av person i politiskt utsatt ställning har meddelats i tillämpningsdirektivet. Definitionen enligt tillämpningsdirektivet är omfattande och detaljerad. Med anledning av direktivets tekniska karaktär ska genom förordning av statsrådet kunna utfärdas närmare bestämmelser om vem som kan betraktas som en person i politiskt utsatt ställning, en sådan persons närmaste familjemedlem eller kända medarbetare. En bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning föreslås i 22 §.

Enligt 1 mom. ska den rapporteringsskyldiga ha de på riskbaserad bedömning baserade förfaranden som behövs för att fastslå om kunden är en person i politiskt utsatt ställning i en annan stat, en sådan persons närmaste familjemedlem eller kända medarbetare. Här avses att den rapporteringsskyldiga på basis av riskbaserad bedömning inom sin bransch bör bereda sig på att en kund eller potentiell kund kan vara en person i politiskt utsatt

ställning, en sådan persons närmaste familjemedlem eller en känd medarbetare till en person i politiskt utsatt ställning. Den rapporteringsskyldiga ska beakta detta i anvisningarna för kundkontroll och i personalutbildningen. I paragrafen föreslås inte några bestämmelser om krav på hurdana tekniska lösningar ett adekvat förfarande kräver av de rapporteringsskyldiga, utan de rapporteringsskyldiga får själva avgöra den frågan. Ett sätt för att ta reda på om en person är en person i politiskt utsatt ställning i en annan stat är att fästa uppmärksamhet vid t.ex. en utländsk kunds yrke eller fråga kunden. Om svaret är nekande, är det i normala fall inte befogat att utreda saken ytterligare, förutsatt att övriga omständigheter inte föranleder ytterligare utredningar. De skärpta kraven på kundkontroll har utsträckts till att gälla även närstående till personer i politiskt utsatt ställning. Enligt tillämpningsdirektivet avses då maka/make, partner i ett registrerat partnerskap, barn och deras makar eller partner samt föräldrar. I fråga om kända medarbetare förutsätts att partnerskapet är allmänt känt. Enligt artikel 13.4 i penningtvättsdirektivet ska den rapporteringsskyldiga ha de riskbaserade förfaranden som behövs för att avgöra om kunden i fråga är en person i politiskt utsatt ställning. I punkt 1 i ingressen i kommissionens tillämpningsdirektiv konstateras att de rapporteringsskyldiga utifrån riskbaserad analys ska uppfylla skärpta krav på kundkontroll när det gäller transaktioner eller affärsförbindelser med personer i politiskt utsatt ställning som är bosatta i en annan medlemsstat eller i ett tredjeland. För riskanalysen är det lämpligt att den rapporteringsskyldiga koncentrerar sina resurser särskilt på sådana produkter och transaktioner som kännetecknas av att de innebär en speciellt hög risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

I 2 mom. 1 punkten föreslås en bestämmelse som gäller inledande av kundförhållanden med sådana personer. Det krävs godkännande av den högre ledningen för att kundförhållandet ska få inledas. Med den högre ledningens godkännande avses godkännande av den ledning som står direkt ovanför den person som begär godkännandet.

Enligt 2 mom. 2 punkten krävs det en utredning om källan till förmögenheten och

medlen som hänger samman med kundförhållandet eller affärstransaktionen. Kunden ombes lämna en utredning av vilken medlens ursprung framgår. Av utredningen ska framgå t.ex. vilken affärstransaktion eller annan rättshandling medlen härrör från, kontaktuppgifterna för den andra parten i affärstransaktionen och arten av den verksamhet som kunden driver.

Enligt 2 mom. 3 punkten ska kundförhållandet övervakas fortlöpande och enligt skärpta krav under hela den tid kundförhållandet varar. I fråga om personer i politiskt utsatt ställning förutsätts att kundförhållandet övervakas noggrannare och att ovanliga och exceptionella affärstransaktioner uppmärksammas särskilt. Kundens depositioner eller betalnings- och penningrörelse kan t.ex. stå i anmärkningsvärd disproportion till affärsverksamhetens omfattning eller kundens betalnings- och penningrörelse saknar i övrigt en tydlig ekonomisk grund eller den rapporteringsskyldiga erbjuds depositioner från länder med utbredd korruption.

Enligt 3 mom. ska en person inte längre betraktas som en person i politiskt utsatt ställning när han eller hon inte har haft något betydande offentligt uppdrag inom minst ett år.

Övriga bestämmelser om kundkontroll

21 §. Krav på kundkontroll i filialer och andra bolag. Enligt paragrafen ska kreditinstitut, finansiella institut, värdepappersföretag, fondbolag, försäkringsbolag, försäkringsföreningar och försäkringsförmedlare tillämpa kraven på kundkontroll också i sina filialer belägna i andra än i en EES-stat. Syftet med bestämmelsen är att sammanslutningar inom en finansiell företagsgrupp ska följa enhetliga principer för verksamheten. Penningtvätt och finansiering av terrorism är internationella problem, och verksamheten för att motarbeta dem bör vara världsomspännande. Om de ovan nämnda bolagen eller sammanslutningarna har filialer i ett sådant land utanför Europeiska ekonomiska samarbetsområdet där branschlagstiftningen är bristfällig, bör de fullgöra skyldigheterna enligt den föreslagna lagen. De ovan nämnda rapporteringsskyldiga ska dessutom se till att kraven på kundkontroll tillämpas även i så-

dana bolag i andra stater än en EES-stat där den rapporteringsskyldiga innehar mer än 50 procent av det röstetal som aktierna eller andelarna i bolaget medför.

Om lagstiftningen i den aktuella staten inte tillåter att de förfaranden för kundkontroll som anges i kapitlet tillämpas, ska den rapporteringsskyldiga anmäla detta till den som förordnats att utöva tillsyn och som avses i 31 §. Den som förordnats att utöva tillsyn kan därefter meddela sitt tillsynsobjekt anvisningar för förfarandet. Bestämmelsen baserar sig på artikel 31 i tredje penningtvättsdirektivet.

22 §. Närmare bestämmelser och beslut av statsrådet. Närmare bestämmelser om fullgörande av skyldigheterna gällande kundkontroll ska kunna utfärdas genom förordning av statsrådet. Bemyndigandet att utfärda förordning ska i huvudsak motsvara det bemyndigande som ingår i 14 § i den gällande lagen om penningtvätt. Bestämmelsen omfattar endast uppfyllande av förpliktelser. Det är fråga om utfärdande av tekniska bestämmelser om förfaranden. Det kan till exempel vara fråga om förfaranden som ändras på grund av snabb teknisk eller annan utveckling av riskbedömningen eller den finansiella verksamheten. Författningsnivån har höjts från inrikesministeriets förordning till statsrådets förordning eftersom lagens tillämpningsområde är brett och omfattar områden som hör till flera ministeriers ansvarsområde.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse om bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda bestämmelser om dels lägre, dels skärpta krav på kundkontroll. Enligt artikel 40 i penningtvättsdirektivet får kommissionen anta genomförandeåtgärder för att garantera ett enhetligt genomförande av penningtvättsdirektivet. Tekniska kriterier kan fastställas bl.a. när det gäller vissa definitioner, såsom person i politiskt utsatt ställning. Likaså kan det fastställas tekniska kriterier för bedömning av huruvida risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är låg i enlighet med artikel 11.2 och artikel 11.5 eller huruvida risken för penningtvätt är hög i enlighet med artikel 13. Närmare bestämmelser ska kunna utfärdas om kunder, produkter, tjänster eller affärstransaktioner där risken för penningtvätt eller finansiering av terro-

rism är låg eller högre än normalt och om förfaranden i sådana situationer, i syfte att genomföra kommissionens direktiv. Kommissionen har antagit ett tillämpningsdirektiv med avseende på definitionen av "person i politiskt utsatt ställning", samt tekniska kriterier för att kunna tillämpa lägre krav på kundkontroll och göra undantag på grund av finansiell verksamhet som drivs tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning. I tillämpningsdirektivet föreskrivs om närmare villkor för kunder på vilka de lägre krav på förfaranden för kundkontroll som anges i artikel 11 i penningtvättsdirektivet är tillämpliga. Sådana villkor är bl.a. att uppgifter om kundens identitet är offentligt tillgängliga, öppna och säkra och att kundens transaktioner och bokföringspraxis är öppna.

Hittills har kommissionen inte antagit några genomförandeåtgärder för skärpta kontrollförfaranden. I paragrafen föreslås likväl en bestämmelse om bemyndigande för statsrådet att utfärda närmare bestämmelser om skärpta förfaranden för kundkontroll, om kommissionen antar bestämmelser om tekniska kriterier för genomförandet.

I kommissionens tillämpningsdirektiv föreskrivs om vem som kan betraktas som en person i politiskt utsatt ställning, en sådan persons närmaste familjemedlemmar eller kända medarbetare. Med anledning av direktivets tekniska karaktär ska genom förordning av statsrådet kunna utfärdas närmare bestämmelser om vem som kan betraktas som en person i politiskt utsatt ställning, en sådan persons närmaste familjemedlem eller kända medarbetare. Personer i politiskt utsatt ställning är bl.a. en annan stats stats- och regeringschefer, ministrar samt vice och biträdande ministrar och parlamentsledamöter. Närmaste familjemedlemmar till personer i politiskt utsatt ställning är bl.a. maka/make, barn och föräldrar. Kända medarbetare till personer i politiskt utsatt ställning är bl.a. fysiska personer om vilka det är känt att de är verkliga förmånstagare till juridiska konstruktioner eller som på annat sätt har haft nära affärsförbindelser med en person i politiskt utsatt ställning.

Genom ett beslut som fattas vid statsrådets allmänna sammanträde ska enligt 3 mom. en förteckning kunna fastställas över de stater

där bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism uppfyller villkoren enligt 8 § 4 och 5 mom., 11 § 2 mom. och 13 § och en förteckning över de stater där förhindrande och system för utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism på motsvarande sätt inte uppfyller de internationella förpliktelserna enligt 17 §. I 14 § i den gällande lagen ingår ett bemyndigande med motsvarande innehåll.

3 kap. **Rapporteringskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av affärstransaktioner**

23 §. Skyldighet att rapportera om tvivelaktiga affärstransaktioner. I paragrafen föreslås bestämmelser om rapporteringskyldighet. Bestämmelserna i 1 mom. motsvarar i huvudsak 10 § i den gällande lagen om penningtvätt. Bestämmelsen baserar sig på artikel 22 i penningtvättsdirektivet. Det föreslås att uttrycket "anledning att betvivla att medel har ett lagligt ursprung" enligt den gällande lagen ska ändras till "tvivelaktiga affärstransaktioner". Efter att ha fullgjort utredningsskyldigheten enligt 9 § 3 mom. ska den rapporteringskyldiga utan dröjsmål underätta centralen för utredning av penningtvätt om tvivelaktiga transaktioner eller misstänkt finansiering av terrorism. Det ändrade uttrycket har motiverats i detaljmotiveringen till 6 §. Pantlåneinrättningar ska anmäla tvivelaktiga affärstransaktioner, om det är fråga om panter av betydande ekonomiskt värde. Bestämmelsen motsvarar 10 § 2 mom. i den gällande lagen om penningtvätt.

Den rapporteringskyldiga har begränsade möjligheter att bedöma och utreda det ekonomiska syftet med och lagligheten hos åtgärderna för kunder som anlitar den rapporteringskyldigas tjänster. Det är inte den rapporteringskyldigas uppgift att bedöma vilket brott det eventuellt handlar om eller huruvida tröskeln för förundersökning överskrids. Utredning av medlens ursprung och affärstransaktionens faktiska natur som en gärning med straffrättsliga rekvisit är alltid beroende av bedömning i efterhand. Det är först i samband med utredning av tvivelaktiga affärstransaktioner och i samband med en eventu-

ell förundersökning möjligt att utreda närmare vilka straffrättsliga rekvisit gärningen uppfyller. Anmälan bör göras så snabbt som möjligt för att de medel eller annan egendom som anmälan gäller inte ska kunna förflyttas utom räckhåll för myndigheterna. Det kan vara tvivelaktigt t.ex. att identiteten för kunden eller den som handlar för kundens räkning inte kan styrkas eller det finns grundad anledning att betvivla äktheten hos de handlingar som visats för att styrka identiteten. Det kan också vara tvivelaktigt att kunden inte lämnar in de utredningar som den rapporteringsskyldiga har begärt och som behövs för att utreda den juridiska eller företagsekonomiska karaktären hos en osedvanlig affärstransaktion eller för att utreda medlens ursprung. Det kan vara tvivelaktigt t.ex. att en bostad säljs med en återköpsklausul, om det inte finns någon tydlig grund för klausulen. Det kan också vara tvivelaktigt att en kund låter medel cirkulera mellan olika konton eller finansiella institut utan någon tydlig ekonomisk grund eller placerar medel i objekt som inte har något naturligt samband med kundens tidigare affärstransaktioner. Även affärstransaktionens storlek eller den stora mängden medel som ingår i transaktionen kan enligt den rapporteringsskyldiges erfarenheter av branschen ge anledning till misstanke. Även depositioner från kända narkotikaländer bör uppmärksammas. Det kan också vara tvivelaktigt att en kund öppnar flera konton för flera små depositioner som tillsammans blir ett betydande belopp och begär att kontomedlen vidareöverförs.

Enligt 2 mom. ska anmälan till centralen för utredning av penningtvätt i regel göras elektroniskt, eftersom elektroniska anmälningar påskyndar väckandet och behandlingen av ärendet. Av särskilda skäl, t.ex. på grund av att det inte finns några internetförbindelser, ska enstaka anmälningar alltså få lämnas in med andra metoder. Redan i dagens läge lämnas merparten av anmälningar om penningtvätt elektroniskt.

Enligt 3 mom. ska den rapporteringsskyldiga avgiftsfritt lämna centralen för utredning av penningtvätt alla behövliga uppgifter och handlingar som kan ha betydelse för utredningen av misstankarna. Paragrafen mot-

svarar 10 § 1 mom. i den gällande lagen om penningtvätt.

I 4 mom. ska föreskrivas om bevarandet av de upplysningar som skaffats för fullgörande av rapporteringsskyldigheten. De nödvändiga upplysningar och utredningar som skaffats för fullgörande av rapporteringsskyldigheten ska bevaras i fem år. Bestämmelsen grundar sig på artikel 30 b i penningtvättsdirektivet. Nedan i 25 § ska föreskrivas om tystnadsplikten i fråga om dessa uppgifter. För säkerställande av den ska i momentet föreskrivas att uppgifterna ska hållas åtskilt från kundregistret. Dessutom ska i momentet föreskrivas om avförande av uppgifterna. Uppgifterna ska avföras fem år efter anmälan, om de inte fortfarande behöver bevaras för brottsutredning, en anhängig rättegång eller för att trygga den rapporteringsskyldiges eller dess anställdas rättigheter. Senast tre år efter att behovet av att bevara uppgifterna undersöktes ska en ny kontroll av behovet göras och den nya kontrollen antecknas.

I 5 mom. ska föreskrivas om inskränkningar i den registrerades rätt till insyn. En registrerad ska inte ha rätt till insyn i uppgifter som skaffats för fullgörande av utredningsskyldigheten och av rapporteringsskyldigheten, eftersom det skulle kunna försvåra förebyggande eller utredning av brott på de sätt som avses i 27 § i personuppgiftslagen. Dataombudsmannen ska dock på begäran av den registrerade kunna kontrollera att i 4 mom. och i 9 § 3 mom. avsedda uppgifter om den registrerade är lagenliga.

Närmare bestämmelser om det exaktare innehållet i anmälningarna ska kunna utfärdas genom förordning av statsrådet. En motsvarande bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning finns i 14 § 1 mom. i den gällande lagen om penningtvätt.

24 §. Skärpta krav på rapportering. I paragrafen föreskrivs om skärpta krav på rapportering. Paragrafen motsvarar 11 a § 2 mom. i den gällande lagen om penningtvätt. Har kunden anknytning till en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism inte uppfyller de internationella förpliktelserna, ska den rapporteringsskyldiga för fullgörande av de skärpta kraven på rapportering underrätta centralen för utredning av penningtvätt, om

kunden inte lämnar den utredning som begärts för fullgörande av utredningsskyldigheten eller den rapporteringsskyldiga bedömer att utredningen inte är tillförlitlig. Samma förfarande ska tillämpas om grunden för affärstransaktionen och medlens ursprung inte framgår tillräckligt av de utredningar som den rapporteringsskyldiga har skaffat. Anmälan ska dessutom göras, om den juridiska personen inte kan identifieras eller om de verkliga förmånstagarna eller den för vilken kunden handlar inte kan identifieras eller klarläggas på ett tillförlitligt sätt. Skärpta krav på rapportering innebär att anmälan om penningtvätt ska göras, om de ovan nämnda villkoren uppfylls.

25 §. Tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten. I paragrafen föreskrivs om tystnadsplikt i anslutning till anmälningar om penningtvätt. Den rapporteringsskyldiga ska inte för den som misstanken gäller eller för någon annan få röja en anmälan enligt 23 och 24 §. Bestämmelsen motsvarar 10 § 3 mom. i den gällande lagen om penningtvätt. Ett motsvarande förbud finns i artikel 28 i tredje penningtvättsdirektivet. Tystnadsplikten ska även gälla dem som är anställda hos den rapporteringsskyldiga samt dem som fått uppgifter som omfattas av tystnadsplikten med stöd av nedan i denna paragraf föreskrivna undantag.

I 2 mom. föreskrivs om undantag från tystnadsplikten. Den rapporteringsskyldiga ska få informera en sådan sammanslutning som avses i lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (699/2404) och som ingår i samma finansierings- och försäkringskonglomerat och som har beviljats koncession i Finland eller i en annan EES-stat om att en anmälan enligt 23 och 24 § har gjorts och om innehållet i den. Likaså ska informationen få delges en sammanslutning som ingår i samma finansierings- och försäkringskonglomerat och som har beviljats koncession i någon annan stat än en EES-stat, om sammanslutningen omfattas av skyldigheter som motsvarar den nya lagen och det övervakas att sammanslutningen fullgör skyldigheterna. Undantaget från tystnadsplikten baserar sig på artikel 28.3 i penningtvättsdirektivet. Undantaget från tystnadsplikten innebär att åtgärder som gäller penningtvätt och

finansiering av terrorism kan koncentreras inom ett finansierings- och försäkringskonglomerat.

I 3 mom. föreskrivs vidare om undantag från tystnadsplikten. Den rapporteringsskyldiga ska få informera en i 2 § 1—7 punkten avsedd rapporteringsskyldig som har fått koncession i Finland eller en annan EES-stat och som medverkar i en sådan enskild affärstransaktion som hänför sig till samma kund och samma transaktion om att en anmälan enligt 23 eller 24 § har gjorts. Under samma förutsättningar ska informationen få delges en i 2 § 1—7 punkten avsedd rapporteringsskyldig som har fått koncession i någon annan stat än en EES-stat, om mottagaren av informationen omfattas av skyldigheter som motsvarar den nya lagen och det övervakas att sammanslutningen fullgör skyldigheterna samt om mottagaren dessutom omfattas av sådana skyldigheter avseende skydd för personer som motsvarar Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter. Bestämmelsen baserar sig på artikel 28.5 i tredje penningtvättsdirektivet. De villkor för utlämnande av information som föreslås i paragrafen är strikta. Uppgifter får lämnas ut endast när det är fråga om enstaka affärstransaktioner som hänför sig till samma kund och samma affärstransaktion. Det kan handla om t.ex. betalningar från ett kreditinstitut till ett annat. Om det är fråga om en tvivelaktig affärstransaktion som det ena kreditinstitutet anmäler till centralen för utredning av penningtvätt, ska det kreditinstitut som lämnat in anmälan få informera den part som är delaktig i affärstransaktionen om att kreditinstitutet har lämnat in en anmälan om penningtvätt.

I 4 mom. föreskrivs om vilka uppgifter som i de fall som avses i 3 mom. ska få lämnas i samband med utlämnandet av information. I samband med utlämnande av information enligt 3 mom. ska följande uppgifter få lämnas: kundens namn, födelsetid och personbeteckning samt grunden för anmälan. Om personen inte har någon finsk personbeteckning, ska också uppgifter om personens medborgarskap få lämnas ut.

Uppgifter som fått med stöd av paragrafen ska få användas endast i syfte att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism. De uppgifter som fått omfattas av bestämmelserna om bevarande och avförande av uppgifter och inskränkning av rätten till insyn i 23 § 4 och 5 mom.

26 §. Avbrytande av affärstransaktioner och vägran att utföra sådana. Bestämmelserna i 1 och 2 mom. motsvarar 11 § 2 mom. i den gällande lagen om penningtvätt.

Enligt 3 mom. ska centralen för utredning av penningtvätt ha rätt att meddela ett förordnande att avstå från att utföra affärstransaktioner under högst fem vardagar, om det är nödvändigt för utredning av penningtvätt. Enligt 11 § i den gällande lagen om penningtvätt kan en polisman som tillhör befälet och är anställd vid utredningscentralen meddela ett förordnande att avstå när polismannen har fått en anmälan om en tvivelaktig affärstransaktion. Det föreslås att förordnandet att avstå inte längre ska hänga samman med mottagande av anmälan, eftersom misstankar kan uppdagas också som ett resultat av utredningar vid centralen för utredning av penningtvätt. Fristen fem vardagar räknas från och med den dag förordnandet meddelas. Förordnandets längd anges i det skriftliga meddelandet. I paragrafen konstateras att lördagar inte räknas som vardagar, eftersom ordet vardag är mångtydigt. I 96 § 4 mom. i kreditinstitutslagen (1607/1993) föreskrevs ursprungligen att förordnandet att avstå skulle omfatta fem bankdagar. I lagen om penningtvätt ändrades bestämmelsen till fem vardagar, och enligt förarbetena till lagen var avsikten inte att ändra den gällande lagen.

I det föreslagna 4 mom. föreskrivs om rätt för centralen för utredning av penningtvätt att meddela ett förordnande på begäran av en utländsk myndighet som ansvarar för bekämpning av penningtvätt eller finansiering av terrorism, om villkoren enligt 3 mom. uppfylls. Bestämmelsen baserar sig på kapitel 3 avdelning 2 artikel 8 i konventionen om penningtvätt, efterforskning, beslag och förverkande av vinning av brott (FördrS 53/1994), där det föreskrivs om skyldighet att bistå. Enligt artikeln ska de avtalsslutande parterna på begäran bistå varandra i så omfattande grad som möjligt när det gäller att identifiera och spåra

hjälpmedel vid brott, vinning av ett brott och annan egendom som ska dömas förverkad. Som bistånd betraktas alla åtgärder för att ge och trygga bevis som gäller den ovan nämnda egendomens existens, läge, förflyttning, karaktär, rättsställning eller värde. Enligt artikel 9 i konventionen ska bistånd enligt artikel 8 ges i enlighet med den mottagande avtalsslutande partens lagstiftning samt med iakttagande av förfarandet enligt begäran, förutsatt att detta inte står i strid med den nämnda lagstiftningen.

4 kap. **Registreringsskyldighet för vissa verksamhetsidkare**

27 §. Registreringsskyldighet för dem som driver betalningsrörelse och valutaväxlingsverksamhet. Enligt paragrafen ska de som driver betalningsrörelse och valutaväxlingsverksamhet registreras innan verksamheten inleds. Registreringsskyldigheten ska inte gälla verksamhet som drivs tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning. Närmare bestämmelser om när verksamhet drivs tillfälligt eller i begränsad omfattning ska utfärdas genom förordning av finansministeriet i enlighet med vad som föreskrivs i tillämpningsdirektivet. I 4 § föreslås en bestämmelse om bemyndigande att utfärda förordning om detta.

En sökande som uppfyller villkoren för registrering ska ha rätt att bli registrerad. Ett registreringsbeslut av länsstyrelsen i Södra Finlands län kan därmed inte basera sig på ändamålsenlighetsprövning. För registrering ska det förutsättas att den sökande på basis av en utredning anses vara tillförlitlig. Den sökande anses inte vara tillförlitlig om en fysisk person som sökande eller om en ledamot i styrelsen eller i förvaltningsrådet för en sammanslutning eller en stiftelse som sökande, dess verkställande direktör, ansvariga bodelagsman eller någon annan i motsvarande ställning eller en verklig förmånstagare genom en lagakraftvunnen dom under de senaste fem åren har dömts till fängelsestraff eller under de tre senaste åren till böter för ett brott som kan anses visa att personen i fråga är uppenbart olämplig att driva betalningsrörelse- eller valutaväxlingsverksamhet. Personen anses inte heller vara tillförlitlig om per-

sonen i övrigt genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig att driva betalningsrörelse- eller valutaväxlingsverksamhet. Fristerna räknas från tidpunkten för granskning av registreringsanmälan eller den anmälan om personbyte som avses i 29 § 4 mom. till den tidpunkt då domen vunnit laga kraft.

Uppenbar olämplighet kan anses framgå i synnerhet av sådana lagstridiga åtgärder som hänför sig till penningtvätt eller i 34 a kap. 5 § i strafflagen avsedd finansiering av terrorism eller straffbart försök till en sådan gärning. Uppenbar olämplighet kan likaså anses framgå av sådana lagstridiga åtgärder som syftat till ekonomisk vinning på någon annans bekostnad. Som exempel på sådana brott kan nämnas bedrägeri och förskingring. Även brott som gäller försummelse av skyldigheter i anslutning till affärsverksamhet kan vanligen betraktas som brott som visar att en person är uppenbart olämplig att driva betalningsrörelse eller valutaväxlingsverksamhet. Länsstyrelsen i Södra Finlands län ska bedöma om ett brott är sådant att det med hänsyn till alla omständigheter som påverkar ärendet visar att en person är uppenbart olämplig att driva betalningsrörelse- eller valutaväxlingsverksamhet.

Oavsett att det inte förekommit några sådana straff som avses i bestämmelserna anses den sökande inte heller vara tillförlitlig om den sökande i övrigt genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig att driva betalningsrörelse- eller valutaväxlingsverksamhet. Sådan olämplighet kan påvisas av t.ex. en icke lagakraftvunnen dom för brott som avses i momentet. När tillförlitligheten bedöms kan det också beaktas att en person genom en lagakraftvunnen dom har dömts till fängelsestraff för mer än fem år sedan, om brottet visar att den sökande är uppenbart olämplig att driva betalningsrörelse- eller valutaväxlingsverksamhet.

Registrering söks genom ansökan hos länsstyrelsen i Södra Finlands län, som är centralmyndighet. Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om innehållet i registreringsanmälan.

Bestämmelsen baserar sig på artikel 36 i penningtvättsdirektivet. Enligt artikeln ska valutaväxlingskontor och kontor för översän-

dande av pengar ha tillstånd eller vara registrerade för att kunna bedriva sin affärsverksamhet. Medlemsstaterna ska dessutom i enlighet med artikel 36.2 se till att de behöriga myndigheterna vägrar licensiering eller registrering av sådana företag som avses i punkt 1, om de inte är övertygade om att de personer som styr eller kommer att styra affärsverksamheten eller som är de verkliga huvudmännen i sådana företag är lämpade för detta.

28 §. Registreringsskyldighet för tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företags-tjänster. I paragrafen föreskrivs om att tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster ska registreras innan verksamheten inleds. Registreringsskyldigheten ska gälla verksamhet enligt artikel 3.7 a—e i penningtvättsdirektivet. Lagstiftningen i Finland gäller inte truster, och därmed förekommer nästan inte alls några registreringar som gäller verksamhet enligt 23 d-punkten. Någon som är verksam i Finland kan givetvis tillhandahålla någon i utlandet åtgärder som hänför sig till bildande av truster och anordnande av förvaltning. Detsamma gäller för verksamhet enligt e-punkten.

Förutsättningarna för registrering motsvarar förutsättningarna för registrering av betalningsrörelse och valutaväxlingsverksamhet i 27 §. Bestämmelsen grundar sig på artikel 36 i penningtvättsdirektivet.

Registrering ska inte krävas av advokater eller av revisorer som avses i revisionslagen, med andra ord CGR-revisorer, CGR-sammanslutningar, GRM-revisorer, GRM-sammanslutningar eller deras biträden. I 6 kap. i revisionslagen föreskrivs om godkännande och registrering av revisorer, och i 30 § föreskrivs om tillsyn. I lagen om advokater (496/1958) föreskrivs om advokatverksamhet. Advokat är den som i egenskap av medlem i landets allmänna advokatförening införts i advokatregistret. Advokatföreningens stadgar fastställs genom beslut av justitieministeriet. Advokatföreningens styrelse ska övervaka advokaternas verksamhet. Även justitiekanslern övervakar advokatverksamheten. Det ingår i advokaternas uppgifter att i enlighet med anvisningarna för god advokatssed övervaka sådana biträdande jurister och andra anställda vid advokatbyråerna som

inte hör till förbundet. Eftersom tillförlitligheten i fråga om de ovan nämnda bedöms med stöd av andra bestämmelser är det inte nödvändigt att de börjar omfattas av den registreringskyldighet som avses i den föreslagna lagen.

Kapitalförvaltnings- och företagstjänster tillhandahålls förutom av advokater också av andra som tillhandahåller juridiska tjänster, t.ex. juridiska rådgivningsbyråer. De juridiska rådgivningsbyråerna har ofta hand om likadana uppdrag som advokaterna. De som äger sådana byråer har vanligen avlagt en juridisk examen, men de omfattas inte av de krav på yrkesskicklighet och utbildning som gäller för advokater. I Finland har verksamheten för dem som tillhandahåller juridiska tjänster, t.ex. juridiska rådgivningsbyråer, inte reglerats så som i de flesta andra länder i Europa. Om de som tillhandahåller juridiska tjänster eller om t.ex. en revisionsbyrå tillhandahåller ovan nämnda tjänster ska verksamhetsutövaren därför registreras med stöd av den föreslagna lagen.

29 §. *Betalningsrörelse- och valutaväxlingsregistret samt registret över företags-tjänster.* I enlighet med 1 mom. ska länsstyrelsen i Södra Finlands län vara registermyndighet. Enligt 13 § i personuppgiftslagen ska den registeransvarige se till att personbeteckningen inte onödigt antecknas i handlingar som skrivs ut eller upprättas på basis av personregistret.

I 2 mom. föreslås bestämmelser om datainnehållet i betalningsrörelse- och valutaväxlingsregistret och registret över företagstjänster. Enligt 1 punkten ska i registren införas en enskild näringsidkares fullständiga namn och personbeteckning. Om en enskild näringsidkare inte har någon finsk personbeteckning, ska personens födelsetid införas i registret. Med hjälp av personbeteckningen säkerställs identiteten för dem som införs i registren. Personbeteckningen är det tillförlitligaste sättet att identifiera en person, eftersom den alltid kvarstår oförändrad även om personen byter namn. I registret införs också en enskild näringsidkares firma enligt handelsregistret, eventuella bifirma, handelsregisternummer och besöksadress till varje verksamhetsställe från vilket förmedlingsverksamhet drivs. Med verksamhetsställe av-

ses byggnader, rum eller andra lokaler som näringsidkaren använder för kundtjänsten.

Enligt 2 punkten ska i registret också införas en finsk juridisk persons firma, eventuella bifirma, handelsregisternummer och besöksadress till varje verksamhetsställe från vilket verksamhet drivs.

Enligt 3 punkten införs i registret firma och handelsregisternummer för en filial som en utländsk juridisk person har registrerat i Finland samt besöksadress till varje verksamhetsställe från vilket verksamhet drivs. Med filial avses enligt 2 § i lagen angående rättighet att idka näring en sådan del av en utländsk sammanslutning eller stiftelse som i Finland, från ett fast driftställe beläget här i landet, fortlöpande driver rörelse eller utövar yrke i den utländska sammanslutningens eller stiftelsens namn och för dess räkning.

Enligt 4 punkten ska i registret införas namn, personbeteckning eller, i avsaknad av sådan, födelsetid och medborgarskap för filialens representant.

Enligt 5 punkten ska i registret införas fullständiga namn, personbeteckningar eller, i avsaknad av sådana, födelsetider och medborgarskap för sökande vilkas tillförlitlighet har utretts med stöd av 27 och 28 §.

Enligt 6 punkten ska i registret införas registerbeteckning och registreringsdatum. Enligt 6 punkten ska i registret införas den registerbeteckning som länsstyrelsen i Södra Finlands län tilldelat betalningsrörelsen, den som driver valutaväxlingsverksamhet samt tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster och den dag då aktören har införts i registret.

Enligt 7 punkten ska i registret införas orsaken till och tidpunkten för avförande ur registret.

Enligt 3 mom. ska i registret också införas uppgifter om dem som meddelats ett i 33 § avsett förbud att utan registrering driva verksamhet enligt 27 och 28 §.

De uppgifter som antecknats i betalningsrörelse- och valutaväxlingsregistret samt i registret över företagstjänster ska vara tidsenliga. I 4 mom. föreskrivs därför att ändringar i de uppgifter som införts i registret utan dröjsmål ska anmälas till länsstyrelsen i Södra Finlands län.

30 §. Avförande ur registret. Länsstyrelsen i Södra Finlands län ska avföra en registrerad ur registret, om den registrerade inte längre uppfyller registreringsvillkoren enligt 27 eller 28 § eller har upphört med sin verksamhet. Innan en registrerad avförs ur registret ska denne ges tillfälle att bli hörd.

5 kap. **Tillsyn och rätt att få uppgifter**

31 §. Tillsyn. I paragrafen föreskrivs om skyldighet att utöva tillsyn. Enligt 5 § i den gällande lagen om penningtvätt ska myndigheter som utövar tillsyn över anmälningsskyldiga, sparbanksinspektionen, centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker samt sparkasseinspektörer enligt lagen om andelslag utöva tillsyn över att de skyldigheter som föreskrivs i lagen om penningtvätt blir fullgjorda. I artikel 37.1 i penningtvättsdirektivet föreskrivs om övervakning (eng. monitoring) av de företag som omfattas av direktivet. Medlemsstaterna ska åtminstone kräva att de behöriga myndigheterna effektivt övervakar, och vidtar nödvändiga åtgärder för att säkerställa att de institut och personer som omfattas av direktivet uppfyller dess krav. Enligt punkt 2 ska medlemsstaterna se till att de behöriga myndigheterna har tillräckliga befogenheter, däribland möjlighet att kräva att sådana uppgifter lämnas som är relevanta för övervakningen, efterlevnaden och utförandet av kontroller, och tillräckliga resurser för att kunna fullgöra sina uppgifter. I punkt 3 sägs att när det gäller kreditinstitut, finansiella institut och kasinon ska de behöriga myndigheterna ha förstärkta övervakningsbefogenheter, i synnerhet möjlighet att utföra inspektioner på plats.

Enligt 1 mom. 1 punkten ska Finansinspektionen utöva tillsyn över de rapporteringsskyldiga som är dess tillsynsobjekt enligt lagen om Finansinspektionen. Med stöd av 3 § i lagen om Finansinspektionen ska Finansinspektionen övervaka i lagen angivna tillsynsobjekts och övriga finansmarknadsaktörers verksamhet så som föreskrivs i lagen om Finansinspektionen och i någon annan lag. I 5 § i samma lag föreskrivs om Finansinspektionens tillsynsobjekt. Finansinspektionens tillsyn gäller kreditinstitut som avses ovan i 2

§ 1 punkten samt i 2—9 punkten avsedda rapporteringsskyldiga med undantag för betalningsrörelser och valutaväxlingsverksamhet och andra än sådana som i form av huvudsaklig verksamhet tillhandahåller tjänster enligt 30 § 3—11 punkten i kreditinstitutslagen. I 3 kap. i lagen om Finansinspektionen föreskrivs om Finansinspektionens tillsynsbefogenheter. Tillsynsbefogenheterna omfattar vidsträckt granskningsrätt och rätt att få uppgifter för utövandet av tillsynen. Finansinspektionens tillsynsbefogenheter uppfyller det krav som anges i artikel 37.3 i penningtvättsdirektivet, nämligen att när det gäller kreditinstitut och finansiella institut ska de behöriga myndigheterna ha förstärkta övervakningsbefogenheter.

Enligt 1 mom. 2 punkten ska Försäkringsinspektionen utöva tillsyn över de rapporteringsskyldiga som avses i 2 § 10—13 punkten. Tillsynsbefogenheterna anges i lagen om försäkringsbolag (1062/1979), lagen om försäkringsföreningar (1250/1987), lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) och lagen om försäkringsförmedling (570/2005). Det är ändamålsenligt att Försäkringsinspektionens tillsyn i enlighet med nuvarande praxis kvarstår i syfte att säkerställa efterlevnaden av den nya lagen. Med stöd av 2 § 1 punkten i lagen om Försäkringsinspektionen (78/1999) ska Försäkringsinspektionen övervaka och inspektera tillsynsobjektets verksamhet så som särskilt bestäms om detta. Enligt 14 kap. 1 § i lagen om försäkringsbolag ska tillsynen över och inspektionen av försäkringsbolagen handhas av Försäkringsinspektionen, och i 4 § föreskrivs om Försäkringsinspektionens tillsynsbefogenheter. Enligt 12 kap. 1 § i lagen om försäkringsföreningar (1250/1987) ska tillsynen över och inspektionen av försäkringsföreningarna handhas av Försäkringsinspektionen, och i 4 § föreskrivs om tillsynsbefogenheterna. I 3 kap. i lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995) föreskrivs om tillsynen över utländska EES-försäkringsbolag och om tillsynsbefogenheterna, och i 7 kap. föreskrivs om tillsynen över försäkringsbolag från tredje land och om tillsynsbefogenheterna. Enligt bestämmelserna ska tillsynen över bolagen utövas av Försäkringsinspektionen. Försäkringsinspektionens tillsyns- och inspektions-

rättigheter uppfyller det krav på den behöriga myndighetens förstärkta övervakningsbefogenheter som anges i artikel 37.3 i penningtvättsdirektivet.

Enligt 1 mom. 3 punkten ska inrikesministeriet övervaka penningspelssammanslutningar som avses i lotterilagen samt näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i penningsspel. I 42 § 2 mom. i lotterilagen (1047/2001) föreskrivs om inrikesministeriets motsvarande riksomfattande tillsyn över anordnandet av lotterier. Kravet på förstärkta övervakningsbefogenheter enligt artikel 37.3 i penningtvättsdirektivet gäller kasinon. I 44 och 45 § i lotterilagen föreskrivs om tillsynsmyndigheternas rätt till upplysningar och kontrollrätt. Tillsynsbefogenheterna uppfyller kravet enligt penningtvättsdirektivet.

Enligt 1 mom. 4 punkten ska Ålands landstingsregering övervaka penningspelssammanslutningar på Åland.

Enligt 1 mom. 5 punkten ska Centralhandelskammarens revisionsnämnd övervaka CGR-revisorer och CGR-sammanslutningar och deras biträden. Centralhandelskammarens revisionsutskott ska inom sitt verksamhetsområde övervaka GRM-revisorer och GRM-sammanslutningar. Enligt artikel 37.5 i penningtvättsdirektivet får medlemsstaterna bl.a. när det gäller revisorer tillåta att den tillsyn som krävs enligt direktivet utövas av självreglerande organ, under förutsättning att dessa har de befogenheter som behövs.

Enligt 1 mom. 6 punkten ska revisionsnämnden för den offentliga förvaltningen och ekonomin övervaka OFR-revisorer och OFR-sammanslutningar.

Enligt 1 mom. 7 punkten ska länsstyrelsen i Södra Finlands län ansvara för tillsynen över dem som driver betalningsrörelse och valutaväxlingsverksamhet samt dem som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster. När det gäller dessa rapporteringsskyldiga är länsstyrelsen i Södra Finlands län den ansvariga centralmyndighet för registrering- en som avses i 27 och 28 §. Det är ändamåls- enligt att samma myndighet förordnas till tillsynsmyndighet även för dessa rapporte- ringsskyldiga.

Enligt 1 mom. 8 punkten ska länsstyrelsen övervaka fastighetsförmedlare, dem som har hand om bokföringsuppgifter enligt uppdrag, dem som tillhandahåller skatterådgivnings- tjänster och andra som tillhandahåller juri- diska tjänster än advokater. Dessutom ska länsstyrelsen övervaka dem som säljer eller förmedlar varor till den del som betalningen fås kontant till ett belopp av minst 15 000 euro eller som sammanhängande betalningar som tillsammans uppgår till minst 15 000 euro. Enligt 17 § i lagen om fastighetsför- medlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000) ska länsstyrelsen övervaka efter- levnaden av den nämnda lagen. I paragrafen föreskrivs också om länsstyrelsens rätt att få uppgifter. Enligt artikel 37.5 får medlemssta- terna tillåta att självreglerande organ utövar tillsyn enligt direktivet. De ovan nämnda rapporteringsskyldiga har dock inte något så- dant övergripande självreglerande organ som skulle ha tillräckliga tillsynsbefogenheter. Länsstyrelsen ska vara tillsynsmyndighet för de ovan nämnda instanserna, eftersom den redan i dagens läge utövar tillsyn över lag- ligheten hos flera näringar som är beroende av tillstånd, t.ex. förmedlingsverksamhet som gäller fastigheter och hyreslägenheter och hyreslokaler samt indrivningsverksamhet. Skyldigheten att utöva tillsyn gäller den läns- styrelse inom vars område den rapporteringss- kyldiga har ett verksamhetsställe. Tillsynen kan vara riskbaserad. Tillsynen över kontant- handel kan i enlighet med principen för risk- baserad tillsyn koncentreras till sådana när- ingsidkare som bedriver varuhandel och som löper förhållandevis stora risker när det gäller penningtvätt eller finansiering av terrorism. Som exempel på sådana branscher kan näm- nas juvelprodukter och ädelmetallsprodukter, konstverk eller försäljare eller förmedlare av färdmedel samt auktionsförrättare i sådana fall då ett stort mått av kontanta betalningar rör sig inom deras verksamhet. Dessutom ska länsstyrelsen utöva tillsyn över i 2 § 1 mom. avsedda rapporteringsskyldiga som inte hör till Finansinspektionens tillsynsobjekt. Såda- na finansiella institut är, t.ex. de som tillhan- dahåller kortfristiga snabbkrediter, leasing- tjänster och avbetalnings- och factoringfinan- sieringsbolag. I 32 § föreslås bestämmelser

om länsstyrelsens inspektionsrätt för tillsynen.

Enligt 1 mom. 9 punkten ska advokatföreningen övervaka advokaterna. Advokatföreningens stadgar fastställs genom beslut av justitieministeriet. Advokatföreningens styrelse ska övervaka advokaternas verksamhet. I 6 § i lagen om advokater föreskrivs om tillsynsbefogenheter. Också justitiekanslern har rätt att väcka ett tillsynsärende, om justitiekanslern anser att en advokat inte uppfyller sina förpliktelser. Advokatföreningens tillsynsnämnd handlägger och avgör tillsynsärendena. Advokatföreningen är ett sådant självreglerande organ som avses i artikel 37.5 i penningtvättsdirektivet.

När det gäller dem som förordnats att utöva tillsyn över en näringssektor eller bransch utvidgas tillsynen enligt förslaget så att den omfattar även tillsyn över fullgörandet av de skyldigheter som ingår i den nya lagen eller de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. I paragrafen föreslås inte några bestämmelser om detaljerade tillsynsmetoder eller mängden tillsyn, utan dessa frågor avgörs av tillsynsorganen i fråga. Tillsynen kan utövas antingen som särskild tillsyn eller tillsammans med annan inspektionsverksamhet. Tillsynen kan utövas riskbaserat enligt bedömning av hurdan risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism den berörda rapporteringsskyldiga anses medföra. Myndigheterna och andra som förordnats att utöva tillsyn ska ingripa i de försummelser och missförhållanden de lagt märke till i samband med övervakningen.

Enligt 2 mom. ska länsstyrelsen i Södra Finlands län på begäran och utan hinder av sekretessbestämmelserna ha rätt att av dem som driver betalningsrörelse- och valutaväxlingsverksamhet samt av dem som tillhandahåller kapitalförvaltnings- och företagstjänster få uppgifter som behövs för tillsynen över efterlevnaden av den nya lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Länsstyrelsen ska ha samma rätt att få uppgifter av de rapporteringsskyldiga som avses i 1 mom. 8 punkten. Till länsstyrelsen ska därmed lämnas de uppgifter och handlingar som behövs för tillsynen även om de innehåller information som kan betraktas som kundens affärs- eller yrkeshemligheter eller så-

dana uppgifter om kunden som person som verksamhetsutövaren inte annars får röja för utomstående. Rätten att få uppgifter ska gälla även uppgifter som lagrats med hjälp av automatisk databehandling och som ska vara tillgängliga för tillsynsmyndigheten i läsbar form, t.ex. på en datorskärm eller som pappersutskriften.

Enligt 3 mom. ska länsstyrelsen i Södra Finlands län ha rätt att för registrering enligt 27 och 28 § och för avförande ur registret enligt 30 § få uppgifter ur straffregistret och det bötesregister som avses i 46 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002).

Enligt 4 mom. ska tillsynsmyndigheten och de som förordnats att utöva tillsyn samt sparbanksinspektionen och centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker underrätta centralen för utredning av penningtvätt om tvivelaktiga affärstransaktioner som de upptäckt i samband med tillsynen. Tillsynsmyndigheten och andra som förordnats att utöva tillsyn kan på basis av omständigheter som uppdragats i samband med inspektion av sitt tillsynsobjekt eller annars i samband skötseln av sina uppdrag upptäcka tvivelaktiga affärstransaktioner eller eventuell finansiering av terrorism. En bestämmelse med motsvarande innehåll finns i 5 § 2 mom. i den gällande lagen om penningtvätt. Bestämmelsen baserar sig på artikel 25 i penningtvättsdirektivet.

Enligt 5 mom. ska länsstyrelsen i Södra Finlands län övervaka efterlevnaden av förordningen om information om betalaren när det gäller rapporteringsskyldiga som antecknats i betalningsrörelse- och valutaväxlingsregistret. Dessutom ska länsstyrelsen övervaka efterlevnaden av nämnda förordning i fråga om de rapporteringsskyldiga som avses i 2 § 1 mom., som inte hör till Finansinspektionens tillsynsobjekt. Enligt förordningen om information om betalaren ska betalarens betalningsleverantör se till att överföringar av medel åtföljs av fullständig information om betalaren. Förordningen innehåller även bestämmelser om skyldigheterna för betalningsmottagarens betalningsleverantör. Förordningen är direkt tillämplig rätt, men medlemsstaterna ska ha en myndighet som övervakar att förordningen iaktas (artikel 15.3).

I Finland utgörs största delen av de betalningar som hör till förordningens tillämp-

ningsområde av kontoöverföringar, direktdebiteringar och betalningar med kredit- eller betalkort. Sådana erbjuds i huvudsak av kreditinstitut och andra sammanslutningar som hör till deras finansiella företagsgrupper. Dessa övervakas av Finansinspektionen. De tillhandahållare av tjänster för överföring av medel som inte övervakas av Finansinspektionen har i den gällande lagen inte fastställs som sådana som ska övervakas enligt förordningen. Sådana tillhandahållare är betalningsrörelser och finansiella institut som inte hör till en finansiell företagsgrupp som övervakas av Finansinspektionen.

32 §. Tillsynsmyndighetens inspektionsrätt. Enligt 1 mom. ska den berörda tjänstemannen vid länsstyrelsen i Södra Finlands län ha rätt att för tillsynen över efterlevnaden av den nya lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den inspektera affärs- och lagerlokalerna för de rapporteringsskyldiga som införts i ett register som avses i 29 § samt för tillsynen över efterlevnaden av förordningen om information om betalaren inspektera affärs- och lagerlokalerna för rapporteringsskyldiga som införts i betalningsrörelse- och valutaväxlingsregistret. Bestämmelser om inspektionsrätt för länsstyrelsen med motsvarande innehåll finns i lagen om konkurrensbegränsningar (480/1992) och upphovsrättslagen (404/1961). Inspektionsrätten enligt lagen om konkurrensbegränsningar och upphovsrättslagen har visat sig fungera bra i praktiken. Inspektionsrätten bör vara tillräckligt omfattande för att tillsyn ska kunna utövas. En exakt reglerad inspektionsrätt har också förebyggande effekt. När näringsidkarna är medvetna om länsstyrelsens inspektionsrätt är de mera benägna att frivilligt lämna ut de uppgifter som behövs, vilket sparar på myndighetens resurser.

I 2 mom. föreskrivs om motsvarande inspektionsrätt för länsstyrelsen när det gäller affärs- och lagerlokaler för de rapporteringsskyldiga i fråga om vilka länsstyrelsen är tillsynsmyndighet. Dessutom ska länsstyrelserna för tillsynen över efterlevnaden av förordningen om information om betalaren ha rätt att inspektera affärs- och lagerlokalerna för sådana rapporteringsskyldiga som inte hör till Finlands inspektionens tillsynsobjekt som avses i 2 § 1 mom.

Enligt 3 mom. ska näringsidkaren för inspektioner ge den tjänsteman som avses i 1 och 2 mom. tillträde till affärs- och lagerlokaler som näringsidkaren har i sin besittning. Den tjänsteman som förrättar inspektion ska ha rätt att granska näringsidkarens bokföring, dataregistreringar och andra handlingar som kan ha betydelse för tillsynen över efterlevnaden av den nya lagen och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Den tjänsteman som förrättar inspektion ska ha rätt att kräva även muntliga förklaringar på platsen och protokollföra svaren. Det innebär att den tjänsteman som förrättar inspektion får t.ex. banda eller anteckna de muntliga förklaringar som han eller hon fått på platsen.

Enligt 4 mom. ska polisen, så som bestäms särskilt, ge handräckning när inspektioner som avses i 1 och 2 mom. förrättas. I polislagen (493/1995) finns bestämmelser om handräckning av polisen. Möjligheten att få handräckning av polisen har visat sig vara till nytta för andra inspektionsuppgifter som ålagts länsstyrelsen.

33 §. Tvångsmedel. Enligt 1 mom. ska länsstyrelsen i Södra Finlands län kunna förbjuda sådan betalningsrörelse eller valutaväxlingsverksamhet samt sådant tillhandahållande av kapitalförvaltnings- och företags-tjänster som i strid med lagen drivs utan registrering. Förbudet meddelas den sammanslutning som utövar verksamhet eller någon annan näringsidkare. Ett beslut av länsstyrelsen i Södra Finlands län har en juridiskt bindande betydelse för verksamhetsutövaren, och därför ska beslutet meddelas skriftligen och delges de berörda. Beslutet delges i den ordning som föreskrivs i lagen om delgivning i förvaltningsärenden. I enlighet med den allmänna principen om hörande ska länsstyrelsen i Södra Finlands län innan förbudet meddelas ge de berörda tillfälle att yttra sig. Länsstyrelsen ska också i enlighet med 29 § anteckna det förbud som avses i momentet i betalningsrörelse- och valutaväxlingsregistret eller registret över företagstjänster.

I paragrafen föreskrivs vidare om de tvångsmedel som länsstyrelsen i Södra Finlands län förfogar över när det gäller dem som införts i registret. Länsstyrelsen ska kunna uppmana den som införts i registret att inom utsatt tid fullgöra sin skyldighet, om

denna har försummat skyldigheten att enligt 29 § 4 mom. informera länsstyrelsen om ändringar i registeruppgifterna.

Om försummelse är grova eller om de trots uppmaning upprepas, kan länsstyrelsen i Södra Finlands län enligt momentet förbjuda rörelsens verksamhet delvis eller helt för en viss tid.

Enligt hänvisningsbestämmelsen i momentet ska i fråga om vite i övrigt tillämpas vad som bestäms i viteslagen (1113/1990). Hänvisningen gäller också vitesbeloppet. Enligt 8 § i viteslagen ska vitesbeloppet bestämmas med beaktande av huvudförpliktelsens art och omfattning, den förpliktades betalningsförmåga och övriga omständigheter som inverkar på saken. Vitesbeloppet påverkas därmed av åtminstone verksamhetens omfattning och omsättningens storlek. Vitet bör dimensioneras så att det effektivt hindrar någon från att bryta mot förbudet. I 23 § i viteslagen finns en bestämmelse om delgivning av förbud som förenats med vite. Vite utdöms av den länsstyrelse som förelagt det.

6 kap. Särskilda bestämmelser

34 §. Utbildning och skydd för anställda. I paragrafen föreskrivs som utbildning och skydd för anställda. Skyldigheter som hänför sig till förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism bör tas in i utbildningsprogrammet för personalen. Utbildning bör ordnas regelbundet i synnerhet för sådana personalgrupper som har att göra med kundförhållanden, produktutveckling samt system för utredning, förvaring och betalning. Skyldigheten att utbilda anställda och meddela dem anvisningar baserar sig på artikel 35 i penningtvättsdirektivet. Enligt artikeln ska de rapporteringsskyldiga vidta lämpliga åtgärder för att deras berörda anställda får kännedom om gällande bestämmelser som utfärdats i enlighet med direktivet. Bland annat ska de berörda anställda delta i särskilda fortlöpande utbildningsprogram som är avsedda att hjälpa dem att känna igen transaktioner som kan ha samband med penningtvätt eller finansiering av terrorism samt ge dem vägledning om hur de ska handla i sådana fall.

I 2 mom. föreslås en bestämmelse som gäller skydd för de anställda. Den rapporte-

ringsskyldiga ska genomföra lämpliga och tillräckliga åtgärder för att skydda de anställda som gör en anmälan som avses i 23 eller 24 §. Bestämmelsen baserar sig på artikel 26 i penningtvättsdirektivet. Enligt gällande praxis framgår inte enskilda anställdas namn av de anmälningar som lämnas in till centralen för utredning av penningtvätt. I syfte att skydda de anställda är det befogat att fortsätta med samma praxis.

Enligt 3 mom. ska den rapporteringsskyldiga ha för sin verksamhet lämpliga anvisningar för förfarandena för kundidentifiering och kundkontroll samt för fullgörandet av omsorgs- och rapporteringsskyldigheten i anslutning till förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. De interna anvisningarna bör täcka olika slags distributionskanaler och produkter samt tjänster som lagts ut liksom eventuella ombudsförhållanden.

35 §. Centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter. Den föreslagna paragrafen om uppgifterna för centralen för utredning av penningtvätt motsvarar i huvudsak den gällande lagen. Centralen för utredning av penningtvätt är en självständig enhet vid centralkriminalpolisen. Som en uppgift för centralen för utredning av penningtvätt föreslås för det första att den ska förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism. I 2 mom. definieras vad som avses enligt i denna paragraf med förhindrande och utredning av penningtvätt. Med förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism avses mottagande, registrering och utredning av anmälningar som gäller misstankar om penningtvätt och finansiering av terrorism samt undersökning av penningtvätt och finansiering av terrorism och av det brott genom vilket de tillgångar eller den vinning av ett brott som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism har fått.

Enligt 1 mom. 2 och 3 punkten ska centralen för utredning av penningtvätt främja myndighetssamarbetet vid bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism samt samarbeta och utbyta information med myndigheter i en främmande stat och internationella organisationer som utreder penningtvätt och finansiering av terrorism. Fall som gäller penningtvätt och finansiering av terrorism har ofta kopplingar till flera olika stater.

Därför utgör också samarbetet mellan myndigheter i olika länder ett viktigt delområde i kampen mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Bestämmelsen motsvarar artikel 22 i penningtvättsdirektivet.

Bestämmelserna i 4–6 punkten är nya. Centralen för utredning av penningtvätt ska samarbeta med de rapporteringsskyldiga samt kommentera verkningarna av anmälningarna. Bestämmelsen motsvarar artikel 35.3 i penningtvättsdirektivet. Enligt direktivet ska det i de fall det är möjligt ses till att det lämnas lämplig feedback avseende effektiviteten och uppföljningen av rapporter om misstänkt penningtvätt eller finansiering av terrorism. Dessutom ska centralen för utredning av penningtvätt samla statistik över antalet anmälningar med stöd av 23 och 24 § och antalet förordnanden att avbryta affärstransaktioner med stöd av 26 §. Bestämmelsen baserar sig på artikel 33.

Med stöd av den utredning som centralen för utredning av penningtvätt skaffat och fått avgör den om det är befogat att misstänka att brott har begåtts. Utredningen utförs i form av polisundersökning enligt 37 § i polislagen (493/1995). En rapport om verksamheten vid centralen för utredning av penningtvätt samt om de allmänna framstegen för verksamheten mot penningtvätt och finansiering av terrorism ska även i fortsättningen lämnas in till inrikesministeriet, som övervakar centralkriminalpolisens verksamhet.

36 §. Registret för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism. I paragrafen föreskrivs om registret för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Centralen för utredning av penningtvätt ska föra ett register i syfte att fullgöra de uppgifter som i den föreslagna lagen anges för centralen.

Registret är ett i 6 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003) avsett permanent personregister som förs med hjälp av automatisk databehandling och som är avsett för att användas av en polisenhet, centralen för utredning av penningtvätt. Centralen för utredning av penningtvätt ska vara registeransvarig. Enligt 13 § i den gällande lagen om penningtvätt gäller i fråga om behandling av uppgif-

ter om tvivelaktiga affärstransaktioner vad som i lagen om polisens personregister bestäms om personregister avsedda för en polisens bruk. Lagen om polisens personregister har upphävts genom lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003). Med stöd av den gällande lagen om penningtvätt sparas de anmälningar om tvivelaktiga affärstransaktioner som lämnats in till centralen för utredning av penningtvätt i ett personregister enligt 6 § 2 mom. i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet vilket är avsett för en polisens bruk. Centralkriminalpolisen är registeransvarig. Det är inte fråga om ett riksomfattande register, utan endast anställda vid centralen för utredning av penningtvätt har åtkomsträtt till registret. Det föreslås nu att bestämmelser om penningtvättsregistret ska tas in i den nya lagen. Avsikten är dock inte att ändra gällande praxis. Det är fråga om registret som är avsett att användas enbart av centralen för utredning av penningtvätt.

Enligt 2 mom. ska registret för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism kunna innehålla behövliga uppgifter som skaffats och fått för fullgörandet av uppdrag enligt 35 § och behövliga uppgifter och handlingar som fåtts med stöd av 37 §.

Enligt 3 mom. ska registret för förhindrande och utredning av penningtvätt och terrorism få användas endast av anställda vid centralen för utredning av penningtvätt. Uppgifter ska få användas och lämnas ut endast i syfte att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism. Enligt 12 § i den gällande lagen om penningtvätt har centralen för utredning av penningtvätt rätt att registrera, använda och lämna ut uppgifter som den fått endast i syfte att förhindra och utreda penningtvätt.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse om vilka uppgifter om en persons identitet som ska få registreras. Av de uppgifter som gäller en persons identitet ska få registreras fullständigt namn, födelsedatum, personbeteckning, kön, modersmål, medborgarskap, civilstånd, födelsestat, födelsekommun, hemkommun, yrke, adress och telefonnummer eller annan kontaktinformation, uppgift om att personen avlidit samt uppgifterna i en utländsk persons

resedokument, t.ex. nummer eller någon annan identifieringsuppgift. Med någon annan identifieringsuppgift i fråga om resedokument avses en uppgift med vars hjälp resedokumentet kan individualiseras. När det gäller resedokument som inte försetts med något nummer kan det handla om uppgifter om plats och tid för utfärdandet samt vem som har utfärdat resedokumentet.

Enligt 5 mom. ska den registrerade inte ha rätt till insyn i uppgifterna i penningtvätsregistret, eftersom erhållandet av uppgifter kan inverka negativt på möjligheterna att utreda brott. Dataombudsmannen ska dock ha rätt att på begäran av den registrerade kontrollera att uppgifterna om den registrerade är lagenliga.

I 6 mom. föreskrivs om avförande av uppgifter ur registret. Uppgifterna i informationssystemet för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism ska avföras tio år efter den senaste anteckningen om misstankar som gäller penningtvätt eller finansiering av terrorism.

I 7 mom. föreslås en hänvisning till lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

37 §. Rätten att få, använda och lämna ut uppgifter. I paragrafen föreskrivs om den rätt som centralen för utredning av penningtvätt ska ha att få uppgifter och handlingar som behövs för att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar i huvudsak 12 § i den gällande lagen om penningtvätt.

Enligt 1 mom. gäller att utan hinder av vad som bestäms om hemlighållande av uppgifter om affärs- och yrkeshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden eller ekonomiska ställning ska centralen för utredning av penningtvätt ha rätt att av myndigheter och av sammanslutningar som har tillsatts för att ha hand om offentliga uppdrag och av rapporteringsskyldiga avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som behövs för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Momentet innebär att utredningscentralens rätt att få uppgifter som behövs för att förhindra och utreda penningtvätt och terrorism åsidosätter sekretessbestämmelserna om affärs- och yrkeshemligheter

eller en individs, sammanslutningars eller stiftelses ekonomiska förhållanden eller ekonomiska ställning.

Utredningscentralens rätt att få uppgifter har avgränsats till att gälla uppgifter som behövs för utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Eftersom begäran om uppgifter av en enskild sammanslutning eller person förutsätter att nödvändigheten av uppgifterna prövas omsorgsfullt, föreslås i momentet en bestämmelse enligt vilken en polisman som tillhör befälet och är anställd vid utredningscentralen ska besluta om att uppgifterna ska skaffas. Uppgifterna ska begäras skriftligen. Bestämmelsen motsvarar 12 § 3 mom. i den gällande lagen om penningtvätt.

I 3 mom. föreskrivs om utredningscentralens rätt att få uppgifter av en enskild sammanslutning eller person. Med anledning av de anmälningar om tvivelaktiga affärstransaktioner som utredningscentralen har tagit emot i enlighet med 23 och 24 § får den av den rapporteringsskyldiga alla uppgifter och handlingar som kan ha betydelse för möjligheterna att utreda misstankarna. I denna paragraf föreskrivs om rätt att få uppgifter av andra än den rapporteringsskyldiga som lämnat in en anmälan om en tvivelaktig affärstransaktion. Penningtvätt och finansiering av terrorism ingår i yrkesmässig och organiserad brottslighet. Det allmänna bästa kräver att anmälningar om tvivelaktiga affärstransaktioner utreds som en metod för att motverka penningtvätt och finansiering av terrorism. För den verksamhet i syfte att utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism som centralen för utredning av penningtvätt bedriver behövs det omfattande rätt att få information. Om det finns anledning att misstänka brott, överförs ärendet till förundersökning, och då skaffas uppgifterna i enlighet med bestämmelserna om utredning av brott. Efter att utredningscentralen har tagit emot en anmälan om en tvivelaktig affärstransaktion är det ofta till en början omöjligt för centralen att på basis av de erhållna uppgifterna bedöma sannolikheten för att ett brott har begåtts. För att kunna utreda en anmälan om en tvivelaktig affärstransaktion behöver utredningscentralen uppgifter inte bara av den rapporteringsskyldiga utan också av andra par-

ter. Paragrafen motsvarar 12 § 3 mom. i den gällande lagen om penningtvätt. Uppgifterna ska fås avgiftsfritt. Enligt den gällande lagen gäller avgiftsfriheten sådana uppgifter som utredningscentralen begär att få av myndigheter och av sammanslutningar som har tillsatts för att handha en offentlig uppgift. I praktiken har också andra lämnat uppgifter avgiftsfritt.

I 4 mom. föreslås en bestämmelse som gäller den rätt som centralen för utredning av penningtvätt ska ha att använda och lämna ut uppgifter som den fått med stöd av lagen. Utredningscentralen ska få använda och lämna ut uppgifter som den fått med stöd av lagen endast i syfte att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism. För det nämnda ändamålet ska uppgifter kunna lämnas ut till exempelvis förundersöknings- och åklagarmyndigheter samt i den nya lagen avsedda myndigheter som förordnats att utöva tillsyn och andra som förordnats att utöva tillsyn. Uppgifter ska dessutom kunna lämnas ut till myndigheter i en främmande stat. I sådana fall bör ändamålet med uppgifterna utredas noggrant. Som ett villkor för utlämnande av uppgifter kan uppställas att den avtalspart som tar emot uppgifterna inte utan förhandssamtycke får använda eller lämna ut uppgifterna eller bevismaterialet för utredning eller rättegångsåtgärder avseende ett annat ärende än det som har nämnts i begäran.

38 §. Allmän omsorgsplikt för vissa myndigheter. I paragrafen föreslås en bestämmelse som gäller vissa myndigheters skyldighet att se till att det i den egna verksamheten fästs uppmärksamhet vid förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism. Bestämmelsen gäller skatte-, tull-, gränsbevaknings- och utsökningsmyndigheterna samt konkursombudsmännen. Varje myndighet ska själv överväga hur omsorgsskyldigheten ska kunna fullgöras så ändamålsenligt som möjligt. I myndigheternas prövning ingår också att fastslå de uppgiftsområden där information som är av betydelse för penningtvätt eller finansiering av terrorism kan uppdagas. Myndigheterna bör försöka utveckla arbetsmetoderna så att de som arbetar inom uppgiftsområdena fäster uppmärksamhet vid att göra iakttagelser om pen-

ningtvätt och finansiering av terrorism. Bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism bör göras kända även i vidare kretsar inom förvaltningen i samband med personalutbildning. Myndigheterna bör på det sätt de finner lämpligt se till att tvivelaktiga affärstransaktioner eller misstankar om finansiering av terrorism vilka uppdagas i samband med fullgörandet av uppgifterna rapporteras till centralen för utredning av penningtvätt. För fullgörande av omsorgsskyldigheten behöver myndigheterna inte avgöra om de tvivelaktiga affärstransaktioner eller en viss persons agerande som myndigheten fått kännedom om uppfyller rekvisitet för penningtvätt eller finansiering av terrorism. Utredningsuppgiften ingår i uppgifterna för centralen för utredning av penningtvätt, som har vidsträckt befogenheter när det gäller att utreda penningtvätt och finansiering av terrorism.

Det föreslås bli bestämt särskilt om tull- och gränsbevakningsmyndigheternas uppgifter som förundersökningsmyndighet, eftersom tull- och gränsbevakningsmyndigheterna under vissa förutsättningar är förundersökningsmyndigheter i fråga om penningtvättsbrott. Med stöd av 43 § i tullagen (1466/1994) är tullmyndigheten behörig att utföra förundersökning enligt tullagen när det gäller tullbrott. Med tullbrott avses enligt 3 § 1 mom. 5 punkten i tullagen bl.a. sådant häleri som avses i 32 kap. 1 § 2 mom. i strafflagen i vilket ingår import eller export av egendom. Med stöd av 42 § i gränsbevakningslagen kan gränsbevakningsväsendet göra förundersökning bl.a. i fråga om brott där det misstänks brott mot bestämmelserna eller föreskrifterna om passerande av en av gränsbevakningsväsendet övervakad gräns. När det gäller brottslighet som passerar gränserna är gränsbevakningsväsendet behörigt att utföra förundersökning t.ex. i fråga om häleri- och penningtvättsbrott som avses i 32 kap. i strafflagen.

Enligt 2 mom. ska en polisman som tillhör befälet och som är anställd vid centralen för utredning av penningtvätt kunna meddela tull- och gränsbevakningsmyndigheterna ett förordnande att under högst fem vardagar hålla inne medel, om en sådan åtgärd behövs för förhindrande eller utredning av penning-

tvätt eller finansiering av terrorism. Åtgärden effektiviserar spårningen av brottsliga medel och i synnerhet möjligheterna att återta vinningen av ett brott. Med medel avses kontanta medel enligt definitionen i artikel 2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1889/2005 av den 26 oktober 2005 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur gemenskapen. Med kontanta medel avses enligt artikel 2.2 a för det första överlåtbara innehavarpapper, inbegripet penninginstrument utställda på innehavaren, exempelvis resecheckar. Med kontanta medel avses dessutom överlåtbara värdepapper (inbegripet checkar, reverser eller skuldebrev samt postanvisningar), som antingen är utställda på innehavaren, har endosserats utan inskränkning, är utställda på en fiktiv betalningsmottagare eller annars har en sådan form att rätten till dem övergår vid leverans, samt ofullständiga instrument (inbegripet checkar, reverser eller skuldebrev samt postanvisningar) som är undertecknade, men där betalningsmottagarens namn är utelämnat. Enligt artikel 2.2 b avses med kontanta medel även kontanter, dvs. sedlar och mynt som är i omlopp som betalningsmedel. Lördagar inte ska räknas som vardagar. Motsvarande bestämmelse införs i 26 §.

39 §. Skadeståndsskyldighet. I paragrafen föreskrivs om de rapporteringsskyldigas skadeståndsskyldighet. Bestämmelsen motsvarar 15 § i den gällande lagen om penningtvätt. Av paragrafen framgår under vilka förutsättningar den rapporteringsskyldiga ska ersätta den skada denne förorsakat. Ersättningsskyldigheten gäller endast ekonomiska skador. Om den rapporteringsskyldiga i samband med fullgörandet av sina skyldigheter enligt eller med stöd av den nya lagen har iakttagit sådan omsorg som skäligen kan krävas av denne i respektive situation, ska den rapporteringsskyldiga inte vara skyldig att ersätta den skada som förorsakats en part i affärstransaktionen. Detta gäller också om det senare uppdagas att det inte handlade om en affärstransaktion som bör bestraffas som penningtvätt eller något annat brott. Bestämmelsen motsvarar artikel 26 i penningtvättsdirektivet.

I 2 mom. föreslås i likhet med 15 § 2 mom. i den gällande lagen om penningtvätt en be-

stämmelse enligt vilken skadeståndslagen gäller i fråga om rapporteringsskyldigas ersättningsskyldighet i övrigt.

40 §. Brotts mot kraven på kundkontroll. Enligt paragrafen ska den som uppsåtligt eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna om krav på kundkontroll enligt 6—9 eller 17—21 § eller mot bestämmelserna om skyldighet att bevara uppgifterna om kundkontroll enligt 10 §, för brott mot kraven på kontroll dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag. Bestämmelsen motsvarar 16 § i den gällande lagen om penningtvätt med den skillnaden att det tidigare brottet mot identifieringsplikten utvidgas till att gälla brott mot kraven på kundkontroll. Enligt artikel 39 i penningtvättsdirektivet ska medlemsstaterna se till att rapporteringsskyldiga kan hållas ansvariga för överträdelser av de nationella bestämmelser som antagits i enlighet med penningtvättsdirektivet.

41 §. Registreringsföreseelse. I syfte att effektivisera fullgörandet av registreringskyldigheten enligt 27 och 28 § föreslås i paragrafen bli bestämt om att brott mot registreringskyldigheten ska vara straffbart. Enligt 16 b § i den gällande lagen om penningtvätt är brott mot skyldigheten att anmäla betalningsrörelseverksamhet straffbart.

42 §. Rapporteringsföreseelse som gäller penningtvätt. I syfte att effektivisera fullgörandet av rapporteringsskyldigheten enligt 23 och 24 § tystnadsplikt enligt en 25 § samt utredningsskyldighet en föreslås i paragrafen bli bestämt om att brott mot rapporteringsskyldigheten ska vara straffbart. Bestämmelsen motsvarar 16 a § i den gällande lagen om penningtvätt.

43 §. Betalningstjänstföreseelse. I denna paragraf ska föreskrivas om en ny betalningstjänstföreseelse. I bestämmelsen föreskrivs på det sätt som förutsätts i artikel 15.1 i förordningen om information om betalaren om sanktioner vid överträdelser av förordningens bestämmelser. De gärningar som avses i paragrafen straffbara endast om de är uppsåtliga eller av grov oaktsamhet, och gärningen är med stöd av paragrafen inte straffbar om den är ringa eller om strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.

I 1 mom. 1 punkten föreskrivs om situationer där betalningsleverantören bryter mot förordningens bestämmelser om lämnande, medsändande och bevarande av information om betalaren. Artikel 5 i förordningen ålägger betalningsleverantörerna att se till att överföringar av medel åtföljs av fullständig information om betalaren och att bevara informationen under fem års tid. I artikel 6 i förordningen finns en specialbestämmelse om betalningar från en EES-stat till en annan och i artikel 7 en specialbestämmelse om betalningar till andra än EES-stater. Artikel 11 ålägger betalningsmottagarens betalningsleverantör och artikel 13.5 förmedlande betalningsmottagare att under fem års tid bevara all information som mottagits om betalaren.

Paragrafens 1 mom. 2 punkt gäller situationer där betalningsmottagarens betalningsleverantör inte har sådana metoder som avses i artikel 8 i förordningen för att kunna upptäcka om information om betalaren saknas.

Med stöd av 1 mom. 3 punkten straffas betalningsmottagarens betalningsleverantörer som inte förfar på det sätt som bestäms i artikel 9 och 10 när de upptäcker att informationen om betalaren i samband med inkommande betalningar saknas eller är ofullständig.

Med stöd av 1 mom. 4 punkten straffas betalningsleverantörer som inte på det sätt som avses i artikel 14 samarbetar med de myndigheter som ansvarar för bekämpning av penningtvätt eller finansiering av terrorism i den medlemsstat där de är etablerade.

44 §. Sökande av ändring i beslut av länsstyrelsen i Södra Finlands län. Enligt hänvisningsbestämmelsen i 1 mom. ska beslut av länsstyrelsen få överklagas hos förvaltningsdomstolen så som föreskrivs i förvaltningsprocesslagen.

Enligt 2 mom. ska de beslut om avförande ur registret och om verksamhetsförbud för viss tid som länsstyrelsen i Södra Finlands län fattat följas även om de överklagats, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat. Avförande ur registret baserar sig vanligen på att rörelsen inte längre uppfyller villkoren för registrering eller på att rörelsen fortgående och grovt har förfarit lagstridigt. Också verksamhetsförbud för viss tid baserar sig på allvarliga försummelse. Det är därför inte lämpligt att en rörelse ska kunna fortsät-

ta med sin verksamhet under en rent av långvarig besvärprocess.

45 §. Ikraftträdande. I paragrafen föreslås en bestämmelse om tidpunkten för ikraftträdandet.

46 §. Övergångsbestämmelser. Den nya lagen ska tillämpas även på kunder vilkas affärsförbindelse med den rapporteringsskyldiga har inletts före lagens ikraftträdande. Åtgärderna för kundkontroll ska vidtas på basis av riskbedömning. Om riskbedömning föreskrivs i 6 § 3 mom. Bestämmelsen grundar sig på artikel 9.6 i penningtvättsdirektivet. Enligt denna artikel ska de rapporteringsskyldiga inte endast tillämpa åtgärder för kundkontroll på nya kunder, utan även på befintliga kunder, om det efter en riskbedömning anses lämpligt. Dessutom föreslås i paragrafen en övergångstid för ibruktagandet av metoderna för riskhantering. De rapporteringsskyldiga ska anpassa sina metoder för riskhantering som avses i 6 § 3 mom. till denna lag inom 12 månader efter lagens ikraftträdande. Det behövs en övergångstid, eftersom utvecklandet och ibruktagandet av riskhanteringsmetoder kräver att vissa rapporteringsskyldiga ändrar sina datasystem och verksamhetsprocesser

I paragrafen föreslås en bestämmelse enligt vilken en i 27 och 28 § avsedd näringsidkare som när lagen träder i kraft driver verksamhet som ska registreras enligt den nya lagen och som har lämnat in en registreringsansökan som avses i 27 eller 28 § inom sex månader efter det att lagen trädde i kraft ska få fortsätta sin verksamhet utan registrering tills registreringsärendet har avgjorts.

1.2 Lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningssuppgifter

18 §. Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter. I paragrafen finns bestämmelser med stöd av vilken skatteförvaltningen utan hinder av sekretessskyldigheten på eget initiativ kan lämna ut beskattningssuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige. Det föreslås att paragrafen kompletteras med en bestämmelse med stöd av vilken skatteförvaltningen på eget initiativ ska få lämna ut uppgifter till

centralen för utredning av penningtvätt, när det i samband med skattekontrollen har upptäckts tvivelaktiga affärstransaktioner eller när det kan misstänkas att medel som ingår i affärstransaktionen används till finansiering av terrorism eller straffbart försök till detta.

1.3 Kreditinstitutslagen

145 §. Kundkontroll. I paragrafen föreslås tekniska ändringar som föranleds av den nya lagen om penningtvätt. Enligt det tredje penningtvättsdirektivet ska kraven på kundkontroll tillämpas riskbaserat. Ett kreditinstitut och ett finansiellt institut som hör till samma finansiella företagsgrupp ska ha tillräckliga riskhanteringssystem för att de ska kunna bedöma de risker som kunderna medför. I 2 mom. föreslås en bestämmelse om riskhanteringssystem, och i sista meningen i 1 mom. föreslås en bestämmelse om nyttiggörandet av systemen när det gäller kundkontroll. Bestämmelserna i 3 och 4 mom. motsvarar i sak den gällande lagen.

1.4 Lagen om värdepappersföretag

69 §. Kundkontroll. Med anledning av den nya lagen om penningtvätt föreslås i paragrafen motsvarande ändringar som i 145 § i kreditinstitutslagen.

1.5 Lagen om placeringsfonder

144 §. Med anledning av den nya lagen om penningtvätt föreslås i paragrafen motsvarande ändringar som i 145 § i kreditinstitutslagen.

1.6 Lagen om värdeandelssystemet

29 b §. Kundkontroll. Med anledning av den nya lagen om penningtvätt föreslås i paragrafen motsvarande ändringar som i 145 § i kreditinstitutslagen.

2 Ikraftträdande

Lagändringarna förutsätter att de rapporteringsskyldiga ordnar utbildning för personalen. Det här gäller i synnerhet nya rapporte-

ringsskyldiga. Med anledning av förpliktelserna enligt det tredje penningtvättsdirektivet föreslås lagarna dock träda i kraft så snart som möjligt.

3 Lagstiftningsordning

Den gällande lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt stiftades i vanlig lagstiftningsordning med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 30/1997 rd, GrUU 52/2002 rd). En breddning av lagens tillämpningsområde till förhindrande och utredning av finansiering av terrorism enligt 34 a kap. 5 § i strafflagen och bestämmelserna om de skyldigheter avseende identifiering, omsorg och anmälningar som åläggs de rapporteringsskyldiga har med hänsyn till grundlagsutskottets tidigare utlåtanden inte varit problematiska med tanke på den näringsfrihet som är tryggad enligt 18 § 1 mom. i grundlagen eller med tanke på det skydd för privatlivet och för personuppgifter som är tryggt genom 10 § i grundlagen. Inte heller rapporteringsskyldigheten för advokater och dem som affärs- och yrkesmässigt tillhandahåller andra juridiska tjänster är problematisk i kombination med garantierna för en rättvis rättegång enligt 21 § 2 mom. i grundlagen, om rapporteringsskyldigheten avgränsas så att det förtroliga förhållandet mellan biträdet och dennes kund respekteras. Detta krav utsträcks också till förundersökning i brottsärenden och till motsvarande faser som föregår en rättegång.

I denna proposition föreslås bestämmelser om registreringsskyldighet i fråga om betalningsrörelse, valutaväxlingsverksamhet och kapitalförvaltnings- och företagstjänster. Grundlagsutskottet har i sin praxis ansett att reglering av registreringsskyldighet i sak kan jämföras med reglering av tillståndsplikt (GrUU 24/2000 rd, GrUU 45/2001 rd, GrUU 56/2002 rd). Förslaget måste analyseras med tanke på den i 18 § 1 mom. i grundlagen tryggade näringsfriheten. Syftet med regleringen är att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

Regleringen bygger på registreringsskyldighet och har fullt acceptabla grunder med tanke på de grundläggande fri- och rättigheterna. Den gäller yrkesmässig verksamhet. I

fråga om betalningsrörelserna och dem som driver valutaväxlingsverksamhet omfattar registreringsskyldigheten inte verksamhet som bedrivs tillfälligt och i mycket begränsad omfattning.

Registreringskravet baserar sig på Europeiska gemenskapens lagstiftning. En aktör som uppfyller villkoren för registrering ska ha rätt att bli registrerad. Lagförslaget innehåller noggranna bestämmelser om villkoren för införing i registret och villkoren inrymmer bunden prövning. Avförande ur registret av en registrering som ger rätt att idka näring jämföras med återkallande av verksamhetstillstånd, vilket som myndighetsåtgärd som ingriper i individens rättsliga ställning är strängare än om en ansökan om tillstånd avslås (GrUU 19/2002 rd, GrUU 56/2002 rd). Avförande ur registret är möjligt bara när den registrerade inte längre uppfyller de föreskrivna villkoren för registrering eller har upphört med sin verksamhet. Här är det inte ändamålsenligt med en varning eller anmärkning, eftersom det för registrering förutsätts att den sökande anses vara tillförlitlig. Om den sökande inte längre anses vara tillförlitlig är orsaken enligt bestämmelsen att näringsidkaren har gjort sig skyldig till ett brott som kan anses visa att personen är uppenbart olämplig att driva betalningsrörelse eller valutaväxlingsverksamhet eller tillhandahålla kapitalförvaltnings- eller företags-tjänster.

Förslaget innehåller bemyndiganden att utfärda förordning. Det föreslås att närmare bestämmelser om fullgörande av skyldigheterna gällande kundkontroll ska utfärdas genom förordning av statsrådet. I sak motsvarar bemyndigandet bestämmelserna i den gällande lagen om penningtvätt. Det gällande bemyndigandet har föreskrivits med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 52/2002 rd). Det föreslås att författningsnivån ändras från inrikesministeriets förordning till statsrådets förordning. Motiveringen till detta är att lagens tillämpningsområde omfattar områden som hör till flera ministeriers ansvarsområde. Det föreslås dessutom att närmare föreskrifter om kunder, produkter, tjänster och affärstransaktioner där risken för penningtvätt eller

finansiering av terrorism är låg eller högre än normalt och om de förfaranden som ska iaktas i sådana situationer. Om detta ska bestämmas i en förordning av statsrådet om genomförande av tredje penningtvättsdirektivet och av de rättsakter som Europeiska gemenskapernas kommission antagit med stöd av det.

De föreslagna bemyndigandena att utfärda förordning är antingen tekniska bestämmelser om förfaranden och gäller detaljer eller har karaktär av verkställighetsbestämmelser. Utfärdandet av förordning är i huvudsak bundet till genomförandet av de bestämmelser som anges särskilt i kommissionens tredje penningtvättsdirektiv.

Om grunderna för rättigheter och skyldigheter har föreskrivits tillräckligt exakt och noggrant avgränsat när hänsyn tas till arten hos den verksamhet som regleringen gäller. Grundlagsutskottets har ansett att för att precisera innehållet i bemyndigandena har det med tanke på konstitutionen varit tillräckligt att i lag binda deras användning till vad som är nödvändigt för att uppfylla kraven i direktiv eller unionens andra bestämmelser (t.ex. GrUU 12 och 13/1996 rd samt GrUU 17/2003 rd).

Med stöd av vad som anförts ovan kan det anses att de föreslagna bemyndigandena att utfärda förordning uppfyller kraven i 80 § 1 mom. i grundlagen.

Genom ett beslut som fattas vid statsrådets allmänna sammanträde kan en förteckning fastställas över de stater där bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism uppfyller eller inte uppfyller de internationella förpliktelserna enligt bestämmelserna i lagförslaget. Det är inte fråga om utövande av lagstiftande makt, och därför kan förteckningen så som för närvarande fastställas genom beslut i allmänt sammanträde (GrUU 52/2002 rd).

Med stöd av vad som anförts ovan kan lagförslagen enligt regeringens uppfattning behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

*Lagförslagen***1.****Lag****om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Lagens syfte

Syftet med denna lag är att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism, bidra till att dessa avslöjas och utreds samt effektivisera spårning och återtagande av vinningen av brott. I lagen föreskrivs dessutom om skyldigheten att registrera vissa funktioner och om kraven på funktionerna och tillsynen över dem.

2 §

Lagens tillämpningsområde

Denna lag tillämpas på

1) kreditinstitut och finansiella institut som avses i kreditinstitutslagen (121/2007) samt på andra som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller tjänster som avses i 30 § 1 mom. 3—11 punkten i kreditinstitutslagen,

2) utländska kreditinstituts och finansiella instituts filialer som avses i lagen om utländska kreditinstituts och finansiella instituts verksamhet i Finland (1608/1993),

3) värdepappersföretag som avses i lagen om värdepappersföretag (922/2007) samt på andra som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller tjänster som avses i 15 § i lagen om värdepappersföretag,

4) utländska värdepappersföretags filialer som avses i lagen om utländska värdepap-

persföretags rätt att tillhandahålla investeringstjänster i Finland (580/1996),

5) fondbolag och förvaringsinstitut som avses i lagen om placeringsfonder (48/1999),

6) utländska fondbolags filialer som avses i lagen om utländska fondbolags verksamhet i Finland (225/2004),

7) aktieföretag eller andelslag som driver begränsad kreditinstitutsverksamhet som avses i 5 § i kreditinstitutslagen,

8) värdepapperscentralen och kontoförande institut som avses i lagen om värdeandelsystemet (826/1991) och i den lagen avsedda, som kontoförande institut auktoriserade utländska sammanslutningars verksamhetsställen i Finland,

9) pantlåneinrättningar som avses i lagen om pantlåneinrättningar (1353/1992),

10) försäkringsbolag som avses i lagen om försäkringsbolag (1062/1979) och arbetspensionsförsäkringsbolag som avses i lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (354/1997),

11) försäkringsföreningar som avses i lagen om försäkringsföreningar (1250/1987),

12) utländska försäkringsbolags representationer som avses i lagen om utländska försäkringsbolag (398/1995),

13) försäkringsförmedlare som avses i lagen om försäkringsförmedling (570/2005),

14) penningspelssammanslutningar som avses i 12 § 1 mom. i lotterilagen (1047/2001) samt näringsidkare och sammanslutningar som förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i penningspel,

15) sammanslutningar som verkställer penningspel och som avses i Ålands landskapslagstiftning samt näringsidkare och

sammanslutningar som förmedlar anmälningar om deltagande och avgifter för deltagande i penningspel i landskapet Åland,

16) sådana fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler som avses i lagen om fastighetsförmedlingsrörelser och rörelser för förmedling av hyreslägenheter och hyreslokaler (1075/2000),

17) revisorer som avses i revisionslagen (459/2007),

18) OFR-revisorer och OFR-sammanslutningar som avses i lagen om revisorer inom den offentliga förvaltningen och ekonomin (467/1999),

19) dem som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller i huvudsak skatterådgivningstjänster,

20) dem som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller annan betalningsrörelse än sådan generell betalningsförmedling som avses i kreditinstitutslagen (*betalningsrörelse*),

21) dem som affärs- eller yrkesmässigt utför bokföringsuppgifter på uppdrag,

22) dem som affärs- eller yrkesmässigt säljer eller förmedlar varor till den del som denne i kontanter får en betalning eller flera med varandra sammanhängande betalningar vars belopp sammanlagt uppgår till minst 15 000 euro,

23) dem som tillhandahåller tjänster som avses i artikel 3.7 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt och finansiering av terrorism, nedan *tredje penningtvättsdirektivet (tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster)*,

24) advokater som avses i lagen om advokater (496/1958), dem som biträder advokaterna och andra som affärs- eller yrkesmässigt tillhandahåller juridiska tjänster, till den del som det är fråga om att handla i en klients namn eller för dennes räkning vid affärs- transaktioner i anknytning till

a) köp, försäljning, genomförande eller planering av fastigheter eller företag,

b) förvaltning av klientens pengar, värdepapper eller andra tillgångar,

c) öppnande eller förvaltning av bank-, spar- eller värdepapperskonton,

d) organisering av nödvändigt kapital för bildande, drift eller ledning av bolag,

e) bildande, drift eller ledning av stiftelser, bolag eller motsvarande sammanslutningar eller liknande strukturer.

3 §

Åtgärder på en annan stats territorium

Denna lag tillämpas vid förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism också då de medel som är föremål för en affärstransaktion härrör från åtgärder som vidtagits inom en annan stats territorium.

4 §

Undantag som gäller tillämpningsområdet

Denna lag tillämpas inte i verksamhet där tjänster som avses i 2 § 1, 3 och 20 punkten tillhandahålls tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning. För genomförande av tredje penningtvättsdirektivet och kommissionens direktiv 2006/70/EG om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG med avseende på definitionen av person i politiskt utsatt ställning, samt tekniska kriterier för att kunna tillämpa lägre krav på kundkontroll och göra undantag på grund av finansiell verksamhet som drivs tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning, nedan *kommissionens genomförandedirektiv*, utfärdas genom förordning av finansministeriet närmare bestämmelser om när tillhandahållandet av tjänster ska anses vara tillfälligt eller ske i mycket begränsad omfattning.

Denna lag tillämpas inte i verksamhet som består i att tillhandahålla penningautomater för användning utanför kasinon.

Denna lag tillämpas inte när någon handlar eller vidtar åtgärder för att någon annan skall handla som nominell aktieägare för en verklig förmånstagares räkning i ett bolag vars värdepapper har tagits upp till offentlig handel eller motsvarande handel i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (*EES-stat*).

Denna lag tillämpas inte i verksamhet som gäller skötsel av uppdrag som utförs i egenkap av rättegångsbiträde eller rättegångsombud. Med sådana uppdrag avses i denna lag, utöver egentliga uppdrag i anslutning till rättegång, också juridisk rådgivning som gäller en klients rättsliga ställning vid förundersökningen av ett brott eller i någon annan fas av behandlingen av ett ärende inför en rättegång samt inledande samt undvikande av rättegång.

5 §

Definitioner

I denna lag avses med

1) *penningtvätt* verksamhet som avses i 32 kap. 6—10 § i strafflagen (39/1889),

2) *finansiering av terrorism* verksamhet som avses i 34 a kap. 5 § i strafflagen,

3) *rapporteringskyldiga* sammanslutningar och näringsidkare som avses i 2 §,

4) *identifiering* klarläggning av kundens identitet på grundval av de uppgifter som denne tillhandahållit,

5) *kontroll av identiteten* säkerställande av kundens identitet utifrån handlingar eller uppgifter från en tillförlitlig och oberoende källa,

6) *verklig förmånstagare* den person för vilken en affärstransaktion utförs eller, om kunden är en juridisk person, den fysiska person som utövar bestämmande inflytande över kunden.

En fysisk person anses utöva bestämmande inflytande, om personen

1) innehar mer än 25 procent av det röstetal som aktierna eller andelarna medför och detta röstetal grundar sig på ägande, medlemskap, bolagsordningen, bolagsavtalet eller därmed jämförbara stadgar eller på någon annan överenskommelse, eller

2) har rätt att utnämna eller avskeda majoriteten av ledamöterna i företagets eller sammanslutningens styrelse eller i därmed jämförbara organ eller i det organ som har en motsvarande rätt, och denna rätt grundar sig på samma omständigheter som det röstetal som avses i 1 punkten.

2 kap.

Kundkontroll*Allmänna åtgärder för kundkontroll*

6 §

Kundkontroll och riskbaserad bedömning

En rapporteringsskyldig ska iaktta detta kapitel i sin kundkontroll.

En rapporteringsskyldig som inte kan genomföra de föreskrivna åtgärderna för kundkontroll får inte etablera ett kundförhållande eller genomföra en affärstransaktion. Om villkoren enligt 23 och 24 § uppfylls, ska den rapporteringsskyldiga dessutom lämna in en anmälan till centralen för utredning av penningtvätt enligt 35 §.

En rapporteringsskyldig ska ha sådana metoder för riskhantering avseende penningtvätt och finansiering av terrorism som är tillräckliga med beaktande av verksamhetens art och omfattning. En rapporteringsskyldig ska vid bedömningar av riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism beakta riskerna för penningtvätt och finansiering av terrorism i fråga om sin bransch, sina produkter, sina tjänster, den teknologiska utvecklingen, sina kunder och deras affärsverksamhet och affärstransaktioner (*riskbaserad bedömning*).

I detta kapitel föreskrivna åtgärder för kundkontroll ska med utgångspunkt i den riskbaserade bedömningen iakttagas i varje kundförhållande så länge det pågår.

En rapporteringsskyldig ska kunna visa en i 31 § avsedd tillsynsmyndighet eller den som förordnats att utöva tillsyn att den rapporteringsskyldigas metoder för kundkontroll och fortlöpande övervakning enligt denna lag är tillräckliga med beaktande av risken för penningtvätt och finansiering av terrorism.

7 §

Kundidentifiering och kontroll av kundens identitet

Den rapporteringsskyldiga ska identifiera sin kund och kontrollera kundens identitet

1) när ett fast kundförhållande etableras,
2) när omfattningen av en enskild affärstransaktion eller flera sammanhängande affärstransaktioner sammanlagt uppgår till minst 15 000 euro och kundförhållandet är tillfälligt,

3) i kasinoverksamhet,

4) om det är fråga om en tvivelaktig affärstransaktion eller om den rapporteringsskyldiga misstänker att medel som ingår i affärstransaktionen används för finansiering av terrorism eller för straffbart försök till detta, eller

5) om den rapporteringsskyldiga ifrågasätter att uppgifterna om en kund vars identitet tidigare har kontrollerat är tillförlitliga eller tillräckliga.

Med avvikelse från 1 mom. ska kunden identifieras och kundens identitet kontrolleras vid annan penningspelsverksamhet än kasinoverksamhet, om det penningbelopp som spelaren satsar per gång eller som sammanhängande spelinsatser sammanlagt uppgår till minst 3 000 euro.

Om någon handlar för en kunds räkning (*representant*), ska den rapporteringsskyldiga också identifiera representanten och vid behov kontrollera representantens identitet.

Den rapporteringsskyldiga ska identifiera sin kund och kontrollera kundens identitet när kundförhållandet etableras eller senast innan kunden får bestämmanderätt över de medel eller annan egendom som ingår i affärstransaktionen eller innan affärstransaktionen har slutförts.

Om kunden ska identifieras och kundens identitet kontrolleras på grund av att det sammanlagda värdet av enskilda affärstransaktioner i de fall som avses i 1 mom. är minst 15 000 euro eller i de fall som avses i 2 mom. minst 3 000 euro, ska identiteten kontrolleras när den nämnda gränsen nås.

Bestämmelser om identifieringsskyldigheten finns dessutom i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1781/2006 om information om betalaren som skall åtfölja överföringar av medel, nedan *förordningen om information om betalaren*.

8 §

Identifiering av verkliga förmånstagare

Den rapporteringsskyldiga ska identifiera verkliga förmånstagare och vid behov kontrollera deras identitet.

Den verkliga förmånstagaren behöver dock inte identifieras, om kunden är ett bolag eller en sammanslutning vars värdepapper har tagits upp till offentlig handel som avses i värdepappersmarknadslagen (495/1989) eller motsvarande handel i en annan EES-stat. Den verkliga förmånstagaren behöver inte heller identifieras, om kunden är ett bolag eller en sammanslutning vars värdepapper är föremål för handel som motsvarar offentlig handel i någon annan än en EES-stat och om bolaget eller sammanslutningen har sådan skyldighet att lämna information som motsvarar den skyldighet att lämna information som föreskrivs i Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/39/EG om marknader för finansiella instrument och om ändring av rådets direktiv 85/611/EEG och 93/6/EEG och Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/12/EG samt upphävande av rådets direktiv 93/22/EEG, nedan *direktivet om marknader för finansiella instrument*.

Ett kreditinstitut behöver inte identifiera de verkliga förmånstagarna till gemensamma konton som förvaltas av en advokat eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster, om advokaten eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster är verksam i Finland eller i en annan EES-stat och om uppgifter om en verklig förmånstagares identitet finns tillgängliga för kreditinstitutet på begäran.

Ett kreditinstitut behöver inte heller identifiera de verkliga förmånstagarna till gemensamma konton som förvaltas av en advokat eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster, om advokaten eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster är verksam i någon annan än en EES-stat och om

1) uppgifter om de verkliga förmånstagarnas identitet finns tillgängliga för kreditinstitutet på begäran, och

2) advokaten eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster har skyldighe-

ter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas.

Ett kreditinstitut behöver inte heller identifiera de verkliga förmånstagarna till gemensamma konton i anslutning till uppdrag som utförs av rättegångsbiträde eller rättegångsombud eller av sådana uppdrag som utförs av en advokat eller någon annan som tillhandahåller juridiska tjänster och som inte omfattas av tillämpningsområdet för denna lag.

9 §

Utredningsskyldighet och fortlöpande övervakning

Den rapporteringsskyldiga ska skaffa uppgifter om sina kunders verksamhet, arter och omfattningen av deras affärsverksamhet och grunderna för att en tjänst eller produkt används.

Den rapporteringsskyldiga ska ordna övervakning som med beaktande av arten och omfattningen av kundens verksamhet och riskerna är tillräcklig för att säkerställa att kundens verksamhet stämmer överens med den rapporteringsskyldigas erfarenheter av och uppgifter om kunden och dennes verksamhet.

Den rapporteringsskyldiga ska särskilt uppmärksamma affärstransaktioner som till sin struktur eller storlek eller i förhållande till den rapporteringsskyldigas storlek eller verksamhetsställe avviker från det som är normalt. På samma sätt ska det förfaras, om affärstransaktionerna inte har något uppenbart ekonomiskt syfte eller inte är förenliga med den rapporteringsskyldigas erfarenheter eller uppgifter om kunden. Vid behov ska ursprunget till medlen i en affärstransaktion utredas.

10 §

Uppgifter om kundkontroll och bevarande av uppgifterna

Uppgifterna om kundkontroll ska bevaras på ett tillförlitligt sätt i fem år efter det att ett fast kundförhållande har upphört. Om det är

fråga om en tillfällig affärstransaktion som gäller över 15 000 euro eller, i de fall som avses i 7 § 2 mom., minst 3 000 euro ska uppgifterna om kundkontroll bevaras i fem år efter det att affärstransaktionen har slutförts.

Av uppgifterna om kundkontroll ska följande uppgifter bevaras:

- 1) namn, födelsetid och personbeteckning,
 - 2) representantens namn, födelsetid och personbeteckning,
 - 3) den juridiska personens fullständiga namn, registernummer, registreringsdag och registermyndighet,
 - 4) fullständiga namn på samt födelsetider och medborgarskap för ledamöterna i den juridiska personens styrelse eller i motsvarande beslutande organ,
 - 5) den juridiska personens bransch,
 - 6) den verkliga förmånstagarens namn, födelsetid och personbeteckning,
 - 7) namnet på det dokument som använts för att kontrollera identiteten, dokumentets nummer eller någon annan identifieringsuppgift och dokumentets utfärdare, eller en kopia av dokumentet,
 - 8) om kunden har identifierats på distans, uppgifter om de förfaranden eller källor som använts vid kontrollen, och
 - 9) i 9 § 1 mom. avsedda nödvändiga uppgifter för kundkontroll som skaffats för den riskbaserade bedömningen, såsom uppgifter om kundens verksamhet, affärsverksamhetens art och omfattning, kundens ekonomiska ställning, grunderna för användningen av affärstransaktionen eller tjänsten och uppgifter om medlens ursprung och
 - 10) nödvändiga uppgifter för fullgörande av utredningsskyldigheten enligt 9 § 3 mom.
- Om kunden är en utlänning utan finsk personbeteckning, ska utöver uppgifterna enligt 2 mom. uppgift om kundens medborgarskap och uppgifter om resedokument bevaras.

11 §

Tredje parts åtgärder för kundkontroll

Skyldigheterna i fråga om kundkontroll kan för den rapporteringsskyldigas räkning fullgöras av ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett fondbolag, ett värdepappersföre-

tag, ett försäkringsbolag, en försäkringsförmedlare, en advokat eller en revisor som har fått koncession eller registrerats i ett obligatoriskt yrkesregister i Finland eller i en annan EES-stat. Den rapporteringsskyldiga får också anlita en i en EES-stat belägen filial till ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag som har fått koncession i någon annan än en EES-stat för att fullgöra dessa skyldigheter för den rapporteringsskyldigas räkning.

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. kan skyldigheterna i fråga om kundkontroll fullgöras för den rapporteringsskyldigas räkning av ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett fondbolag, ett värdepappersföretag, ett försäkringsbolag, en advokat eller en revisor som har fått koncession eller registrerats i ett obligatoriskt yrkesregister i någon annan än en EES-stat, om denne har sådana skyldigheter i fråga om kundkontroll som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas.

Med avvikelse från 1 och 2 mom. får den rapporteringsskyldiga inte anlita någon som driver betalningsrörelse eller valutaväxlingsverksamhet för att fullgöra sin utredningsskyldighet.

Den rapporteringsskyldiga ska säkerställa att den får de uppgifter som avses i 10 § 2 mom. 1—8 punkten innan affärstransaktionen utförs av den som enligt 1 och 2 mom. handlar för den rapporteringsskyldigas räkning. Den rapporteringsskyldiga ska dessutom säkerställa att alla uppgifter om kundkontroll är tillgängliga för den rapporteringsskyldiga och att som handlar för den rapporteringsskyldigas räkning lämnar uppgifterna till den rapporteringsskyldiga på dennes begäran.

Den rapporteringsskyldiga ska så som avses i 9 § 2 mom. fortlöpande övervaka kundförhållanden där en tredje part har identifierat kunden.

Den rapporteringsskyldiga befrias inte från ansvar enligt denna lag på den grunden att skyldigheterna i fråga om kundkontroll har fullgjorts av en tredje part för den rapporteringsskyldigas räkning.

Förenklad kundkontroll

12 §

Lägre krav på kundkontroll

Om kunden, produkten, tjänsten eller affärstransaktionen är behäftad med en låg risk för penningtvätt och finansiering av terrorism, behöver den rapporteringsskyldiga inte genomföra de åtgärder som anges i 7 och 8 §, 9 § 1 mom. och 10 § (*lägre krav på kundkontroll*). Kundförhållandet ska dock övervakas i enlighet med 9 § 2 mom. i syfte att säkerställa att den rapporteringsskyldiga upptäcker sådana exceptionella eller ovanliga affärstransaktioner som avses i 9 § 3 mom.

13 §

Lägre krav på kundkontroll när kunden är en finsk myndighet, ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag

Den rapporteringsskyldiga får tillämpa lägre krav på kundkontroll, om kunden är

- 1) en finsk myndighet,
- 2) ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag som har fått koncession i Finland eller i en annan EES-stat,
- 3) ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag som har skyldigheter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas, eller
- 4) en i en EES-stat belägen filial till ett kreditinstitut, ett finansiellt institut, ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag som har fått koncession i någon annan än en EES-stat.

14 §

Lägre krav på kundkontroll när kunden är ett bolag vars värdepapper tagits upp till offentlig handel

Den rapporteringsskyldiga får tillämpa lägre krav på kundkontroll, om kunden är ett bo-

lag eller en sammanslutning vars värdepapper har tagits upp till offentlig handel som avses i värdepappersmarknadslagen eller till motsvarande handel i någon annan EES-stat. Detsamma gäller om kunden är ett bolag eller en sammanslutning vars värdepapper är föremål för handel som motsvarar offentlig handel i någon annan än en EES-stat och bolaget eller sammanslutningen har sådan skyldighet att lämna information som motsvarar den skyldighet att lämna information som föreskrivs i direktivet om marknader för finansiella instrument.

15 §

Lägre krav på kundkontroll när det gäller vissa produkter

Den rapporteringsskyldiga får tillämpa lägre krav på kundkontroll, om uppdragsavtalet gäller

- 1) en försäkring vars premie för försäkringsperioden är högst 1 000 euro eller vars engångspremie är högst 2 500 euro,
- 2) en sådan lagfäst arbetspensionsförsäkring eller företagarpensionsförsäkring som saknar en återköpsklausul och som inte kan användas som säkerhet för lån, eller
- 3) pension, pensionsrätter eller liknande arrangemang som innebär pensionsförmåner för anställda, när inbetalning sker i form av avdrag på lön och reglerna inte tillåter att en medlem överför sina rättigheter på någon annan.

16 §

Lägre krav på kundkontroll när det gäller elektroniska pengar

Den rapporteringsskyldiga får tillämpa lägre krav på kundkontroll, om det i ett elektroniskt datamedium som inte kan laddas på nytt lagras i kreditinstitutslagen avsedda elektroniska pengar till ett belopp av högst 150 euro. Detsamma gäller om det i ett elektroniskt datamedium som kan laddas på nytt lagras elektroniska pengar under samma kalenderår till ett belopp av högst 1 000 euro.

Skärpt kundkontroll

17 §

Skärpta krav på kundkontroll

Den rapporteringsskyldiga ska vidta skärpta åtgärder för kundkontroll, om den risk för penningtvätt eller finansiering av terrorism som är förknippad med kunden, tjänsten, produkten eller affärstransaktionen är högre än vanligt. Detsamma gäller om kunden eller affärstransaktionen har beröringspunkter med en stat där systemet för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism inte uppfyller de internationella förpliktelserna.

18 §

Skärpta krav på kontroll vid identifiering på distans

Om kunden inte är närvarande vid identifieringen och styrkandet av identiteten (*identifiering på distans*), ska den rapporteringsskyldiga vidta följande åtgärder för att minska risken för penningtvätt och finansiering av terrorism:

- 1) kontrollera kundens identitet med hjälp av ytterligare handlingar och uppgifter från en pålitlig källa,
- 2) säkerställa att betalningen i samband med affärstransaktionen görs från ett kreditinstituts konto eller betalas in på ett konto som tidigare öppnats i kundens namn, eller
- 3) kontrollera kundens identitet med ett kvalificerat certifikat som avses i lagen om elektroniska signaturer (14/2003), eller med hjälp av någon annan teknik för elektronisk identifiering som är informationssäker och bevislig.

19 §

Skärpta krav på kontroll när det gäller korrespondentbankförbindelser

Om ett kreditinstitut ingår avtal om skötsel av betalningar och andra uppdrag (*korrespondentbankförbindelse*) med ett kreditinsti-

tut i ett land utanför EES-staterna, ska kreditinstitutet före avtalsslutet skaffa tillräckliga uppgifter om det kreditinstitut som är motpart.

Kreditinstitutet ska göra en bedömning av motpartens anseende, kvaliteten på den tillsyn som motparten utövar och motpartens åtgärder för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism. För att inleda korrespondentbankförbindelsen behövs det ett samtycke från den högre ledningen vid kreditinstitutet. I avtalet ska uttryckligen överenskommas om fullgörandet av skyldigheterna ifråga om kundkontroll.

Om ett värdepappersföretag, ett fondbolag eller ett försäkringsbolag ingår ett avtal om ett arrangemang som motsvarar 1 mom., ska den rapporteringsskyldiga iaktta denna paragraf.

20 §

Skärpta krav på kontroll när det gäller personer i politiskt utsatt ställning

Den rapporteringsskyldiga ska ha på riskbaserad bedömning grundade förfaranden för att konstatera om kunden har eller har haft betydande offentliga uppdrag i en annan stat (*person i politiskt utsatt ställning*).

Om kunden är eller har varit en person i politiskt utsatt ställning eller en sådan persons familjemedlem eller är känd som en nära medarbetare till en sådan person, ska

1) den rapporteringsskyldigas högre ledning godkänna att ett kundförhållande inleds med en sådan person,

2) den rapporteringsskyldiga utreda ursprunget till förmögenheten och medlen som hör till kundförhållandet eller affärstransaktionen, och

3) den rapporteringsskyldiga ordna fortlöpande och skärpt övervakning av kundförhållandet.

En person betraktas inte längre som en person i politiskt utsatt ställning när han eller hon inte har haft något betydande offentligt uppdrag sedan minst ett år tillbaka.

Övriga bestämmelser om kundkontroll

21 §

Krav på kundkontroll i filialer och andra bolag

Kreditinstitut, finansiella institut, värdepappersföretag, fondbolag, försäkringsbolag, försäkringsföreningar och försäkringsförmedlare ska tillämpa kraven på kundkontroll enligt detta kapitel också i sina filialer i andra än EES-stater. De ovan nämnda rapporteringsskyldiga ska dessutom se till att skyldigheterna enligt detta kapitel fullgörs även i sådana bolag i andra än EES-stater där den rapporteringsskyldiga innehar mer än 50 procent av det röstetal som aktierna eller andelarna i bolaget medför.

Om lagstiftningen i den aktuella staten inte tillåter att de förfaranden för kundkontroll som anges i detta kapitel tillämpas, ska den rapporteringsskyldiga anmäla detta till den tillsynsmyndighet som avses i 31 §.

22 §

Närmare bestämmelser och beslut av statsrådet

Genom förordning av statsrådet kan det utfärdas närmare bestämmelser om fullgörande av skyldigheterna enligt 6—9 och 11—21 §.

Genom förordning av statsrådet kan det utfärdas närmare bestämmelser som genomförandet av tredje penningtvättsdirektivet och kommissionens genomförandedirektiv förutsätter om i 12 § avsedda kunder, produkter, tjänster och affärstransaktioner där risken för penningtvätt eller finansiering av terrorism är låg eller så som avses i 17 § högre än normalt och om förfaranden i sådana situationer samt om vem som kan betraktas som en person i politiskt utsatt ställning enligt 20 §.

Statsrådet kan fastställa en förteckning över andra än EES-stater där bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism uppfyller villkoren enligt 8 § 4 och 5 mom., 11 § 2 mom. och 13 §. Genom ett beslut som fattas vid statsrådets allmänna sammanträde kan en förteckning också fastställas över de stater

där bestämmelserna om förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism inte uppfyller de internationella förpliktelserna enligt 17 §.

3 kap.

Rapporteringskyldighet, tystnadsplikt och avbrytande av affärstransaktioner

23 §

Skyldighet att rapportera om tvivelaktiga affärstransaktioner

Efter att ha fullgjort utredningsskyldigheten enligt 9 § 3 mom. ska den rapporteringskyldiga utan dröjsmål underrätta centralen för utredning av penningtvätt om tvivelaktiga affärstransaktioner eller misstänkt finansiering av terrorism. Pantlåneinrättningar ska underrätta centralen för utredning av penningtvätt om pant av betydande ekonomiskt värde.

Anmälan ska i regel göras elektroniskt. Av särskilda skäl kan anmälan också göras på något annat sätt.

Den rapporteringskyldiga ska avgiftsfritt lämna centralen för utredning av penningtvätt alla behövliga uppgifter och handlingar som kan ha betydelse för utredningen av misstankarna.

Den rapporteringskyldiga ska i fem år bevara de nödvändiga uppgifter som skaffats för fullgörande av rapporteringskyldigheten enligt denna paragraf. Uppgifterna ska hållas åtskilda från kundregistret. Uppgifterna ska avföras fem år efter anmälan, om de inte fortfarande behöver bevaras för brottsutredning, en anhängig rättegång eller för att trygga den rapporteringskyldigas eller dess anställdas rättigheter. Senast tre år efter att behovet av att bevara uppgifterna undersöktes ska detta behov kontrolleras på nytt. En anteckning ska göras om kontrollen.

En registrerad har inte rätt till insyn i de uppgifter som avses i 4 mom. eller de uppgifter som skaffats för fullgörande av utredningsskyldigheten enligt 9 § 3 mom. Dataombudsmannen får på begäran av den registrerade kontrollera att de uppgifter om den

registrerade som avses i 4 mom. och i 9 § 3 mom. är lagenliga.

Närmare bestämmelser om det exaktare innehållet i anmälningarna utföras genom förordning av statsrådet.

24 §

Skärpta krav på rapportering

Har kunden anknytning till en stat vars system för förhindrande och utredning av penningtvätt och finansiering av terrorism inte uppfyller de internationella förpliktelserna, ska den rapporteringskyldiga för fullgörande av de skärpta kraven på rapportering underrätta centralen för utredning av penningtvätt, om

1) kunden inte lämnar den utredning som begärts för fullgörande av utredningsskyldigheten,

2) den rapporteringskyldiga bedömer att utredningen inte är tillförlitlig,

3) grunden för affärstransaktionen och medlens ursprung inte framgår tillräckligt av de utredningar som den rapporteringskyldiga har skaffat,

4) den juridiska personen inte kan identifieras, eller om

5) de verkliga förmånstagarna eller den för vilken kunden handlar inte kan identifieras eller klarläggas på ett tillförlitligt sätt.

På en underrättelse enligt 1 mom. tillämpas i övrigt vad som i 23 § 2—5 mom. föreskrivs om anmälan om tvivelaktiga affärstransaktioner.

25 §

Tystnadsplikt och undantag från tystnadsplikten

Den rapporteringskyldiga får inte röja en anmälan enligt 23 och 24 § för den som misstanken gäller eller för någon annan. Tystnadsplikten gäller också den rapporteringskyldigas anställda och dem som med stöd av denna paragraf har fått uppgifter som omfattas av tystnadsplikten.

Den rapporteringsskyldiga får utan hinder av 1 mom. informera en i lagen om tillsyn över finans- och försäkringskonglomerat (699/2004) avsedd sammanslutning som ingår i samma finansierings- och försäkringskonglomerat och som har beviljats koncession i Finland eller i en annan EES-stat om att en anmälan enligt 23 och 24 § har gjorts och om innehållet i anmälan. Informationen får också delges en sammanslutning som ingår i samma finansierings- och försäkringskonglomerat och har beviljats koncession i någon annan stat än en EES-stat, om sammanslutningen har skyldigheter som motsvarar skyldigheterna enligt denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas.

Utän hinder av 1 mom. får den rapporteringsskyldiga informera en sådan i 2 § 1—7 punkten avsedd rapporteringsskyldig med koncession i Finland eller i en annan EES-stat som medverkar i en enskild affärstransaktion som hänför sig till den kund om den affärstransaktion som en anmälan enligt 23 eller 24 § avser om att anmälan har gjorts. Under samma förutsättningar får informationen delges en i 2 § 1—7 punkten avsedd rapporteringsskyldig som har fått koncession i någon annan stat än en EES-stat, om mottagaren av informationen har skyldigheter som motsvarar skyldigheterna endast denna lag och fullgörandet av skyldigheterna övervakas samt om mottagaren dessutom har sådana skyldigheter i fråga om skydd för personer som motsvarar Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter.

I samband med utlämnande av information enligt 3 mom. får kundens namn, födelsetid och personbeteckning samt grunden för anmälan lämnas ut. Om personen inte har någon finsk personbeteckning, får också uppgifter om personens medborgarskap lämnas ut.

Uppgifter som fåtts med stöd av denna paragraf får användas endast i syfte att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism. För dessa uppgifter gäller på motsvarande sätt vad som föreskrivs i 23 § 4 och 5 mom. om bevarande och kontroll av uppgifter.

26 §

Avbrytande av affärstransaktioner och vägran att utföra sådana

Den rapporteringsskyldiga ska avbryta en affärstransaktion för tilläggsutredningar eller vägra utföra en affärstransaktion, om

- 1) affärstransaktionen är tvivelaktig, eller
- 2) den rapporteringsskyldiga misstänker att medel som ingår i affärstransaktionen används till finansiering av terrorism eller för straffbart försök till detta.

Om affärstransaktionen inte kan inställas eller om det sannolikt blir svårare att utröna affärstransaktionens verkliga förmånstagare om den avbryts eller förvägras, kan den rapporteringsskyldiga utföra affärstransaktionen, varefter en anmälan enligt 23 § omedelbart ska göras.

En polisman som tillhör befälet och är anställd vid centralen för utredning av penningtvätt kan meddela den rapporteringsskyldiga ett förordnande att under högst fem vardagar avstå från att utföra affärstransaktioner, om en sådan åtgärd behövs för att förhindra eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism.

En polisman som tillhör befälet och är anställd vid centralen för utredning av penningtvätt kan på begäran av en utländsk myndighet som ansvarar för bekämpning av penningtvätt eller av finansiering av terrorism meddela den rapporteringsskyldiga ett förordnande att under högst fem vardagar avstå från att utföra affärstransaktioner, om en sådan åtgärd behövs för att förhindra eller utreda penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Som vardagar enligt denna paragraf räknas inte lördagar.

4 kap.

Registreringsskyldighet för vissa verksamhetsidkare

27 §

Registreringsskyldighet för dem som driver betalningsrörelse och valutaväxlingsverksamhet

Den som driver betalningsrörelse och valutaväxlingsverksamhet ska registrera sig innan verksamheten inleds. Registreringsskyldigheten gäller inte verksamhet som drivs tillfälligt eller i mycket begränsad omfattning och som uppfyller villkoren enligt 4 §.

De sökande som uppfyller villkoren för registrering antecknas i registret. För registrering förutsätts att den sökande på basis av tillgänglig utredning betraktas som tillförlitlig. Den sökande betraktas inte som tillförlitlig, om den fysiska person som är sökande, en ledamot i styrelsen eller förvaltningsrådet, verkställande direktören, en ansvarig bolagsman eller någon annan i motsvarande ställning eller en verklig förmånstagare i en sammanslutning eller stiftelse som är sökande genom en lagakraftvunnen dom under de senaste fem åren har dömts till fängelsestraff eller under de senaste tre åren dömts till böter för ett brott som kan anses visa att personen i fråga är uppenbart olämplig att driva betalningsrörelse eller valutaväxlingsverksamhet. En sådan sökande anses inte heller vara tillförlitlig som i övrigt genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig att driva betalningsrörelse eller valutaväxlingsverksamhet.

Ansökan om registrering görs hos länsstyrelsen i Södra Finlands län, som är centralmyndighet. Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om innehållet i ansökan.

28 §

Registreringsskyldighet för tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster

Tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster ska registrera sig innan verksamheten inleds. Registreringsskyldighe-

ten gäller inte advokater, revisorer eller dem som biträder dem.

De sökande som uppfyller villkoren för registrering antecknas i registret. För registrering förutsätts att den sökande på basis av tillgänglig utredning betraktas som tillförlitlig. Den sökande betraktas inte som tillförlitlig, om den fysiska person som är sökande, en ledamot i styrelsen eller förvaltningsrådet, verkställande direktören, en ansvarig bolagsman eller någon annan i motsvarande ställning eller en verklig förmånstagare i en sammanslutning eller stiftelse som är sökande genom en lagakraftvunnen dom under de senaste fem åren har dömts till fängelsestraff eller under de senaste tre åren har dömts till böter för ett brott som kan anses visa att personen i fråga är uppenbart olämplig som tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster. En sådan sökande anses inte heller vara tillförlitlig som i övrigt genom sin tidigare verksamhet har visat sig vara uppenbart olämplig som tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster.

Ansökan om registrering görs hos länsstyrelsen i Södra Finlands län, som är centralmyndighet. Genom förordning av statsrådet föreskrivs närmare om innehållet i ansökan.

29 §

Betalningsrörelse- och valutaväxlingsregistret samt registret över företagstjänster

Länsstyrelsen i Södra Finlands län för ett register över dem som driver betalningsrörelse och valutaväxlingsverksamhet (*betalningsrörelse- och valutaväxlingsregistret*) och ett register över tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företagstjänster (*registret över företagstjänster*).

I betalningsrörelse- och valutaväxlingsregistret och registret över företagstjänster inläggs följande:

1) en enskild näringsidkares fullständiga namn och personbeteckning eller, i avsaknad av sådan, födelsetid och medborgarskap samt firma, eventuella bifirma, företags- och organisationsnummer och besöksadress till varje driftställe där verksamhet drivs,

2) en finsk juridisk persons firma, eventuella bifirma, företags- och organisations-

nummer och besöksadress till varje driftställe där vilket verksamhet drivs,

3) firma och företags- och organisationsnummer för en filial som en utländsk juridisk person har registrerat i Finland och besöksadress till varje driftställe där vilket verksamhet drivs,

4) namn och personbeteckning eller, i avsaknad av sådan, födelsetid och medborgarskap för filialens representant.

5) fullständigt namn, personbeteckning eller, i avsaknad av sådan, födelsetid och medborgarskap för de personer vars tillförlitlighet har utretts med stöd av 27 och 28 §,

6) registerbeteckning och registreringsdatum, och

7) orsak till och tidpunkt för avförande ur registret.

I registret införs också uppgifter om dem som meddelats ett i 33 § avsett förbud att driva verksamhet utan registrering.

Ändringar i de uppgifter som har införts i registret ska utan dröjsmål anmälas till länsstyrelsen i Södra Finlands län.

30 §

Avförande ur registret

Länsstyrelsen i Södra Finlands län ska avföra en registrerad ur betalningsrörelse- och valutaväxlingsregistret eller registret över företagstjänster, om den registrerade inte längre uppfyller villkoren för registrering eller har upphört med sin verksamhet. Innan en registrerad avförs ur registret ska denne ges tillfälle att bli hörd.

5 kap.

Tillsyn och rätt att få uppgifter

31 §

Tillsyn

Tillsyn över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den utövas av

1) Finansinspektionen när det gäller rapporteringsskyldiga som är Finansinspektio-

nens tillsynsobjekt enligt lagen om Finansinspektionen (587/2003),

2) Försäkringsinspektionen när det gäller rapporteringsskyldiga som avses i 2 § 10—13 punkten,

3) inrikesministeriet när det gäller penning-spelssammanslutningar som avses i 2 § 14 punkten,

4) Ålands landskapsregering när det gäller penningsspelsammanslutningar som avses i 2 § 15 punkten,

5) Centralhandelskammarens revisionsnämnd och handelskammarens revisionsutskott när det gäller revisorer och revisionsammanslutningar som är deras tillsynsobjekt enligt revisionslagen,

6) revisionsnämnden för den offentliga förvaltningen och ekonomin när det gäller rapporteringsskyldiga som avses i 2 § 18 punkten,

7) länsstyrelsen i Södra Finlands län när det gäller rapporteringsskyldiga som avses i 2 § 20 och 23 punkten,

8) länsstyrelsen när det gäller rapporteringsskyldiga enligt 2 § 1 punkten som inte hör till Finansinspektionens tillsynsobjekt, rapporteringsskyldiga som avses i 2 § 16, 19, 21 och 22 punkten samt andra tillhandahållare av juridiska tjänster som avses i 2 § 24 punkten,

9) advokatföreningen när det gäller advokater som avses i 2 § 24 punkten.

Länsstyrelsen i Södra Finlands län har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att av rapporteringsskyldiga som avses i 1 mom. 7 punkten få uppgifter som behövs för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Länsstyrelsen har samma rättighet när det gäller rapporteringsskyldiga som avses i 1 mom. 8 punkten.

Länsstyrelsen i Södra Finlands län har utan hinder av sekretessbestämmelserna rätt att ur det bötesregister som avses i 46 § i lagen om verkställighet av böter (672/2002) få uppgifter som behövs för utredning av tillförlitligheten enligt 27 och 28 § eller för avförande ur registret enligt 30 §.

Ovan i 1 mom. avsedda tillsynsmyndigheter, de som förordnats att utöva tillsynen och sparbanksinspektionen som avses i sparbankslagen (1502/2001) samt det i lagen om

andelsbanker och andra kreditinstitut i bolagsform (1504/2001) avsedda centralinstitutet för sammanslutningen av andelsbanker ska underrätta centralen för utredning av penningtvätt om de på basis av omständigheter som kommer fram i samband med tillsynen eller annars vid skötseln av sina uppgifter upptäcker en tvivelaktig affärstransaktion eller misstänker finansiering av terrorism eller ett straffbart försök till detta.

Länsstyrelsen i Södra Finlands län övervakar efterlevnaden av förordningen om information om betalaren när det gäller rapporteringsskyldiga som införts i betalningsrörelse- och valutaväxlingsregistret och länsstyrelserna när det gäller sådana i 2 § 1 mom. avsedda rapporteringsskyldiga som inte hör till Finansinspektionens tillsynsobjekt.

32 §

Tillsynsmyndighetens inspektionsrätt

En behörig tjänsteman vid länsstyrelsen i Södra Finlands län har för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den rätt att inspektera affärs- och lagerlokaler hos rapporteringsskyldiga som införts i ett register som avses i 29 § samt för tillsynen över efterlevnaden av förordningen om information om betalaren inspektera affärs- och lagerlokaler hos rapporteringsskyldiga som införts i betalningsrörelse- och valutaregistret.

En behörig tjänsteman vid länsstyrelsen har rätt att för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den inspektera affärs- och lagerlokaler hos rapporteringsskyldiga som avses i 2 § 16, 19, 21 och 22 punkten, hos andra som tillhandahåller juridiska tjänster som avses i 2 § 24 punkten samt hos sådana i 2 § 1 mom. avsedda rapporteringsskyldiga som inte hör till Finansinspektionens tillsynsobjekt. För att övervaka efterlevnaden av förordningen om information om betalaren har en behörig tjänsteman vid länsstyrelsen dessutom rätt att inspektera affärs- och lagerlokaler hos i 2 § 1 mom. avsedda rapporteringsskyldiga som inte hör till Finansinspektionens tillsynsobjekt samt hos andra som affärs- och yrkes-

mässigt tillhandahåller tjänster som avses i 30 § 1 mom. 3—11 punkten i kreditinstitutslagen.

Näringsidkare ska för inspektioner ge en tjänsteman som avses i 1 och 2 mom. tillträde till affärs- och lagerlokaler som de har i sin besittning. Den tjänsteman som förrättar inspektion har rätt att granska näringsidkarens bokföring, dataregistreringar och andra handlingar som kan ha betydelse för tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den. Den tjänsteman som förrättar inspektion har rätt att kräva muntliga förklaringar på platsen och protokollföra svaren.

Vid behov ska polisen på begäran i enlighet med vad som särskilt föreskrivs ge handräkning vid förrättande av en inspektion enligt 1 och 2 mom.

33 §

Tvångsmedel

Om den som driver betalningsrörelse eller valutaväxlingsverksamhet eller en tillhandahållare av kapitalförvaltnings- och företags-tjänster försummar registreringskyldigheten, fortsätter att driva en verksamhet som förbjudits i samband med registreringen eller fortsätter med sin verksamhet efter att ha avförts ur registret, kan länsstyrelsen i Södra Finlands län förbjuda utövaren eller tillhandahållaren att fortsätta med sin verksamhet. Om utövaren eller tillhandahållaren underlåter att anmäla om ändringar i de uppgifter som antecknats i registren, kan länsstyrelsen i Södra Finlands län uppmana denne att fullgöra sina skyldigheter inom en viss tid.

Länsstyrelsen i Södra Finlands län kan förena ett förbud eller en uppmaning som avses i denna paragraf med vite. I fråga om föreläggande och utdömande av vite tillämpas viteslagen (1113/1990).

6 kap.

Särskilda bestämmelser

34 §

Utbildning och skydd för anställda

Genom att se till att de anställda får lämplig utbildning ska den rapporteringsskyldiga säkerställa att denna lag och de bestämmelser som utfärdats med stöd av den iakttas.

Den rapporteringsskyldiga ska genomföra lämpliga och tillräckliga åtgärder för att skydda sådana anställda som gör en anmälan enligt 23 eller 24 §.

Den rapporteringsskyldiga ska dessutom ha för sin verksamhet lämpliga anvisningar för kundkontroll och för fullgörandet av den utrednings- och rapporteringsskyldighet som syftar till att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism.

35 §

Centralen för utredning av penningtvätt och dess uppgifter

Vid centralkriminalpolisen finns det en central för utredning av penningtvätt som har till uppgift att

- 1) förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism,
- 2) främja myndighetssamarbetet vid bekämpningen av penningtvätt och finansiering av terrorism,
- 3) samarbeta och utbyta information med sådana myndigheter i en främmande stat och internationella organisationer som har till uppgift att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism,
- 4) samarbeta med de rapporteringsskyldiga,
- 5) kommentera verkningarna av de anmälningar som avses i 23 och 24 §,
- 6) föra statistik över antalet anmälningar som gjorts med stöd av 23 och 24 § och antalet förordnanden att avbryta affärstransaktioner som meddelats med stöd av 26 §.

Med förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism avses mottagande, registrering och utredning av anmälningar som gäller misstankar om pen-

ningtvätt och finansiering av terrorism samt undersökning av penningtvätt och finansiering av terrorism och undersökning av det brott genom vilket de tillgångar eller den vinning har fått som är föremål för penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Centralkriminalpolisen ska årligen ge inrikesministeriet en rapport om verksamheten vid centralen för utredning av penningtvätt, antalet i 23 och 24 § avsedda anmälningar och förordnanden att avstå från att utföra affärstransaktioner och om framstegen i allmänhet för verksamheten i Finland mot penningtvätt och finansiering av terrorism.

36 §

Registret för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism

Registret för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism är ett permanent personregister som används av centralen för utredning av penningtvätt och förs med hjälp av automatisk databehandling. Centralen för utredning av penningtvätt är registeransvarig.

I registret får införas uppgifter och handlingar som har behövts och fått för fullgörandet av uppdrag enligt 35 § eller som fått med stöd av 37 §.

Registret får användas endast av anställda vid centralen för utredning av penningtvätt. Uppgifter får användas och lämnas ut endast i syfte att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism.

I registret får som identitetsuppgifter införas en persons fullständiga namn, födelsedatum, personbeteckning, kön, modersmål, medborgarskap, civilstånd, födelsestat, födelsekommun, hemkommun, yrke, adress och telefonnummer eller annan kontaktinformation, uppgift om att personen avlidit och uppgifterna i en persons resedokument.

De registrerade har inte rätt till insyn i registret. Dataombudsmannen får på begäran av den registrerade kontrollera att uppgifterna om den registrerade är lagenliga.

Uppgifterna i registret avförs tio år efter den senaste anteckningen om misstankar som

gäller penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Om polisens personregister föreskrivs i övrigt i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet (761/2003).

37 §

Rätten att få, använda och lämna ut uppgifter

Utän hinder av vad som bestäms om hemlighållande av uppgifter om affärs- och yrkeshemligheter eller uppgifter om en enskild persons, sammanslutnings eller stiftelses ekonomiska förhållanden eller ekonomiska ställning, har centralen för utredning av penningtvätt rätt att av myndigheter, av sammanslutningar som har ålagts en offentlig uppgift och av rapporteringsskyldiga avgiftsfritt få uppgifter och handlingar som behövs för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Beslut om inhämtande av i 1 mom. avsedda sekretessbelagda uppgifter fattas av en polisman som tillhör befälet och är anställd vid centralen för utredning av penningtvätt.

Utän hinder av tystnadsplikten för en medlem, en revisor, en sparkasseinspektör, en styrelseledamot eller en anställd, har centralen för utredning av penningtvätt på skriftlig begäran av en polisman som tillhör befälet och är anställd vid centralen rätt att av en enskild sammanslutning, stiftelse eller person avgiftsfritt få uppgifter som behövs för förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism.

Uppgifterna får användas och lämnas ut endast i syfte att förhindra och utreda penningtvätt och finansiering av terrorism.

38 §

Allmän omsorgsplikt för vissa myndigheter

Tull-, gränsbevaknings-, skatte- och utredningsmyndigheterna samt konkursombudsmannen ska i sin verksamhet se till att uppmärksamhet riktas på förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism och att tvivelaktiga affärstransaktioner eller misstänkt finansiering av terrorism som kommer fram i samband med sköt-

seln av deras egna uppgifter anmäls till centralen för utredning av penningtvätt. Om tull- och gränsbevakningsmyndigheternas uppgifter i egenskap av förundersökningsmyndigheter föreskrivs särskilt.

En polisman som tillhör befälet och är anställd vid centralen för utredning av penningtvätt kan meddela tull- och gränsbevakningsmyndigheterna ett förordnande att under högst fem vardagar hålla inne medel, om en sådan åtgärd behövs för att förhindra eller utreda av penningtvätt eller finansiering av terrorism.

Som vardagar enligt denna paragraf räknas inte lördagar.

39 §

Skadeståndsskyldighet

En rapporteringsskyldig är skyldig att ersätta ekonomisk skada som en kund har förorsakats på grund av att en affärstransaktion har utretts, anmälan har gjorts om en tvivelaktig affärstransaktion eller en affärstransaktion har avbrutits eller förvägrats endast, om den rapporteringsskyldiga inte har iakttagit sådan omsorg som med beaktande av omständigheterna skäligen kan krävas av denne.

I fråga om rapporteringsskyldigas ersättningskyldighet gäller i övrigt skadeståndslagen (412/1974).

40 §

Brott mot kraven på kundkontroll

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet bryter mot bestämmelserna om krav på kundkontroll enligt 6—9 eller 17—19 § eller mot bestämmelserna om skyldighet att bevara uppgifterna om kundkontroll enligt 21 §, ska för brott mot kraven på kundkontroll dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag.

41 §

Registreringsförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet

1) försummar den registreringskyldighet som föreskrivs i 27 och 28 §,

2) fortsätter att driva en verksamhet som förbjudits i samband med registreringen, eller

3) fortsätter med sin verksamhet efter att avförts ur registret,

ska för *registreringsförseelse* dömas till böter, om inte strängare straff för gärningen bestäms någon annanstans i lag.

Den som bryter mot ett förbud eller en uppmaning som har meddelats med stöd av 33 § och förenats med vite kan inte dömas till straff för samma gärning.

42 §

Rapporteringsförseelse som gäller penningtvätt

Den som uppsåtligen eller av oaktsamhet underlåter att göra en anmälan enligt 23 eller 24 §, i strid med ett förbud enligt 25 § röjer att en anmälan har gjorts eller åsidosätter sin utredningsskyldighet enligt 9 § 3 mom. och därför inte upptäcker sin rapporteringsskyldighet enligt 23 eller 24 §, ska för *rapporteringsförseelse som gäller penningtvätt* dömas till böter.

43 §

Betalningstjänstförseelse

Den som uppsåtligen eller av grov oaktsamhet bryter mot

1) bestämmelserna om lämnande, medsändande och bevarande av information om betalaren i artikel 5—7, 11, 12 eller 13.5 i förordningen om information om betalaren,

2) bestämmelserna om undersökning av om det saknas information om betalaren i artikel 8 i 5 i förordningen om information om betalaren,

3) bestämmelserna om åtgärder som ska vidtas med anledning av att information om betalaren saknas eller är ofullständig i artikel 9 eller 10 eller artikel 13.2—13.4 i 5 i förordningen om information om betalaren, eller

4) bestämmelserna om samarbetskyldigheter i artikel 14 i 5 i förordningen om information om betalaren,

ska för *betalningstjänstförseelse* dömas till böter, om inte gärningen är ringa eller strängare straff för den föreskrivs någon annanstans i lag.

44 §

Sökande av ändring i beslut av länsstyrelsen i Södra Finlands län

I fråga om sökande av ändring i beslut av länsstyrelsen i Södra Finlands län gäller förvaltningsprocesslagen (586/1996).

Beslut enligt 30 § om avförande ur registret och beslut enligt 33 § om verksamhetsförbud ska följas även om de överklagas, om inte besvärmyndigheten bestämmer något annat.

45 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 20 .

Genom denna lag upphävs lagen av den 30 januari 1998 om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998) jämte ändringar.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

46 §

Övergångsbestämmelser

Denna lag tillämpas också på kundförhållanden som har inletts före lagens ikraftträdande. I dessa kundförhållanden får de åtgärder för kundkontroll som föreskrivs i 2 kap. tillämpas med utgångspunkt en riskbaserad bedömning enligt 6 § 3 mom. De rapporteringsskyldiga ska anpassa sina i 6 § 2 mom. avsedda metoder för riskhantering till denna lag inom 12 månader från det att lagen har trätt i kraft.

Den som när denna lag träder i kraft driver sådan verksamhet som förutsätter registrering enligt denna lag och som har lämnat in en registreringsansökan som avses i 27 eller 28 § inom sex månader från lagens ikraftträdande får fortsätta sin verksamhet utan registrering tills registreringsärendet har avgjorts.

2.

Lag

om ändring av 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 1999 om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) 18 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 1108/2006, och fogas till 18 § 1 mom., sådant det lyder i nämnda lag 1108/2006, en ny 5 punkt som följer:

18 §

Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretessskyldigheten på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige

4) till polisen, när det vid skattekontrollen i anslutning till en person som meddelats när-

ingsförbud har upptäckts omständigheter som kan vara av betydelse för tillsynen över efterlevnaden av näringsförbudet,

5) till centralen för utredning av penningtvätt, när det i samband med skattekontrollen har upptäckts tvivelaktiga affärstransaktioner eller när det kan misstänkas att medel som ingår i affärstransaktionen används till finansiering av terrorism eller till straffbart försök till detta.

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 200 .

3.

Lag**om ändring av 145 § i kreditinstitutslagen**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i kreditinstitutslagen av den 9 februari 2007 (121/2007) 145 § som följer:

145 §

Kundkontroll

Ett kreditinstitut och ett finansiellt institut som hör till kreditinstitutets finansiella företagsgrupp ska ha kännedom om sina kunder. Ett kreditinstitut och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företagsgrupp ska dessutom vid behov känna till kundens verkliga förmånstagare och den person som handlar för kundens räkning. När skyldigheterna enligt detta moment fullgörs kan de system som avses i 2 mom. nyttiggöras.

Ett kreditinstitut och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företagsgrupp

ska ha tillräckliga riskhanteringssystem för att bedöma de risker som kunderna medför för dess verksamhet.

I fråga om kundkontroll gäller dessutom vad som föreskrivs i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som ska iakttas vid kundkontroll enligt 1 mom. och om den riskhantering som avses i 2 mom.

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 200 .

4.

Lag**om ändring av 69 § i lagen om värdepappersföretag**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 oktober 2007 om värdepappersföretag (922/2007) 69 § som följer:

69 §

Kundkontroll

Ett värdepappersföretag och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företagsgrupp ska ha kännedom om sina kunder. Ett värdepappersföretag och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företagsgrupp ska dessutom vid behov känna till kundens verkliga förmånstagare och den person som handlar för kundens räkning. När skyldigheterna enligt detta moment fullgörs kan de system som avses i 2 mom. nyttiggöras.

Ett värdepappersföretag och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företags-

grupp ska ha tillräckliga riskhanteringssystem för att bedöma de risker som kunderna medför för dess verksamhet.

I fråga om kundkontroll gäller dessutom vad som föreskrivs i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som ska iakttas vid kundkontroll enligt 1 mom. och om den riskhantering som avses i 2 mom.

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 200 .

5.

Lag**om ändring av 144 § i lagen om placeringsfonder**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 29 januari 1999 om placeringsfonder (48/1999) 144 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 224/2004, som följer:

144 §

Ett fondbolag och ett förvaringsinstitut ska ha kännedom om sina kunder. Ett fondbolag och ett förvaringsinstitut ska dessutom vid behov känna till kundens verkliga förmåns- tagare och den person som handlar för kundens räkning. När skyldigheterna enligt detta moment fullgörs kan de system som avses i 2 mom. nyttiggöras.

Ett fondbolag och ett förvaringsinstitut ska ha tillräckliga riskhanteringssystem för att bedöma de risker som kunderna medför för dess verksamhet.

I fråga om kundkontroll gäller dessutom vad som föreskrivs i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som ska iakttas vid kundkontroll enligt 1 mom. och om den riskhantering som avses i 2 mom.

—————
Denna lag träder i kraft den xx xxxx 200 .

—————

6.

Lag**om ändring av 29 b § i lagen om värdeandelssystemet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 17 maj 1991 om värdeandelssystemet (826/1991) 29 b §, sådan den lyder i lag 795/2000, som följer:

29 b §

Kundkontroll

Ett kontoförande institut, ett underinstitut och en värdepapperscentral samt ett finansiellt institut som hör till dessas konsolideringsgrupp ska ha kännedom om sina kunder. Ett kontoförande institut, ett underinstitut och en värdepapperscentral samt ett finansiellt institut som hör till dessas konsolideringsgrupp ska dessutom vid behov känna till kundens verkliga förmånstagare och den person som handlar för kundens räkning. När skyldigheterna enligt detta moment fullgörs kan de system som avses i 2 mom. nyttiggöras.

Ett kontoförande institut, ett underinstitut och en värdepapperscentral samt ett finansiellt institut som hör till dessas konsolideringsgrupp ska ha tillräckliga riskhanteringsystem för att bedöma de risker som kunderna medför för dess verksamhet.

I fråga om kundkontroll gäller dessutom vad som föreskrivs i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som ska iakttas vid kundkontroll enligt 1 mom. och om den riskhantering som avses i 2 mom.

—————
Denna lag träder i kraft den xx xxxx 200 .

—————
Helsingfors den 28 mars 2008

Republikens President

TARJA HALONEN

Inrikesminister *Anne Holmlund*

2.

Lag**om ändring av 18 § i lagen om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 30 december 1999 om offentlighet och sekretess i fråga om beskattningsuppgifter (1346/1999) 18 § 1 mom. 4 punkten, sådan den lyder i lag 1108/2006, och fogas till 18 § 1 mom. , sådant det lyder i nämnda lag 1108/2006, en ny 5 punkt som följer:

Gällande lydelse

18 §

Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige

4) till polisen, när det vid skattekontrollen i anslutning till en person som meddelats näringsförbud har upptäckts omständigheter som kan vara av betydelse för tillsynen över efterlevnaden av näringsförbudet.

Föreslagen lydelse

18 §

Skatteförvaltningens rätt att på eget initiativ lämna ut uppgifter

Skatteförvaltningen kan utan hinder av sekretesskyldigheten på eget initiativ lämna ut beskattningsuppgifter jämte identifieringsuppgifter om den skattskyldige

4) till polisen, när det vid skattekontrollen i anslutning till en person som meddelats näringsförbud har upptäckts omständigheter som kan vara av betydelse för tillsynen över efterlevnaden av näringsförbudet,

5) till centralen för utredning av penningtvätt, när det i samband med skattekontrollen har upptäckts tvivelaktiga affärstransaktioner eller när det kan misstänkas att medel som ingår i affärstransaktionen används till finansiering av terrorism eller till straffbart försök till detta.

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 200 .

3.

Lag**om ändring av 145 § i kreditinstitutslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i kreditinstitutslagen av den 9 februari 2007 (121/2007) 145 § som följer:

Gällande lydelse

145 §

Identifiering av kunder

Ett kreditinstitut och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företagsgrupp skall kontrollera sina regelbundna kunders identitet och känna till arten av deras affärsverksamhet samt grunderna för att de använder kreditinstitutets tjänster. Om det är sannolikt att en kund handlar för någon annan persons räkning, skall identifieringen med till buds stående medel utsträckas också till denne.

För identifiering av kunder gäller dessutom vad som föreskrivs i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt.

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som skall iakttas vid identifiering av kunder enligt 1 mom.

Föreslagen lydelse

145 §

Kundkontroll

Ett kreditinstitut och ett finansiellt institut som hör till *kreditinstitutets* finansiella företagsgrupp ska *ha kännedom om sina kunder. Ett kreditinstitut och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företagsgrupp ska dessutom vid behov känna till kundens verkliga förmånstagare och den person som handlar för kundens räkning. När skyldigheterna enligt detta moment fullgörs kan de system som avses i 2 mom. nyttiggöras.*

Ett kreditinstitut och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företagsgrupp ska ha tillräckliga riskhanteringssystem för att bedöma de risker som kunderna medför för dess verksamhet.

I fråga om kundkontroll gäller dessutom vad som föreskrivs i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som ska iakttas vid *kundkontroll* enligt 1 mom. och om den riskhantering som avses i 2 mom.

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 200 .

4.

Lag**om ändring av 69 § i lagen om värdepappersföretag**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 26 oktober 2007 om värdepappersföretag (922/2007) 69 § som följer:

Gällande lydelse

69 §

Identifiering av kunder

Ett värdepappersföretag och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företagsgrupp ska kontrollera sina regelbundna kunders identitet och känna till arten av deras affärsverksamhet samt orsakerna till att de anlitar företagets eller institutets tjänster. Om det är sannolikt att en kund handlar för någon annans räkning, ska identifieringen med till buds stående medel utsträckas också till denne.

I fråga om identifiering av kunder gäller dessutom vad som föreskrivs i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som ska iaktas vid identifiering av kunder enligt 1 mom.

Föreslagen lydelse

69 §

Kundkontroll

Ett värdepappersföretag och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företagsgrupp ska *ha kännedom om sina kunder*. Ett värdepappersföretag och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företagsgrupp ska dessutom vid behov känna till kundens verkliga förmånstagare och den person som handlar för kundens räkning. När skyldigheterna enligt detta moment fullgörs kan de system som avses i 2 mom. nyttiggöras.

Ett värdepappersföretag och ett finansiellt institut som hör till dess finansiella företagsgrupp ska ha tillräckliga riskhanteringssystem för att bedöma de risker som kunderna medför för dess verksamhet.

I fråga om kundkontroll gäller dessutom vad som föreskrivs i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som ska iaktas vid kundkontroll enligt 1 mom. och om den riskhantering som avses i 2 mom.

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 200 .

5.

Lag**om ändring av 144 § i lagen om placeringsfonder**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 29 januari 1999 om placeringsfonder (48/1999) 144 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 224/2004, som följer:

Gällande lydelse

144 §

Ett fondbolag och ett förvaringsinstitut skall konstatera fondandelsägarnas och blivande fondandelsägars identitet och känna till arten av dessas affärsverksamhet samt grunderna för att de investerar i en placeringsfond. Om det är sannolikt att en fondandelsägare eller en blivande fondandelsägare handlar för någon annans räkning, skall identifieringen med tillbudsstående medel utsträckas också till denna person, sammanslutning eller stiftelse eller till utländska fysiska eller juridiska personer som kan jämföras med dessa.

Om identifiering av fondandelsägare och blivande fondandelsägare gäller dessutom lagen om förhinder och utredning av penningtvätt (68/1998).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som skall iaktas vid identifiering enligt 1 mom. av fondandelsägare och blivande fondandelsägare.

När det gäller identifiering av fondbolagets kunder i samband med verksamhet som avses i 5 § 2 mom. tillämpas 69 § i lagen om värdepappersföretag.

Föreslagen lydelse

144 §

Ett fondbolag och ett förvaringsinstitut ska ha kännedom om sina kunder. Ett fondbolag och ett förvaringsinstitut ska dessutom vid behov känna till kundens verkliga förmånstagare och den person som handlar för kundens räkning. När skyldigheterna enligt detta moment fullgörs kan de system som avses i 2 mom. nyttiggöras.

Ett fondbolag och ett förvaringsinstitut ska ha tillräckliga riskhanteringssystem för att bedöma de risker som kunderna medför för dess verksamhet.

I fråga om kundkontroll gäller dessutom vad som föreskrivs i lagen om förhinder och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som ska iaktas vid kundkontroll enligt 1 mom. och om den riskhantering som avses i 2 mom.

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 200 .

6.

Lag**om ändring av 29 b § i lagen om värdeandelssystemet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 17 maj 1991 om värdeandelssystemet (826/1991) 29 b §, sådan den lyder i lag 795/2000, som följer:

Gällande lydelse

29 b §

Identifiering av kunder

Ett kontoförande institut, ett underinstitut och en värdepapperscentral samt ett finansiellt institut som hör till dessas konsolideringsgrupp skall konstatera sina ordinarie kunders identitet och känna till arten av kundernas affärsverksamhet samt grunderna för att de anlitar institutets tjänster. Om det är sannolikt att en kund handlar för någon annans räkning, skall identifieringen med tillbudsstående medel utsträckas också till denne.

I fråga om identifiering av kunder gäller dessutom lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt (68/1998).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som skall iaktas vid identifiering av kunder enligt 1 mom.

Föreslagen lydelse

29 b §

Kundkontroll

Ett kontoförande institut, ett underinstitut och en värdepapperscentral samt ett finansiellt institut som hör till dessas konsolideringsgrupp ska *ha kännedom om sina kunder. Ett kontoförande institut, ett underinstitut och en värdepapperscentral samt ett finansiellt institut som hör till dessas konsolideringsgrupp ska dessutom vid behov känna till kundens verkliga förmånstagare och den person som handlar för kundens räkning. När skyldigheterna enligt detta moment fullgörs kan de system som avses i 2 mom. nyttiggöras.*

Ett kontoförande institut, ett underinstitut och en värdepapperscentral samt ett finansiellt institut som hör till dessas konsolideringsgrupp ska ha tillräckliga riskhanteringssystem för att bedöma de risker som kunderna medför för dess verksamhet.

I fråga om kundkontroll gäller dessutom vad som föreskrivs i lagen om förhindrande och utredning av penningtvätt och av finansiering av terrorism (/).

Finansinspektionen kan meddela närmare föreskrifter om de tillvägagångssätt som ska iaktas vid kundkontroll enligt 1 mom. och om den riskhantering som avses i 2 mom.

Denna lag träder i kraft den xx xxxx 200 .
